

ОДБРАНА

*Срећна Нова година
и Божић*

*Поклон читаоцима
ситони календар
за 2012.*

TRAŽILI STE NOVI RADIO ZA SRBIJU!

od 21. septembra
Samo najbolja muzika!

* 98,5 Avala * 97,2 Venac * 94,1 Bitovik * 102,5 Gučevo * 93,7 Plačkovica * 101,9 Jastrebac
106,8 Jagodina Crni Vrh * 97,0 Vršачki breg * 96,5 Kladovo * 101,2 Novi Pazar * 107,5 Ovčar * 105,2 Subotica
105,0 Sombor * 99,00 Pirot Crni Vrh * 100,2 Goč * 94,1 Tupižnica * 92,3 Kikinda

Раденко МУТАВЦИЋ

ПАРТНЕРСТВО У БЕЗБЕДНОСТИ

Дијалог и сарадња основне су одлике решавања читавог спектра безбедносних питања и начин новог промовисања стабилности. Облици кооперативне безбедности делотворнији су, а често и једино примењиви у измењеној природи безбедносних изазова и претњи.

Развијање теоријског модела и праксе сарадње у безбедности, смањује њено идеалистичко полазиште и све више постаје део савети сваког субјекта међународних односа. Оно што надилази овакву замисао безбедности, остаје да настави историју сукоба и страдања, огледања у достигнутој моћи и низању њене спирале без краја.

„ВОЈНА КЊИГА”, Васина 22, Београд

Поруџбине odbrana@mod.gov.rs

Цена 680 динара

НАРОДНИ МУЗЕЈ НИШ

ПОРТРЕТ

ТРАЈНА ИНСПИРАЦИЈА
УМЕТНИКА

Велика галерија Дома Војске Србије

МЕДИЈА ЦЕНТАР
ОДБРАНА

Изложба је отворена до
28. ЈАНУАРА 2012.

„Одбрана“ наставља традицију „Рајника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавцић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, мајор

Уредници

Мира Шведић

Душан Глишић

Стални сарадници

Станислав Арсић, мр Себастиан Балаш,
мр Славиша Влацић, Милосав Ц. Ђорђевић,
Владица Крстић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Миладиновић, мр Миљан Милкић,
Крسمан Милошевић, др Милан Милошевић,
Никола Остојић, Никола Оташ, Иштван
Пољанац, Будимир М. Попадић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски,
Марија Марић и Слободан Михаиловић
(технички уредници)

Фотографија

Даримир Банда (уредник)
Горан Станковић и Јово Мамула
(фоторепортери)

Језички редактор

Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бјеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809
Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Прелом 3240-019; 23-583
Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765
Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995
ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19
odbrana@mod.gov.rs
redakcija@odbrana.mod.gov.rs
www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара. За претплатнике преко
Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,
Македонска 29
ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења војних
новинара

Глумица Тамара Крцуновић на снимању промотивног материјала за кампању „Буди професионалац“ у Јелашничкој клисури

Снимио Зоран МИЛОВАНОВИЋ

САДРЖАЈ

■ АКТУЕЛНО

6 Министар Шутановац у посети Алжиру

ЗАЈЕДНИЧКА УЛАГАЊА У РАЗВОЈ НАОРУЖАЊА

8 Примопредаја дужности начелника Генералштаба Војске Србије

ИСКУСТВО ЗА НОВЕ ИСКОРАКЕ

11 Нови линеарни акцелератор на ВМА

КРАЂЕ ЛИСТЕ ЧЕКАЊА

12 Новогодишњи и божићни пријем министра одбране и начелника Генералштаба

НА ДОБРОМ ПУТУ

■ ИНТЕРВЈУ

16 Генерал-мајор др Миодраг Јевтић, ректор Универзитета одбране

ТЕМЕЊИ ЗА НОВА ЗНАЊА

■ ТЕМА

26 Цивилно-војна сарадња у Војсци Србије

ПРОДУЖЕНА РУКА ОРУЖАНИХ СНАГА

Подршка цивилном окружењу ангажовањем војних капацитета и способности, сарадња и координација с цивилним актерима ради подршке, те повећање угледа Војске Србије у земљи и у свету, ангажовањем у мировним операцијама, основни су циљеви цивилно-војне сарадње у нашој војсци, али и у осталим савременим армијама.

30 Почиње примена новог Закона о пенсијском осигурању

ВОЈНЕ ПЕНЗИЈЕ ПО НОВОМ АРШИНУ

ОДБРАНА

32 Пешадијски батаљон Четврте бригаде

ПРОФЕСИОНАЛЦИ С БАЗЕ ЈУГ

Обезбеђење административне линије према Косову и Метохији и контрола Копнене зоне безбедности представљају кључне и најсложеније задатке Копнене војске и Војске Србије у целини, а на тим пословима централно место припада 41. пешадијском батаљону. Иза припадника тог састава су године напора, истрајности, рада у сложеним теренским условима и борбе за мир на подручју које је било изложено безбедносним изазовима.

34 Новинари први пут посетили тунеле празног војног складишта у Бистрици

МИНЕ И НУКЛЕАРНИ ОТПАД
САМО – ГЛАСИНЕ

Министарство одбране Србије демантује гласине о објектима бивше ЈНА у Бистрици да се у њима складишти нуклеарни отпад и уништавају убојна средства

КУЛТУРА

36 НОВОГОДИШЊИ ОПЕРСКИ ГАЛА
КОНЦЕРТ У ЦЕНТРУ „САВА“

37 У Дому војске представљена књига
„У корак с временом“

РОДНА РАВНОПРАВНОСТ У ВОЈСЦИ

38 Изложбе у Дому војске у Београду

ПОРТРЕТ – ТРАЈНА ИНСПИРАЦИЈА
УМЕТНИКА

Срећна
нова!

По чему ћемо у систему одбране памтити 2011?

У кратком и свакако непотпуном прегледу издвајамо: то је прва година професионалне Војске Србије, која је на бројним вежбама у земљи и са другим армијама показала висок ниво оперативне способности. И поред економске кризе настављена је реформа система одбране ка достизању највиших европских и светских стандарда. Професионализација је отворила неколико хиљада радних места за младе људе у Србији.

Војска је помогла народу кад је било најтеже, у санирању последица земљотреса, поплава, градила је путеве, мостове...

Повећано је учешће у мировним мисијама, а 2012. планира се да више од 500 припадника у свим ротацијама учествује у операцијама мира. Војна сарадња развија се са око 60 земаља света. Били смо успешни домаћини Стратегијске конференције за партнере, највећег војног скупа у протеклој години у свету.

У Војсци Србије су прве жене официри које су након завршетка Војне академије преузеле дужности у јединицама, а ту су и прве жене пилоти млазних авиона и хеликоптера.

Формиран је Универзитет одбране, а на Војној академији, од средине јануара, почињу са радом Високе студије безбедности и одбране, нови, четврти, највиши ниво каријерног усавршавања официра и државних службеника, како Министарства одбране, тако и других министарстава и агенција Владе Србије и држава из региона.

У протеклој години решено је око 2.000 стамбених питања, а нови станови грађени су у Лесковцу, Горњем Милановцу, Новом Саду... За локацију бивше касарне „Војвода Степа Степановић“ у Београду укупан број преузетих станова износиће између 950 и 1.000.

Годину 2012. започињемо новим реформама, реформама пензионог и здравственог фонда. Применом новог Закона војни пензионери прелазе на јединствени Републички фонд за ПИО, здравствено осигурање остаје по старом, а стечене пензије остају непромењене.

Година која долази је јубиларна за српско ваздухопловство. Поводом сто година постојања и развоја биће објављена монографија, снимљен документарни филм и емитована јубиларна маркица. Планирано је одржавање научног скупа, а 1. и 2. септембра на аеродрому Батајница биће одржан велики међународни аеро-митинг и изложба ваздухопловног наоружања и војне опреме.

Упркос економској кризи, планова је пуно. Зато пожељимо успешну и срећну Нову 2012! ■

Раденко МУТАВЦИЋ

Министар Шутановац у посети Алжиру

Заједничка улагања у развој наоружања

Алжир је најважнији партнер Министарства одбране Србије у војној индустрији и обе земље су заинтересоване да у будућности заједнички улажу у развој новог наоружања и војне опреме

Током посете Алжиру средином децембра, министар одбране Србије Драган Шутановац и министар одбране Алжира Абделмалек Генаизи потписали су *Споразум о сарадњи у области одбране*, који ће допринети унапређењу војне сарадње између две земље.

– Алжир је најважнији партнер Министарства одбране Србије у војној индустрији и обе земље су заинтересоване да у будућности заједнички улажу у развој новог наоружања и војне опреме – изјавио је *Танјугу* министар Шутановац. Он је указао да су Алжир и Србија пре четири го-

дине започели сарадњу у области војног школства и здравства, а пре свега у области одбрамбене индустрије.

Током састанка са председником Алжира Абделаизом Бутефликом и министром одбране Абделмалек Геназијем било је речи и о могућности проширења сарадње у области војног здравства, где Србија има велико искуство и одличне кадрове. Са представницима Алжира разговарано је и о посети председника Србије Бориса Тадића тој земљи у првој половини идуће године са жељом да се сарадња између две државе прошири и на друге области.

Министар Шутановац је рекао да постоји велико интересовање за модернизацију производње одређених делова наоружања и војне опреме који су неопходни алжирској војсци.

– Жеља нам је да на простору Алжира учествујемо у изградњи фабрика наоружања и војне опреме, јер сматрамо да имамо и знање и могућности за трансфер технологије какав је неопходан тој земљи – истакао је Шутановац.

Уговори које је недавно потписао „Југоимпорт-СДПР“ са Министарством одбране Алжира, као и могућности и најављени уговори о којима су разговарали представници две земље, говоре у прилог томе.

Напомињући да је Алжир свакако најважнији војно-економски партнер Србије, Шутановац је истакао да се односи између две земље граде на стратешком нивоу, што говори да постоји жеља да се у наредном периоду Србија етаблира као веома важан савезник и сарадник Алжира у области војне индустрије.

Подсећајући да војска Алжира пролази кроз велике реформе, Шутановац је истакао да постоји велико интересовање за наставак школовања алжирских официра на Војној академији у Србији. Министарство одбране Србије жели да својим искуством и школовањем кадрова из Алжира допринесе реформи њихове војске.

Министар Шутановац је казао да ће експертска делегација Министарства одбране Алжира ускоро узвратити посету Србију. ■

Танјуг

► Честитка министра одбране поводом Новогодишњих и Божићних празника

Поводом Новогодишњих и Божићних празника свим припадницима Министарства одбране и Војске Србије упућујем срдчане честитке.

Оглавења 2011. година остварила је забележена као година у којој смо, и поред економске кризе којом је погођен цео свет, наславили реформу система одбране и учинили велики корак ка достизању највиших европских и светских стандарда у области одбране.

Повећали смо учешће у мировним мисијама, унапредили оперативну способност Војске, задржали њен углед и поверење код грађана Србије и очували стандард наших припадника.

У уверењу да ћемо и у наредној години ићи упућем најрејка честиткам вам празнике и желим да их са својим породицама проведете у добром здрављу, срећи и задовољству. ■

Драган Шутановац

► Инкубатори за КБЦ „Земун“

Клиничко-болничком центру „Земун“ предата су на употребу два инкубатора купљена средствима прикупљеним у хуманитарној акцији „Битка за бебе“. Од два инкубатора које је добила земунска болница, за један су средства прикупили припадници Војне академије и Војнобезбедносне агенције.

У име КБЦ „Земун“, донаторима и Фонду Б92, који је организатор акције, захвалио је директор др Драгош Стојановић, док је Веран Матић из Фонда Б92 изјавио да ће

бренд „Битка за бебе“, изграђен преко спроведене хуманитарне акције, наставити да живи и кроз друге сличне пројекте.

Плочу са натписом Војне академије и Војнобезбедносне агенције на инкубатор су ставили кадети Светлана Голубовић и Горан Павловић, који су били међу иницијаторима акције кадета Војне академије. ■

А. А.

► Честитка начелника Генералштаба поводом Новогодишњих и Божићних празника

Поводом новогодишњих и божићних празника свим припадницима Војске Србије упућујем срдчане честитке.

Прошле година била је реформска и остварила се као прва година у којој је Војска Србије своје задатке реализовала са потпуно професионалним саставом.

Радује и чињеница да уживамо велико поверење код нашег народа што ће, уверен сам, бити моћивше да и у новој 2012. години предано и одговорно извршава све постављене задатке.

Нека долажења 2012. година буде ујамћена по модернизацији и достизању највиших светских стандарда, ради јачања безбедности наше државе и свих њених грађана.

Честитајући празнике, вама и вашим најмилијима желим добро здравље, успех у раду, личну и породичну срећу. ■

Генерал-потпуковник Љубиша Диковић

► Примопредаје дужности

Генерал-потпуковник Љубиша Диковић, нови начелник Генералштаба, предао је дужност команданта Копнене војске генерал-мајору Милану Мојсиловићу.

Генерал-потпуковник Александар Живковић, нови директор Инспектората одбране, предао је дужност команданта Команде за обуку досадашњем заменику бригадном генералу Горану Радовановићу.

Генерал-мајор Милан Мојсиловић предао је дужност заменика команданта Здружене оперативне команде пуковнику Жељку Петровићу.

Пуковник Петар Бошковић примио је дужност начелника Управе за људске ресурсе Генералштаба од бригадног генерала Добривоја Вељковића који одлази у пензију.

Пуковник Андрија Андрић преузео је дужност команданта Речне флотиле од досадашњег команданта пуковника Небојше Јоксимовића, који одлази на нову дужност у Управи за планирање и развој Генералштаба.

Новопостављени заступник команданта Трећег центра за обуку у Лесковцу мајор Синиша Николић примио је дужност од досадашњег команданта пуковника Миодрага Ђуровића који одлази у пензију. ■

Примопредаја дужности начелника Генералштаба Војске Србије

ИСКУСТВО за НОВЕ ИСКОРАКЕ

Генерал Милоје Милетић предао је дужност новоименованом начелнику Генералштаба генерал-потпуковнику Љубиши Диковићу. Генерал Диковић, који је Указом председника Србије Бориса Тадића недавно постављен на ту дужност, био је на челу Копнене војске Војске Србије, а генерал Милетић, након скоро четири деценије војне службе, одлази у пензију.

Церемонији у Дому Гарде на Топчидеру, 22. децембра, присуствовали су министар одбране Драган Шутановац, државни секретари Министарства одбране, помоћници министра, заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица, командант Копнене војске генерал-мајор Милан Мојсиловић, командант ВиПВО бригадни генерал Ранко Живак и представници организационих целина Министарства одбране и Војске Србије.

Том приликом, министар одбране Драган Шутановац уручио је генералу Милетићу прву Значку начелника Генералштаба, новоустановљено одличје, коју ће убудуће носити генерали на тој позицији.

Професионализација највећи успех

Обраћајући се окупљенима, генерал Милоје Милетић истакао је да је три године имао част да буде начелник Генералштаба, а за то време Војска Србије и Министарство одбране урадили су велики посао на унапређењу и осавремењивању система одбране и јачању безбедности грађана Србије.

– Није лако у неколико речи сажећи све што је урађено. Обучавали смо професионалне војнике и војнике на добровољном служењу војног рока и извели бројне вежбе. Били смо домаћини значајних међународних скупова, попут Конференције начелника генералштабова балканских земаља и Стра-

Даље јачање Војске

Према речима генерала Диковића, војну каријеру започео је као петнаестогодишњак, и како је истакао, све што има стекао је у војсци, али је њој даровао и највећи део себе.

– Указана ми је част да као начелник Генералштаба, са свим припадницима Министарства одбране и Војске Србије, наставим са изграђивањем способности и капацитета наше војске с циљем снажења безбедности наше земље – истакао је генерал Диковић у првом званичном обраћању на новој дужности, коју, како је нагласио, осећа као велико признање, али и обавезу да пружи лични и професионални максимум.

Генерал Диковић је искористио прилику да генералу Милетићу захвали на резултатима које је Војска Србије постигла за време његовог мандата, али и да поручи министру одбране да ће у даљем раду доследно следити политику Министарства одбране. Официрима је, такође, поручио да ће водити рачуна о вој-

тегијске конференције за партнере. Заједно са другим чланицама Уједињених нација учествовали смо у учвршћивању мира. Помагали смо грађанима Србије кад год је било потребно. Појачали смо напоре за опремање Војске Србије новим наоружањем и опремом. Створили смо модерни доктринарни оквир за употребу војне силе, дочекали да прве жене официре са завршеном Војном академијом ступе у јединице – истакао је генерал Милетић.

Говорећи о резултатима у протеклом периоду, генерал Милетић нагласио је да је професионализација Војске Србије свакако најзначајнији део реформског процеса.

– Тиме је наша војска стала у редове савремених армија, способних да на прави начин одговоре безбедносним изазовима нашег времена. То је и у ширем смислу друштвено одговоран процес. Поред јачања безбедности, у време економске кризе, војска је отворила неколико хиљада радних места за младе људе у Србији. Професионализација је за нашу војску и једно ново искуство и нови рад-

ни амбијент, али никако не представља раскид са војничким традицијама нашег народа. Напротив, она је напредак у погледу способности, чврсто утемељен на традицији која нашу војску и чини Војском Србије – нагласио је генерал Милетић, додајући да се резултати реформе не могу персонализовати, јер су то резултати заједничког рада топ менаџмента Министарства одбране и Војске Србије.

Он је, такође, изразио уверење да ће припадници наше војске и будуће, са генералом Диковићем на челу, бити веома успешни у раду.

– И после одласка са дужности начелника Генералштаба, остајем војник у срцу и спреман сам да своје знање и способности ставим на располагање Србији кад год то буде потребно. Генералу Диковићу желим успех у даљем изграђивању Војске Србије као модерне оружане силе. Сигуран сам да ће у тај посао унети нову енергију и да ће имати довољно чврстине, храбрости и мудрости, неопходних начелнику Генералштаба. Нека Вас срећа прати! – поручио је генерал Милетић.

сци и да ће бити први војник међу војницима.

– Узори ће ми бити мудри стратеги и мудре војсковође славне српске војске, али и најсавременије војске света – закључио је генерал Диковић.

Најуспешнија реформа

Министар Шутановац је истакао да присуствујемо јединственом догађају који ће, како је нагласио, постати традиција.

– То је догађај у коме нови начелник Генералштаба испраћа у пензију старог – на задовољство и старог и новог, на забринутост новог који треба да настави стопама старог, и на задовољство свих оних који присуствују овом чину – истакао је министар Шутановац, нагласивши да је то само једна од церемонија које се уводе и спроводе у Министарству одбране и Војсци Србије, а које до сада нису постојале.

– Времена која су за нама и пред нама су времена у којима спроводимо реформу, у којима побољшавамо стање и у одређеним сегментима установљавамо традицију која није постојала. Мали број грађана Србије зна да промовисање официра раније није реализовано на платоу испред Скупштине Србије – рекао је министар одбране, изразивши жељу да и церемонијал примопредаје дужности начелника постане једна од тих традиција.

Захваљујући генералу Милетићу, министар Шутановац је истакао да је од момента ступања на дужност министра одбране, „без обзира на то што нисмо директно сарађивали, постојао веома висок ниво разумевања, пре свега у томе да Војска Србија мора да напредује, да без модернизације ни Војска ни Србија не могу да напредују“. Министар је, такође, захвалио генералу Милетићу за све оно што је у свом раду учинио, додавши да је као један од најстаријих официра српске војске водио најмодернију реформу у Србији, која је, како је оценио, нај-

успешнија и најбоља реформа не само у систему одбране, већ и у нашем друштву.

– Данас добијамо ништа мање искусног начелника Генералштаба. Сматрам да смо, иако често можемо чути у медијима да је реформа завршена, тек почели, и да је Војска тек почела да напредује. Моје убеђење је да су године пред нама још ва-

министра и ја лично, дати пуну подршку у жељи да изградимо једну модерну Војску која ће бити стожер одбране наше земље, безбедности целог региона и која ће, како у Србији, тако и на међународном плану, давати пуну подршку развоју демократског друштва и наше државе – рекао је Шутановац пожелевши срећу у раду новом начелнику Гене-

Новоименовани начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић рођен је 22. маја 1960. у Ужицу.

Војну академију, Смер пешадија, завршио је 1984. године, Генералштабну школу 1996. године, а Школу националне одбране четири године касније.

Током војничке каријере обављао је бројне одговорне дужности. Био је командир питомачког вода и питомачке чете на Војној академији, командант 16. граничног батаљона, начелник штаба и командант 37. моторизоване бригаде у Рашки, начелник Одсека Копнене војске Војне академије, начелник одељења и начелник штаба Ужичког корпуса, а од 2005. је на одговорним дужностима у Генералштабу. Био је командант Команде за обуку, а на дужности команданта Копнене војске био је од 6. марта 2009. године.

Ожењен је и има кћерку и сина.

жније. Чињеница јесте да смо поставили систем на шине са којих више не може да скрене, али исто тако и да не смемо да успоримо реформе, јер би оне успориле наш напредак, и напредак целог друштва.

– Генерале Диковићу, желим да кажем да Вам неће бити ништа лакше. До сада сте имали један део проблема, од сада ћете имати све проблеме. Будите сигурни да ће вам и председник Републике, колегијум

ралштаба, али и другим припадницима Министарства и Војске који су постављени на нове дужности у систему, као и онима који одлазе у пензију.

– Нека нам је Бог у помоћи. Живели, и живела Србија! – закључио је министар Шутановац. ■

Биљана МИЉИЋ
Никола ДРАЖОВИЋ
Снимео Јово МАМУЛА

Краће листе чекања

Нови уређај у Институту за радиологију намењен је пацијентима са малигним променама на свим локацијама и по смени ће моћи да третира до 40 пацијената, шест пацијената на сат, што ће значајно смањити листе чекања

Пуштајући у рад нови линеарни акцелератор, министар одбране Драган Шутановац је истакао да се у оквиру реформе система одбране приступило и свеобухватној реформи војног здравства, а нови уређај значајно ће повећати капацитете Војномедицинске академије.

– Уз нови неурохируршки микроскоп, линеарни акцелератор је само почетак када је реч о опремању, а током следеће године наставиће се са опремањем свих војних болница широм Србије, јер ћемо коначно имати јасан буџет за здравство којим ћемо обезбедити његов даљи напредак – рекао је министар Шутановац.

Куповином овог апарата, према његовим речима, стандард који је неопходан за лечење људи којима је потребан такав апарат четвороструко је превазиђен у односу на потребе Војске Србије, тако да ће велики број цивила моћи да се лечи на ВМА. Тиме потврђујемо, истакао је министар, да је та установа отворена за све пацијенте, а тај тренд ће се наставити и у будуће.

Начелник ВМА бригадни генерал проф. др Маријан Новаковић је говорећи о значају новог апарата нагласио да је његова примена најчешћа у лечењу пацијената са малигним обољењима, а користи се и у терапији дегенеративних болести.

– Апарат је савремен, како по дизајну тако и по свим својим карактеристикама и омогућава већи проток пацијената, али и већу заштиту оних који њиме рукују. На тај начин бићемо у могућности да смањимо број пацијената

СМАЊЕЊЕ БУЏЕТА

Одговарајући на новинарско питање о смањењу буџета министар Шутановац је појаснио да се највећи део тог смањења односи на одлазак војних пензија из Министарства одбране.

– До скоро се причало да Војска Србије има највећи буџет у држави, а сада је већ свима јасно да то није истина. Нисмо срећни са таквим буџетом, али ми пратимо тренд економског развоја Србије и покушавамо да помогнемо српску економију и да добијемо онолико парче колача које може да се подели – оценио је министар Шутановац, додајући да ће се упркос смањењу буџета, наставити са опремањем.

који чекају на зрачну терапију – истакао је генерал Новаковић. Он је додао да ће планским набавкама током године за неурохируршки микроскоп бити купљено још неколико делова који ће повећати његове перформансе и омогућити још прецизнију неуронавигацију у циљу што прецизнијег управљања туморима. Претходни микроскоп набављен је пре три деценије.

Говорећи о листама чекања за тај апарат, генерал Новаковић је рекао да када је реч о војним осигураницима, њих скоро и да нема, а за цивилне пацијенте у просеку се чека до месец и по дана. Произвођач апарата је „Електра“, а коштао је око 270 хиљада евра.

Осим набавке нових апарата, према речима министра Шутановца, ВМА је недавно решио и проблем паркирања који је дуго оптерећивао како пацијенте, тако и саму установу.

– Инвестиција од нешто више од 50 милиона динара, уз сарадњу са београдским „Паркинг сервисом“, омогућила је да око ВМА више нема саобраћајног хаоса, већ да сви који ту долазе могу да се регуларно паркирају – истакао је министар Шутановац. ■

Б. МИЉИЋ
Снимио Ј. МАМУЛА

Новогодишњи и божићни пријем министра одбране и

На добром

начелника Генералштаба

путу

Убеђен сам да ће реформе бити настављене ко год водио војску, јер смо реформу ставили на добре шине, због чега верујем да ћемо наставити добром брзином. Посебно шаљем подршку нашим припадницима који ће празнике славити далеко од својих домова, у мировним мисијама у којима учествују, истакао је министар Шутановац на свечаном пријему

Кристална сала Дома Гарде у Топчидеру била је претесна да прими све госте на пријему који традиционално, поводом новогодишњих и божићних празника, приређују министар одбране и начелник Генералштаба Војске Србије. Специфичност овогодишње свечаности је што су у улози домаћина, уз министра одбране Драгана Шутановца били и досадашњи и новоименовани начелник Генералштаба, генерали Милоје Милетић и Љубиша Диковић.

Свечаности су, међу бројним гостима, присуствовали председник Владе Мирко Цветковић, патријарх Иринеј, министри, представници законодавне, извршне и судске власти, дипломатски и војни представници акредитовани у нашој земљи, представници верских заједница, познате личности из културног и јавног живота и представници медија.

Година наставка реформи

Пожељевши окупљенима срећне божићне и новогодишње празнике, генерал Милетић, који је истог дана предао дужност начелника Генералштаба генералу Диковићу, рекао да је поносан што је радни век провео у униформи Војске.

– Наравно, остајем срцем привржен војном позиву којим сам почео да се бавим пре четири деценије и спреман сам да своје искуство и способности ставим на располагање Србији кад год то буде потребно. Посебно сам поносан на Војску Србије, која је професионализована у време док сам био начелник Генералштаба. Тиме је обављен велики посао који је захтевао добар тимски рад Министарства одбране и Генералштаба – поручио је генерал Милетић. Он је нагласио да се професионализацијом не завршавају реформски процеси и модернизација Војске Србије, уз жељу да припадници наше војске, са генералом Диковићем на челу, и у 2012. остваре запажене резултате у овом важном послу за нашу државу.

У име припадника Војске Србије, генерал-потпуковник Љубиша Диковић такође је поздравио окупљене, истичући да само заједнички активностима свих институција можемо остварити своје намере и постати део уједињене Европе.

– Наредна година за Војску биће година јачања оперативних и функционалних способности за реализацију мисија које су јој намењене. Биће то година наставка реформи, професионализације, активне међународне војне сарадње и јачања оперативних способности за веће учешће у мировним мисијама. Градићемо партнерске односе са земљама у окружењу и свету у складу са националним и државним интересима – истакао је генерал Диковић, изражавајући очекивање да подршка људи на свечаном пријему неће изостати и током године.

ЕНЕРГИЈА ЗА УСПЕХ

Министар Шутановац захвалио је свима који су пружали подршку раду Министарства и Војске у протеклом периоду – премијеру, представницима Владе, али пре свега генералу Милетићу и свим официрима и генералима који су отишли у пензију.

– Без њиховог рада, посвећености и пожртвованости, реформа не би успела. Реформа не зависи само од новца, не зависи само од вере и рада. Она зависи управо од енергије коју су припадници Војске Србије улагали у годинама за нама. И данас смо показали да желимо да наставимо са борбом против корупције, са борбом

против злоупотреба у систему одбране и да покажемо да систем све време ради, чак и када слави – нагласио је Шутановац.

Он је истакао да је генерал Диковић велики војсковођа, храбар и mudar лидер, човек који се на свим позицијама на којима је био доказао као частан официр који доноси одлуке и као официр који је у потпуности заслужио да стане на чело Војске Србије.

– У овој сали има још таквих официра и њима ћемо дати шансу у будућности – рекао је министар Шутановац.

ПРЕМИЈЕР ЦВЕТКОВИЋ О ВОЈНОМ БУЏЕТУ

15

Морам да кажем да је ваш министар веома борбен и заиста се бори да добије одговарајући буџет. Као и код других министарства, на крају сви добију мало више него што је Министарство финансија у старту спремно да да, а мало мање него што су они желели, па се слично десило и са војним буџетом. Међутим, он је примерен објективним могућностима које имамо и мислим да смо се на крају договорили да се из буџета не укида било која ставка која је важна за витално функционисање и за реформе у војсци.

Користим прилику да припадницима Војске честитам Нову годину и Божић и да им кажем да ће следећа година као и свима нама бити тешка, али ћемо проћи кроз њу, ипак, задовољни да остваримо оно што смо планирали.

ПАТРИЈАРХ ИРИНЕЈ О УВОЂЕЊУ ВЕРСКЕ СЛУЖБЕ У ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

То много значи не само за Војску, на само за цркву, него и и за српски народ, да се настави оно што је дуго трајало у нашој војсци и да се да место и улога српском свештенику да гаји и подгрејава дух родољубља. То је мисија цркве и свештеника код народа који воли своју отаџбину, али да му осмисли ту љубав и укаже на величину те љубави.

Још пуно посла

Министар Шутановац је најпре указао на установљење једне нове традиције.

– Реч је о традицији да приликом смене генерација пред вама стоје и бивши и садашњи начелник Генералштаба, што је један од веома важних сегмената наше ре-

форме – рекао је министар одбране на почетку обраћања гостима на свечаности.

Година која је за нама, истакао је министар Шутановац, била је година великог искушења за систем одбране и Војску Србије.

– То је година коју смо започели са потпуно професионалном војском и година коју смо завршили успешно са реформом која је опште призната као најбоља реформа у овом делу Европе. Годину 2012. започињемо са новим реформама, реформама пензионог и здравственог фонда, али имамо још много тога што морамо да урадимо да би наша војска достигла ниво оперативности који је неопходан – истакао је министар Шутановац. ■

Биљана МИЉИЋ
Никола ДРАЖОВИЋ
Снимили Горан СТАНКОВИЋ и Јово МАМУЛА

Генерал-мајор др Миодраг Јевтић, ректор Универзитета одбране

Темељи за нова знања

Модеран српски официр мора да обједињава војничку част и стваралачку снагу која ће бити основ сталног усавршавања, у складу са императивима новог времена и достигнућима у области наука одбране. Управо из тих разлога, с циљем јачања војне професије, неопходна је хармонизација високошколског образовања и научноистраживачког рада у систему одбране и универзитета у цивилству, чиме остварујемо већу рационализацију и боље коришћење ресурса којима наша држава располаже.

Универзитет одбране у Београду формиран је одлуком Владе Републике Србије 24. фебруара 2011. и део је реформских процеса система одбране у области образовних и истраживачких потенцијала. Сваки почетак је тежак, а од идеје до оснивања првих конститутивних тела протекле су три године.

Према речима ректора Универзитета одбране генерал-мајора про-

фесора др Миодрага Јевтића, та новоформирана високошколска институција од првих дана добила је јасне, дефинисане задатке. Реч је о државном универзитету, најмањем у земљи, који је узео у обзир све универзитетске националне и међународне стандарде, створио корпоративни идентитет, а уз све то веома је добро прихваћен у академској заједници државних и приватних факултета Републике Србије.

■ Недавно је усвојен *стајатиш* Универзитета одбране. Докле се *стигло* када је реч о осталим конститутивним документима *и* високошколске *установе*? Како је Универзитет *организован*?

– Од оснивања до данас, за релативно кратко време, учињено је много тога када је реч о конституисању Ректората Универзитета одбране – добијање сагласности на Статут од

Владе Србије, добијање дозволе за рад од Министарства за науку и просвету, реновирање објекта за стално седиште Универзитета, доношење главних нормативних аката и правилника, формирање свих органа и тела Универзитета. Он задржава аутономност сагласно академским универзитетским стандардима, али у својим документима има и јасно дефинисане специфичности које се односе на функционисање под мониторингом Министарства одбране.

Органи руковођења, пословођења, Сенат и стручна већа, Комисија за обезбеђење квалитета и кадетски парламент већ су конституисани и одржали прве седнице. Све те активности биле су плански дефинисане и завршене уз активно учешће најодговорнијих представника Војне академије и Војномедицинске академије. У току је усаглашавање општих аката и организационе структуре високошколских јединица са Статутом Универзитета одбране и Законом о високом образовању.

БЕЗ ПРАЗНОГ ХОДА

Све до оснивања Медицинског факултета ВМА, војни лекари су се прво школовали на цивилним факултетима, а да би обукли униформе били су у обавези да након тога још неко време проводе на курсевима и на додатном образовању и оспособљавању за дужности у систему одбране. Поред тога, то је изискивало и додатна средства да би се адаптирали на нови, војни систем.

Сада на Универзитету одбране настојимо да наши кадети од првог дана схвате да су и војска и систем одбране њихова кућа и да о њима има ко да брине, да они од првог дана, од доласка у систем одбране, од првих часова имају свој стабилан и сигуран

ослонац. Завршетком студија они одмах добијају посао и почињу да раде.

Превазиђен је онај празан период од годину-две, где припремамо свршеног студента за униформу коју носи. Менторским принципом, који смо увели у једном делу Универзитета, пратимо његов афинитет, способност и енергију. Ако му иде добро, да га у томе подржимо, ако има потешкоћа – да их превазиђе. Дакле, наш циљ је да добијемо комплетног стручњака који је у домену струке достигао неопходан степен, који је лојалан систему одбране, јер му тај систем омогућава да напредује у каријери и да постане експерт. Да нас, сутра, замени.

Универзитет одбране делатност високог образовања обавља на академским студијама првог, другог и трећег степена, из више научних области, а у оквиру образовно-научних поља медицинских наука, тех-

ничко-технолошких и друштвено-хуманистичких наука. Све студијске програме у оквиру основних академских, интегрисаних академских, мастер академских, специјалистичких академских и докторских студија акредитовао је Национални савет за високо образовање у складу са болоњским процесом. Они, такође, подразумевају одређени број ESPB бодова.

■ *На који начин је ша војна високошколска установа организационо представљена у Министарству одбране?*

– Универзитет одбране је у саставу Министарства одбране и основан је великим залагањима искусних експерата из система одбране и државне управе, а његова делатност доминантно је усмерена на стварање и обликовање високостручног кадра потребних Војсци Републике Србије. Ректор Универзитета за свој рад одговара непосредно министру одбране.

Значај Универзитета огледа се, првенствено, у томе што се интеграцијом академских и научноистраживачких потенцијала у систему одбране остварују знатне уштеде, спречава дуплирање капацитета, рационалније се користе кадровски, материјални и

КАРИЈЕРНО УСАВРШАВАЊЕ ОФИЦИРА

Специфичности Универзитета одбране огледају се у томе што, поред загарантоване универзитетске аутономије, он функционише под мониторингом Министарства одбране, па стога школује кадар за потребе војске и систем одбране. Имајући то у виду, неопходно је да се ти професионалци у систему одбране током каријере обучавају и оспособљавају, али и да прате токове модерног света с циљем интероперабилности. Војска Србије сарађује са армијама широм света, а уз тенденције интензивирања тог тренда морамо да усвојимо стандарде и заједничке ставове о појединим питањима, али мерама и поступцима у различитим ситуацијама.

Да би до тога дошло, морамо да имамо један перманентан, континуиран процес едукације, који је сада код нас, у оквиру Универзитета одбране, дефинисан каријерним усавр-

шавањем официра кроз четири степена. Од ове године, створени су услови и за четврти степен каријерног усавршавања, који се заснива на формирању Високих студија безбедности и одбране. Реч је о усавршавању на које ће бити упућиван најквалитетнији кадар из система одбране и других министарстава, али и из региона и шире. Предавачи и наставници биће из редова најеминентнијих стручњака из различитих области, а полазници ће бити у прилици да се оспособе да буду лидери у области свог деловања. А све с циљем да у оквиру таквог интерактивног приступа, у међусобном раду са колегама широм света, буду равноправни партнери, али и да бране интересе наше земље. Задатак нам је да стварамо стратегијске лидере у различитим областима професионалног деловања.

просторни ресурси. Универзитет одбране интегрише, уз пуно поштовање интегритета и традиција, функције високошколских установа, Војне академије и Војномедицинска академије, које су у његовом свом саставу.

■ *Прејходне три године имали сте јуне руке посла. Шта је у фокусу програма рада Универзитета одбране за 2012. годину?*

– Руководство Универзитета је у завршној фази обезбеђења свих услова за практичну примену стату-

Један од приоритета у години која је пред нама јесте и унапређење сарадње са универзитетима одбране у региону и свету, а већ су договорени и радни састанци са колегама из Румуније, Бугарске, Аустрије, Турске, САД и Босне и Херцеговине.

■ *Какво је место Универзитета у академској заједници наше земље?*

– У формирању Универзитета одбране коришћена су искуства свих државних и акредитованих приватних универзитета у земљи али и иску-

вање мисија наше војске. Управо ће ова тема бити присутна на свим регионалним и другим скуповима у домену војног образовања. Наш официр, стручњак било ког профила, није ништа мање способан од колега из иностранства, али стандардизација мера и поступака су неопходност у јачању интероперабилности и кооперативног поступања. Такође, важно је напоменути да постоји велики интерес за регионалном сарадњом у том смислу и да наши капацитети, оспособљеност и искуства могу бити добра препорука за лидерску позицију у овом делу универзитетског деловања. Познато је да су се у високошколским установама Универзитета одбране и претходних година школовали припадници страних армија, а наш циљ је да ту двосмерну сарадњу развијемо и убудуће.

■ *Шта треба да одредели будуће студенте и постдипломце да се школују на Универзитету одбране и да ли ће, осим кадетских, други заинтересовани бити у прилици да стекну дипломе на Универзитету одбране?*

– Чињеница да за једно место у Војној академији или на Медицинском факултету ВМА конкурише и више од десет кандидата довољно говори о оправданости очувања и развоја ових високошколских установа. Критеријуми јесу строги, али праведни и то је сигурно један од разлога што се на конкурсе јављају најбољи средњошколци из Србије. Други разлози се сигурно свode на чињенице да се школовање спроводи по „колеџ“ систему где је све обезбеђено – кадет има предвидиву каријеру која највише од њега зависи, одмах по дипломирању има обезбеђен посао и има вишеструке могућности за професионалну наградњу и усавршавање. Оснивањем Универзитета одбране они постају носиоци универзитетске дипломе која је потпуно равноправна са онима из других факултета и универзитета у земљи. Министарство одбране подржава даље унапре-

ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Оно што ће Универзитет одбране издвајати од осталих високошколских установа јесте и формирање Кадетског истраживачког центра. Иако најмлађи у академској заједници, препознао је да млади људи, кадети и студенти од почетка студија треба да знају за све могућности које им систем одбране пружа.

Желимо да их уведемо у науку и њене основне принципе, али и да их

упутимо у захтеве научног метода истраживања. Ако је то нешто што ће омогућити да један део њих себе пронађе у том амбијенту, наш напор неће бити узалуд, јер и да пет одсто покаже жељу да се бави науком, ми смо направили велику ствар. Неколико научника у генерацији, који ће се бавити научноистраживачким радом, омогућиће ревитализацију научног приступа и метода.

тарних одредби на нашим факултетима. Очекујемо акредитацију нових студијских програма, увођење докторских студија, јачање научноистраживачког рада, уз партнерско учешће са другим универзитетима у научним пројектима, али и даље побољшање квалитета наставног процеса. Поред тога, надамо се и коначном препознавању потребе за материјалном валоризацијом наставничке делатности као на свим другим државним универзитетима.

Такође, запослени на Универзитету биће ангажовани на унапређењу четири степена каријерног усавршавања официра и на оснивању Кадетског истраживачког центра. Уз то, већ се припремамо за другу фазу развоја универзитета која подразумева подршку и помоћ у акредитацији и укључење наших института, библиотеке и издавачке делатности у универзитетску заједницу.

ства више иностраних универзитета, поготову кад се то односи на синергију војног и цивилног школства. Имамо амбицију да перманентно јачамо корпоративни идентитет, који ће бити препознатљив младићима и девојкама који се опредељују за живот и рад у војсци.

Потписали смо и Споразуме о сарадњи са Универзитетима у Београду, Крагујевцу, Бањалуци и Државним универзитетом у Новом Пазару. У најскорије време очекује нас успостављање такве сарадње и са универзитетима у Нишу и Новом Саду.

■ *Да ли је Универзитет одбране осигурао сарадњу са другим војним високошколским установама у региону и шире?*

– Као универзитетски наставници али и професионални припадници система одбране свесни смо потребе за оспособљавањем кадра за изврша-

Према речима ректора Јевтића, универзитетско тело на које је посебно поносан је Кадетски парла-

мент или студентски парламент како се уобичајено зове на другим универзитетима.

– Мало је то необично, униформа и парламент, али, веома је лепо видети младе људе који су добили равноправну улогу да о нечему одлучују, да о нечему разговарају, да штите своје интересе и да се за њих боре ако је то потребно. На нама је да их на лицу места саслушамо, да се изворно и ми информисемо ако има неких проблема или идеја, али и да те идеје по могућности преточимо у реалност. Наш основни циљ је да идемо напред и да на основу расположивих могућности и капацитета покушамо да дамо квалитет више али и да оно што смо имали до сада сачувамо. Ја припадам онима који поштују оно што је било у прошлости, али исто тако сам, недвосмислено, човек који живи у реалности и има визију за сутра. А, то сутра треба да је боље него данас.

ђење знања на нашим просторима, јер дефинитивно ће оно бити најважнија монета којом ће се трговати у 21. веку.

Нашој јавности треба, можда и више пута, предочити да је Универзитет одбране отворен и за цивилни

сектор и да је ове године уписана прва генерација цивила на студијском програму логистика у одбрани на Војној академији, а да ће већ почетком 2012. рад отпочети Високе студије безбедности и одбране, које ће похађати кандидати из Министарства од-

бране и других министарстава па и из иностранства.

■ *И за крај, који је мото Универзитетске одбране?*

– Универзитет одбране је своју мисију започео одговорно и амбициозно, уз велики ентузијазам. Први резултати охрабрују као и чињеница да челни људи високошколских установа ангажовано учествују у свим активностима које су од системског интереса. Ипак, као човек који поштује прошлост, али чврсто стоји на земљи и верује у будућност, успео сам да моје сараднике убедим да „увек може више и боље“. Чињеница да пуковници, професори Марчек и Дикић, генерални секретар Универзитета пуковник Кисић, али и војни службеник професорка Вановић и други моји сарадници из Ректората Универзитета одбране следе овај мото, додатно ме мотивише на путу стварања још једне добре референце Министарству одбране Србије. ■

Биљана МИЉИЋ
Снимио Јово МАМУЛА

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМИ УНИВЕРЗИТЕТА ОДБРАНЕ

Основне академске студије

Менаџмент у одбрани
Војноелектронско инжењерство
Војномашинско инжењерство
Војнохемијско инжењерство
Војно ваздухопловство
Логистика одбране
Војноиндустријско инжењерство
(заједнички студијски програм са
Машинским факултетом
Универзитета у Крагујевцу)

Мастер академске студије

Менаџмент у одбрани
Војноелектронско инжењерство
Војномашинско инжењерство
Војнохемијско инжењерство
Војноиндустријско инжењерство

(заједнички студијски програм са
Машинским факултетом
Универзитета у Крагујевцу)

Интегрисане академске студије за доктора медицине

Специјалистичке академске студије

Трауматологија
Медицинска токсикологија
Рационална фармакотерапија
Фармакокинетика и еквиваленција
лекова

Докторске академске студије

Менаџмент у одбрани
Војномашинско инжењерство
Биомедицина

Свечаност поводом Дана Ваздухопловства и противваздухопловне одбране

ГОДИНА ПИЛОТА

Верујем да ће се у години пред нама створити услови да се коначно занови наоружање и војна опрема Ваздухопловства и противваздухопловне одбране и због резултата које сте показали на опреми која је застарела, постоји потпуно оправдање да се то у будућности и учини, поручио је министар одбране Драган Шутановац на свечаности у Дому ваздухопловства у Земуну

На свечаности поводом Дана Ваздухопловства и противваздухопловне одбране – 24. децембра, министар одбране Драган Шутановац уручио је одликовања из надлежности председника Републике Србије припадницима Министарства одбране и Војске Србије. Реч је о Војној спомен-медаљи за допринос систему одбране, којом су

одликовани потпуковник Миодраг Ристић и мајор Саша Пантић за резултате исказане на међународној вежби одржаној летос у Украјини. Министар је уручио и 25 златних и исто толико сребрних одличја припадницима ВиПВО за ревносну војну службу.

Свечаности у Дому ваздухопловства у Земуну присуствовали су начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић, државни секретари Министарства одбране и помоћници министра, високе старешине Војске Србије, представници команди и јединица ВиПВО и бројни гости.

На реду је модернизација

Министар Шутановац је изразио задовољство што је у прилици да буде сведок смене генерација која протиче са осмесима и у пријатељском тону, на начин који су сви то прижељкивали, за разлику од неких ранијих времена.

– То је, такође, један од резултата марљивог рада и планирања људских ресурса, јер су те „смене“ само смене генерација. Наредна година је, управо, година вас пилота, у којој нас очекује значајан пројекат који треба да покаже да је Србија, не само Војска Србије, респектована у свету – истакао је министар на почетку обраћања, изражавајући очекивање да ће аеро-митинг „Батајница 2012“ показати колико смо у протеклом времену успели да изградимо поверење и пријатељство са великим бројем земаља које ће учествовати на њему.

Година за нама, како је истакао министар, јесте година у којој смо први пут у српској историји имали потпуно професионални састав.

– Важно је напоменути да смо ми далеко од краја реформи, јер Министарство одбране и Војска Србије желе да се усавршавају и унапређују. Та реформа ће бити процес без престанка, али жеља нам је да до-

АЕРО-МИТИНГ НА БАТАЈНИЦИ

Говорећи о бележавању стоте, јубиларне године српског ваздухопловства, командант ВиПВО рекао је да је планирано је да цела 2012. година буде достојно обележена и да постане година ваздухопловства.

Биће објављена монографија, снимљен документарни филм и емитована јубиларна маркица. За средину године планирано је одржавање научног скупа на тему „Стотину година српског војног ваздухопловства“, после којег ће бити објављен зборник радова.

Део сталне изложбе из музеја Југословенског ратног ваздухопловства приближиће се грађанима Србије тематским изложбама у неколико градова у Србији, а најзначајнија активност, према речима генерала Живака, биће велики међународни аеро-митинг и изложба ваздухопловног наоружања и војне опреме, 1. и 2. септембра 2012. године на аеродрому Батајница.

стигнемо стандарде у целој земљи – оценио је министар објашњавајући да данас, када се у светским круговима прича о систему одбране наше земље, сви се слажу да је он достигао највише војне стандарде.

Према његовим речима, без обзира на то што успех реформи не зависи само од новца већ и од жеље људи да се мењају и усавршавају, када је реч о ваздухопловству, новац је један од главних фактора реформе.

– То је, нажалост, од 2008. године највећа бољка модернизације, коју не радимо на начин како ви то желите, а верујем и грађани Србије – рекао је Шутановац.

Говорећи о специфичности пилотског позива, министар је истакао да је два пута био у прилици да лети борбеним авионима, да су то најтежа физичка искуства и да разуме

специфичност потребе пилота. Он је додао да нико у систему неће бити ускраћен за оно што га следује, али да ће то својим радом морати да избори.

Када је реч о плановима за наредну годину, министар Шутановац је истакао да у њу улазимо реформом војног пензионог и здравственог фонда, „што је можда мали корак за оне које се не баве нашим системом, али је за нас то велики изазов“.

– Шта год је у Србији било лоше, војска се трудила да помогне, и када је земљотрес, поплава или несташица воде. Због тога је данас она најпоштованија институција у Србији, и желимо да тако буде и у будућности – нагласио је министар Шутановац истичући да је Војска Србија, такође, у појединим деловима наше земље и чинилац економске стабилности.

Говорећи даље о плановима, министар је изразио очекивање да велики пројекат војно-цивилног аеродрома у Лађевцима, који је најскупљи и најексклузивнији у последње две деценије, буде завршен у 2012. години.

Постигнућа у обуци

Захваљујући министру одбране Драгану Шутановцу, начелнику Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковнику Љубиши Диковићу, њиховим сарадницима, истичући да су и присуством прослави исказали подршку раду ВиПВО Војске Србије, командант бригадни генерал Живак Ранко нагласио је да је обележавање дана ВиПВО прилика за подсећање на оне који су уградили оно највредније, своје животе у развој ваздухопловства и противваздухопловне одбране, да се сумирају резултати и одају признања људима који су током године уложили максимум труда и енергије и постигли изузетне резултате.

– Јубиларну ваздухопловну 2012. годину дочекујемо задовољни и по-

СВЕЧАНОСТ НА БАТАЈНИЦИ

Обележавању Дана Ваздухопловства и ПВО и Дана Центра за обуку ВиПВО – 24. децембра на аеродрому „Батајница“ присуствовали су припадници 204. ваздухопловне бригаде и Центра за обуку ВиПВО, који су уједно обележили крај успешне радне године и у пензију испратили колеге којима је престала активна служба.

Командант 204. ваздухопловне бригаде пуковник Предраг Бандић честитао је припадницима Дан вида, истакавши том приликом да је њихова показана енергија и преданост у претходној години била кључна за успешно испуњавање свих поверених задатака и да је гаранција за успешно савладавање будућих изазова.

Најбољим припадницима 204. ваздухопловне бригаде и Центра за обуку ВиПВО уручене су награде и признања.

Мајор Дарко Секулић, командант Центра за обуку ВиПВО, честитао је припадницима новогодишње и божићне празнике и пожелео им здравље и успех у наступајућој години.

– До сада смо успешно реализовали индивидуалну специјалистичку обуку са 4.810 војника и 266 кандидата за професионалне војнике. Такође, реализовали смо курсеве оспособљавања за инструкторе и сертификаторе индивидуалне специјалистичке обуке, курсеве преквалификације подофицира и додатна оспособљавања припадника ВиПВО – рекао је Секулић.

носи на резултате које смо постигли. Година за нама била је тешка и напорна, али ћемо је памтити по неколико значајних постигнућа. Јединице ваздушног осматрања, јављања и навођења, у сарадњи са ловачком авијацијом и ракетним једини-

цама, под командом надлежног оперативног центра и у сарадњи са Агенцијом за контролу летења, у потпуности извршавају свој примарни задатак, контролу и заштиту суверенитета и интегритета ваздушног простора Србије у миру – рекао је генерал Живак.

Говорећи о постигнутим резултатима у домену обуке, Живак је као најважнију и најсложенију реализовану активност истакао гађање и ракетирање ваздушних циљева на полигону у Бугарској.

– То гађање други пут је ушло у циклус обуке, и веома је значајно са аспекта праве и потпуне провере нашег модела обучавања, оспособљености борбених посада и система одржавања ракета. Постигнути су одлични резултати, што се и очекивало. Оно ће сигурно ући у историју јер су пилоти ловачке авијације на авиону *mig 29* први пут ракетирали циљеве у ваздушном простору – нагласио је командант ВиПВО.

Према његовим речима, припадници ВиПВО помагали су где год је то било потребно, а посебно је истакнуто ангажовање снага за гашење пожара у околини Кралева.

– Брзом акцијом и ангажовањем снага из Ниша, Лађеваца, Крагујевца и Батајнице, спречена је могућа катастрофа, а посаде транспортних хеликоптера само у једном дану направиле су педесет налета и воденим бомбама избацили око стотину тона воде – рекао је генерал Живак.

Виши степен безбедности летења у 2011. години био је императиван циљ, а у процесу његовог достизања реализован је низ активности. Према речима Живака у току године није се догодио ниједан тежи облик угрожавања безбедности летења, а број критичних ситуација у летењу сведен је на минимум.

На крају обраћања, са жељом да се створе повољнији услови за опремање новим борбеним системима, генерал Живак захвалио је свим припадницима на уложеном раду у протеклој години и честитао празник.

У оквиру прославе Дана ВиПВО у галерији Команде Ваздухопловства приређена је поставка ликовних дела под називом „Припадници Војске Србије у ликовном стваралаштву“.

Биљана МИЉИЋ
Никола ДРАЖОВИЋ
Снимео Јово МАМУЛА

Реконструкција Спортске хале у Прањанима

Амбасадорка Сједињених Америчких Држава у Србији Мери Ворлик и државни секретар у Министарству одбране Игор Јовичић посетили су Основну школу „Иво Андрић“ у Прањанима поводом почетка радова на реконструкцији физкултурне сале за коју је америчка влада издвојила 700.000 долара. Обиласку градилишта присуствовали су и председник општине Горњи Милановац Милисав Мирковић и директорка прањанске осмолетке Горица Станојевић.

– У селу Прањани се августа 1944. одиграла операција „Халијард“ у којој је уз помоћ локалног живља спасено више од 520 авијатичара савезничких снага. Данас не само што одајемо почаст храбрости људи овог краја, већ покушавамо да преточимо пријатељство из прошлости у још снажније партнерство за будућност – истакла је амбасадорка Ворлик и додала да тај пројекат представља круну сарадње која траје неколико година и која је резултирала

опремањем и реновирањем здравствене станице „Дон Кингсбурн“ у Прањанима, која је сада највећи медицински центар у руралном подручју Србије.

Донација Европске команде Министарства одбране САД у вредности од 700.000 долара биће искоришћена да се заврши изградња физкултурне сале и направи анекс који ће повезивати две постојеће школске зграде.

– Пре годину дана смо се договорили да заједно са америчком амбасадом обезбедимо финансијска средства за завршетак школске сале у Прањанима. Видимо да радови напредују и очекујемо да они буду завршени крајем 2012. године – рекао је Милисав Мирковић.

Мисија „Халијард“ највећа је савезничка акција спасавања иза непријатељских линија у Другом светском рату. Недалеко од места на ком се данас налази школа „Иво Андрић“ локално становништво и савезнички авијатичари су саградили авио писту која је омогућила америчким авионима да слете и евакуишу пилоте. Становници тог краја су тада скривали авијатичаре и помогли да више од 520 њих буде пребачено у безбедну зону. ■

С. КОМНЕНИЋ

Информисање иностраних војних представника

На редовном годишњем информисању страних војних представника акредитованих у Србији државна секретарка др Тања Мишчевић истакла је резултате рада Министарства одбране који су обележили годину за нама, оцењујући је као врло успешну за систем одбране. Она је, такође, истакла да су то потврдиле и међународне организације које се баве праћењем постигнутих резултата.

– Свесни смо да имамо још пуно посла, знамо шта све треба поправити и на чему још треба радити – истакла је секретарка Мишчевић, захваливши на подршци земљама које изасланици представљају, као и њима лично.

Стратешки циљ је Европска унија, истакла је државна секретарка Мишчевић, указујући на постигнути напредак у том правцу.

Начелник Управе за стратегијско планирање генерал-мајор др Божидар Форца подсетио је на најзначајније резултате рада Министарства одбране током 2011. године као и на смернице које ће бити пресудне у даљем раду. Он је посебно истакао заокруживање стратешких докумената и закона који регулишу важна питања из области одбране.

Генерал Форца је нагласио да је тесна међународна сарадња најбољи савезник у борби против савремених претњи, као што су тероризам и организовани криминал.

На састанку је било речи и о учешћу наших припадника у мировним операцијама и о приоритетима међународне војне сарадње у 2012. години. ■

Б. МИЉИЋ
Снимио Ј. МАМУЛА

Искуства Француске у Заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици Европске Уније

Начелник Одељења за европску политику у Делегацији за стратешке послове Министарства одбране Француске, Пјер Мишел одржао је предавање „Искуства Француске у заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици Европске Уније“ у Свечаној сали Дома војске, које су организовали Министарство одбране Србије, Амбасада Републике Француске у Београду и ISAC фонд.

Скуп је отворио државни секретар др Зоран Јефтић, истакавши настојања Србије да повећа број учесника у мировним мисијама у свету и посебно проширење сарадње у оквиру Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ. Он је подсетио да су два припадника Војске Србије од октобра 2011. ангажовани на броду Оружаних снага Француске у војној операцији поморских снага ЕУ у Сомалији. Снаге у операцији ЕУ у тој земљи ангажоване су на спречавању, превенцији и сузбијању деловања пирата и оружаних пљачки дуж обале, ради несметаног достављања хуманитарне помоћи.

Државни секретар Јефтић најавио је скори одлазак тима Војске Србије у Уганду, где је смештена мисија за обуку Европске уније, нагласивши да је за 2012. планирано значајно повећање броја припадника Министарства одбране и Војске Србије у мировним мисијама под ок-

ријем Уједињених нација и Европске уније.

Професор Пјер Мишел излагање је почео освртом на историјат настанка Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ. Он је истакао да је пресудан корак у том смислу урађен пре 13 година, на самиту у Сент Малоу, од када та заједница израста у кредибилан и ефикасан фактор на међународној сцени.

Најбоља потврда тога, додао је Мишел, јесте да ЕУ данас учествује у седам војних и 16 цивилно-војних или цивилних операција на три континента. Он је оценио да су најзначајнији резултати постигнути у области кризног менаџмента, а нешто слабији у изградњи војних капацитета. Посебни напори су усмерени на борбу против тероризма, пролиферацију, решавање регионалних конфликта и сузбијање организованог криминала.

На крају излагања, професор Мишел је говорио о изазовима ЕУ, наводећи као приоритет планирање и изградњу безбедносних капацитета ЕУ, посебно када је реч о оспособљавању борбених група за дејство у кризним подручјима. Он је, такође, истакао да ЕУ у оквиру развијања партнерске сарадње на европском плану посебно види Србију као учесника у Заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици. ■

Б. М.

Нови тим за Либан

Заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Милан Бјелица приредио је пријем за припаднике Војске Србије који у оквиру треће ротације одлазе у мировну мисију Уједињених нација у Либану.

У тиму су потпуковници Иван Лазаревић и Игор Авдић, мајор Александар Станојевић и капетани Саша Вујићић и Сашо Трајковић. Они ће у Либану провести наредних шест месеци на дужностима штабних официра на различитим нивоима.

Генерал Бјелица је истакао да су безбедност и добра војна и цивилно-војна сарадња приоритет у мисији у Либану.

Свим припадницима контингента, осим потпуковнику Ивану Лазаревићу који је 2003. и 2004. године у статусу војног посматрача учествовао у мисији у Источном Тимору, биће ово прво учешће у некој од мировних мисија УН.

Припреме српског тима за ову мисију реализоване су у неколико фаза, од селекције до припрема у Центру за мировне операције и Центру за обуку логистике у Краљеву.

За време њиховог мандата, у мисију ће бити упућен вод Војске Србије, који ће они прихватити и упутити у зону операције. ■

Н. Д.

Састанак Делегације Србије при CISM

На годишњем састанку Делегације Србије при Међународном савету за војне спортове (CISM) представљени су резултати рада у протеклој години, као и план активности за 2012. Разговарано је и о формирању тима који ће радити на реализацији припрема и такмичења у организацији CISM.

– CISM је организација у којој је учлањено више од 130 земаља и која организује олимпијска, светска, европска и регионална надметања. Ми смо њени чланови од 2003. године и за то време освојили смо 51 медаљу. То је велики успех због чињенице да Србија на такмичења одлази искључиво са професионалним војницима који обављају и своје редовне дужности, што није случај са осталим земљама које представљају професионални спортисти – рекао је др Зоран Јефтић, шеф Делегације Србије при CISM, истичући да је српска делегација једна од активнијих чланица те светске организације.

Потпуковник мр Драган Тодоров, референт у Одсеку за војни спорт Војне академије навео је да је тежишна активност у протеклој години било учешће на петим Светским војним играма у Рио де Женеиру.

– Организовали смо и планинско трчање у Димитровграду и полумаратон у Апатину. У овој години планирамо да учествујемо у на другим Светским кадетским играма које ће се одржати у Русији, као и на неколико такмичења у војном пентатлону, једрењу, мачевању, падобранству, цудоу – рекао је Тодоров.

Након састанка, Делегација је организовала свечаност на којој су додељене захвалнице институцијама и појединцима са којима је остварена успешна сарадња током 2011. године. ■

С. КОМНЕНИЋ
Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Посета студената из Новог Пазара

25

Министарство одбране у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Србији организовало је посету студената са Универзитета у Новом Пазару ради њиховог упознавања са реформама сектора безбедности у систему одбране.

Студенте је поздравила државна секретарка др Тања Мишчевић. Речи захвалности, у име студената, упутио је представник ОЕБС-а Иван Ескива.

Начелник Управе за стратегијско планирање генерал-мајор др Божидар Форца одржао је предавање на тему „Реформа система одбране“ са посебним освртом на организацију Министарства одбране, достигнути ниво реформе и приоритете система одбране у будућности.

Пуковник Душко Павловић, из Војнобезбедносне агенције, присутне је упознао са безбедносном ситуацијом у југозападном делу Србије. ■

Кадетски парламент Универзитета одбране

У Ректорату Универзитета одбране одржана је конститутивна седница Кадетског парламента, телу студентског одлучивања које броји 15 чланова, а помоћу кога кадети остварују права и штите интересе на тој високошколској војној установи.

За председника Кадетског парламента изабран је кадет Војне академије Виктор Вереш, а за његовог заменика кадеткиња Војномедицинске академије Јелена Катић. За кадета проректора изабран је кадет Војне академије Владимир Тимотијевић.

Они ће заступати интересе 889 колега са Војне и Војномедицинске академије, који су им указали поверење.

Ректор Универзитета одбране генерал-мајор проф. др Миодраг Јевтић најавио је и оснивање Кадетског истраживачког центра, који ће допринети квалитету научноистраживачког рада Универзитета одбране. ■

Б. М.

Цивилно-војна сарадња у Војсци Србије

Продужена рука оружанних снага

Иако је цивилно-војна сарадња у Војсци Србије релативно нова тема, од кад постоји војска, ту је и њена комуникација с цивилним актерима. Та функција је, како се чини, данас посебно актуелна, јер се савремене војне операције, и на међународном и на националном нивоу, неминовно изводе уз велико присуство цивилних учесника. Искораком наше војске у међународну безбедносну заједницу, наметнула се потреба да се искуства из области цивилно-војне сарадње озбиљније примене и уврсте у националну доктрину цивилно-војне сарадње Војске Србије, имајући у виду околности и њене потребе. Према речима начелника Одељења за цивилно-војну сарадњу Генералштаба пуковника Звонимира Пешића реч је о најмањој функцији устројеној 2007. године.

Усаглашавање циљева

– У зони извођења војних дејстава, у модерном свету, свакодневно суделују становништво, органи власти, различити привредни субјекти, владе и невладине организације међународног и националног карактера, па и религијске организације и групе. Запостављање њихових интереса може да угрози, па чак и да доведе у питање изводљивост војних операција, а на међународном плану и да компромитује земљу из које потичу војне снаге. Због тога, оне све више морају да узимају у обзир потребе цивилних

Подршка цивилном окружењу ангажовањем војних капацитета и способности, сарадња и координација с цивилним актерима ради подршке, те повећање угледа Војске Србије у земљи и у свету, ангажовањем у мировним операцијама, основни су циљеви цивилно-војне сарадње у нашој војсци, али и у осталим савременим армијама

актера и да усаглашавају заједничке циљеве у зони одговорности или зони извођења операције – истиче пуковник Пешић, додајући да се достизање заједничких циљева најефикасније реализује сарадњом.

Према његовим речима, управо таквим пословима координације међусобних циљева и активности, како би се обезбедили услови за реализацију војних активности у одређеном цивилном окружењу и задовољиле потребе или решили проблеми цивила

који могу утицати на извршење мисије јединице, бави се цивилно-војна сарадња.

– Неопходно је нагласити да та функција није устројена ради решавања проблема цивила, већ је њена улога превасходно да подржи команданта у доношењу најцелисходније одлуке, да у цивилном окружењу реализује мисију уз минимално ангажовање војних капацитета за потребе решавања проблема цивилних актерa – објашњава пуковник Пешић.

Лекари у селу
Зайадни Мојстир

Када је реч о Војсци Србије, у зони одговорности јединице, официри задужени за цивилно-војну сарадњу разговарају са становништвом, сагледавају њихове проблеме или захтеве и заједно разматрају потенцијална решења. Када се размотре све околности, уз одлуку

команданта јединице, прелази се са речи на дела. Савремена функција цивилно-војне сарадње надоместила је неке од служби у војсци на овим просторима. Раније су се пословима сарадње са цивилима делимично бавили помоћни команданата за политички рад, а на нивоу Министарства одбране, до недавно, Управа за ванредне ситуације која је сада у саставу Министарства унутрашњих послова.

Пуковник Пешић посебно истиче да је устројавањем функције цивилно-војне сарадње у Војсци Србије, она постала интероперабилна са савременим армијама, о чему сведоче учешће у међународним вежбама и успех у Мировној операцији UNIFIL у Либану, првој у новијој историји наше војске.

– Већ при првој ротацији, официри задужени за цивилно-војну сарадњу оцењени су као веома стручни и способним за такве послове, па им је поверена дужност да руководе пројектима цивилно-војне сарадње које финансирају Уједињене нације – објашњава пуковник Пешић и наглашава да је то велики успех и за нашу државу и војску, али и за његове колеге који се тим пословима баве протекле четири године.

Три мисије

У највећем броју земаља са развијеним системом одбране, област цивилно-војне сарадње односи се на мировне операције. Међутим, у Војсци Србије она је везана за све три мисије наше војске, што нас је сврстало међу малобројне земље које су то учиниле. Говорећи о разлозима за такво опредељење, пуковник Пешић указује да је савремена концепција цивилно-војне сарадње настала као последица све комплекснијег амбијента у коме су се изводиле мировне и остале међународне операције, посебно тамо где не функционишу цивилне институције или где не постоје одговарајуће инфраструктуре које би могле да предузму део послова за потребе цивила.

– Поједине земље, међутим, имају врло развијену сарадњу између војних и цивилних структура и на националном нивоу. Ту посебно мислим на

Канаду, Јапан, Аустрију, у чијим је доктринарним документима регулисана сарадња војске и цивилног дела друштва. Њихове доктрине биле су нам пример када смо настојали да ту област уредимо код нас, с том разликом да су у тим земљама многа питања односа војске и цивилног дела друштва јасно прецизирана законском регулативом и у најситнијим детаљима. Војни командантима у таквим условима далеко је лакше да донесу одлуке и реализују цивилно-војну сарадњу – наглашава пуковник Пешић.

Када говоримо о нашој војсци, основна визија доктринарног опреде-

у саставу Четврте бригаде у Врању, који су свакодневно у контакту са становништвом, првенствено у Копненој зони безбедности где пружају подршку мештанима у разним ситуацијама и стварају повољније услове за обострани живот и рад – каже начелник Одељења за цивилно-војну сарадњу.

На добром курсу

Оцењујући тренутно стање цивилно-војне сарадње у Војсци Србије, пуковник Пешић истиче да је она још на почетку, додајући да је уз помоћ колега током протекле четири године

ЕДУКАЦИЈА КАДРА

Оспособљавање припадника наше војске из области цивилно-војне сарадње био је основ за изградњу и развој те функције. Данас се оспособљавање органа за цивилно-војну сарадњу за извршавање задатака из области цивилно-војне сарадње планира, организује и реализује током обуке и усавршавања.

– Поред обуке за органе цивилно-војне сарадње, оспособљавање изводимо са припадницима система одбране, али и са лицима ван система одбране, који могу бити ангажовани на реализацији таквих задатака, када се за то укаже потреба. Основни принцип у планирању и реализацији обуке јесте да то буде плански и организован процес стицања знања, вештина и навика, те развијања психофизичких и интелектуалних способности и моралних особина личности, које припадници органа за цивилно-војну сарадњу треба да поседују – истиче пуковник Звонимир Пешић, начелник Одељења за цивилно-војну сарадњу Генералштаба.

љења цивилно-војне сарадње јесте да се њени капацитети развијају за све три мисије.

– Сматрамо да је то наш допринос развоју општег концепта цивилно-војне сарадње. Потврда таквог курса јесте и успешно ангажовање наших официра за везу у општинским штабовима за ванредне ситуације, у многим ванредним ситуацијама које су задесиле поједине крајеве наше земље. Ту, свакако, нисмо исцрпили све облике сарадње. Посебно смо поносни на рад старешина за цивилно-војне сарадњу

спроведена од идеје до релативно уређене функције.

– Ентузијазам и жеља за новим сазнањима, уз стално усавршавање на курсевима и семинарима у иностранству, али и применом страних искустава у нашим националним оквирима, успели смо да изградимо сопствени поглед на ту, и у савременим армијама, нову функцију. Стечена знања и вештине потврђивали смо у трећој мисији, а потврда да смо на добром путу јесте и врло успешно учешће официра за цивилно-војну са-

радњу у мировним операцијама у којима учествују наши мировњаци – наглашава пуковник Пешић.

Један од разлога тако доброг курса јесте и начин на који је функција цивилно-војне сарадње организована у Војсци Србије. Наиме, она је устројена на свим нивоима командовања, а на стратегијском нивоу, односно на нивоу Генералштаба Војске Србије, формирано је Одељење за цивилно-војну сарадњу (Ј-9) које је носилац те функције у целом систему одбране, јер у Министарству одбране, тренутно, не постоји организациона јединица која се бави тим пословима.

Према речима пуковника Пешића, Одељење планира, предлаже, припрема, координира и реализује активности цивилно-војне сарадње, те организационо и доктринарно-нормативно уређује и развија функцију цивилно-војне сарадње у Војсци.

– На оперативном нивоу, односно на нивоу команди оперативних састава, формацијом је одређена група за цивилно-војну сарадњу, која је носилац те функције у својим саставима, а која планира и усмерава рад органа за цивилно-војну сарадњу у потчињеним јединицама. И на тактичком нивоу, односно на нивоу команди бригада и јединица њима равних, формиране су групе или референти за цивилно-војну сарадњу, у зависности од јединице, који непосредно спроводе послове на терену – објашњава пуковник Пешић, додајући да у изузетним ситуацијама, уколико батаљони самостално извршавају задатке у зони одговорности, и на нивоу батаљона може бити одређен одговарајући орган за цивилно-војну сарадњу.

Савремени модел

Ако се осврнемо на годину за нама, оно што је издваја од претходних јесу значајни резултати нарочито када је реч о развоју функције цивилно-вој-

не сарадње. Израђена је и усвојена „Доктрина цивилно-војне сарадње“.

– Страни војни представници исказали су интересовање за наш концепт цивилно-војне сарадње. До краја године планирамо да нормативно уредимо комплетну област изразом и „Правила за цивилно-војну сарадњу“. На националном плану, официри за цивилно-војну сарадњу у јединицама Војске Србије солидно су подржали цивилне органе власти и становништво у различитим приликама, од ванредних ситуација изазваних земљотресом, поплавама и сушом, до ангажовања у разним акцијама помо-

Изградња пута до села Рашевац у општини Куршумлија

ћи становништву – наводи пуковник Пешић, посебно издвајајући акцију „Лекар на селу“, чији је циљ помоћ становништву у оним подручјима земље где је отежан долазак до здравствених установа. Акција је наишла на велико одобравање и припадницима Војске Србије упућене су све похвале у збрињавању болесних.

– Наставићемо поменути акцију и у наредном периоду, с тим што ћемо је проширити и обухватити више области из живота и рада становништва. Када је реч о међународном плану, ту смо, такође, постигли значајне резултате. Захваљујући професионалном односу носилаца функције цивилно-војне сарадње, регионални семинар о томе биће организован и наредне две године. Ове године, поред земаља Западног Балкана, учествовали су и представници три земље из ширег региона, а за наредну годину најављено је још учесника – објашњава пуковник Пешић и нагла-

шава да су учесници семинара високо оценили организацију тог скупа.

Круна успешне активност на међународном плану јесте успешно ангажовање наших официра за цивилно-војну сарадњу у другој ротацији у мисији UNIFIL у Либану у саставу шпанског контингента.

Говорећи о приоритетним задацима у области цивилно-војне сарадње у Војсци Србије, имајући у виду праксу других, пуковник Пешић посебно истиче потпуну имплементацију доктринарног концепта и регулациону функцију цивилно војне сарадње.

– Досадашњи рад наших органа сводио се на усмерања привремених упутстава за рад. Правилима за цивилно-војну сарадњу обезбедићемо потребан алат за рад наших органа и уједно ћемо моћи да радимо и на унапређењу те функције. Поред тога, одговарајућим планирањем средстава за рад, које је први пут учињено ове године, предвидели смо реализацију свеобухватних пројеката цивилно-војне сарадње и проширење досадашњих акција. И у оквиру мировних операција планирамо одговарајуће пројекте, што ће за нас бити новост, али и добра пракса. Циљ пројеката цивилно-војне сарадње у мировним операцијама јесте да назначимо учешће Србије у систему колективне безбедности, али и да повећамо безбедност припадника наших јединица у зонама у којима се планира њихово ангажовање – истиче пуковник Пешић.

Планирано је и да први дани наредне године обележе сусрети с представницима Управе за ванредне ситуације, који су им, према речима пуковника Пешића, најконкретнији и најбитнији сарадници у реализацији мисије подршке цивилним органима власти у ванредним ситуацијама.

– Акционим планом за наредну годину планирали смо информисање различитих државних институција и обуку кандидата за специјалисте цивилно-војне сарадње – закључује начелник Одељења за цивилно-војну сарадњу Генералштаба Војске Србије пуковник Звонимир Пешић. ■

Биљана МИЉИЋ

Војска се чисти од криминала

Зажедничком акцијом Војнобезбедносне агенције Министарства одбране, Тужилаштва за организовани криминал у Београду и Вишег тужилаштва у Прокупљу, 22. децембра, приведено је 12 лица осумњичених да су извршили кривично дело злоупотребе службеног положаја у вези са крађом горива из складишта „Умац“ у Прокупљу. У акцији привођења учествовали су и војна полиција и Министарство унутрашњих послова Републике Србије.

Ово је део шире акције коју Министарство одбране у последње време спроводи на пресецању криминалне делатности у Војсци Србије и Министарству одбране, којом се наноси велика материјална штета буџету Републике Србије.

Привођење је резултат интензивне акције Војнобезбедносне агенције, која је отпочела након што је у складишту „Умац“, 11. фебруара 2011. године, откривено да недостаје већа количина горива. Анализама је установљено да тло и вода у околини складишта нису загађени. С циљем утврђивања околности у којима је дошло до овог ванредног догађаја, у разјашњавање случаја, осим ВБА, укључени су и Војна полиција и надлежни органи правосуђа.

У оквиру мера одобрених од Посебног одељења Вишег суда у Београду, применом савремених оперативно-техничких средстава и методологије, ВБА је у потпуности документовала делатност злоупотребе службеног положаја и открила да је један део горива нестало крађом.

У акцији је приведено десет припадника Војске Србије из складишта „Умац“ и два цивила из Прокупља. Реч је о Зорану Ђондовићу, заставнику, и Далибору Марићу, старијем воднику, који су осумњичени да су, користећи службени положај руковоаца, отуђили већу количину горива из складишта. Они су са цивилима Миланом Радошевићем и његовим сином Миљаном, из Прокупља, као подстрекачима, и уз помоћ осумњичених припадника чуварске службе Срђана Арсића, Горана Ценића, Дејана Вучетића, Драгана Стојановића, Небојше Вељовића, Славише Маринковића, Дејана Миленковића и Љубише Станисављевића, организовали крађу горива у складишту у дужем временском периоду.

После привођења, извршен је претрес и одузимање предмета од осумњичених лица и одређено им је 48-часовно полицијско задржавање. Уз кривичну пријаву, предати су истражном судији Вишег суда у Прокупљу.

Због успешне реализације вишемесечне акције сузбијања криминала у Војсци Србије, министар одбране Драган Шутановац наградио је припаднике ВБА који су у њој учествовали. ■

Новогодишњи пријем Управе за односе са јавношћу за новинаре

Пријему поводом Нове године и Божића, који је Управа за односе са јавношћу Министарства одбране организовала у Дому војске у Београду за представнике медија, присуствовали су министар одбране Драган Шутановац, начелник Генералштаба генерал-потпуковник Љубиша Диковић, представници Министарства одбране и Војске Србије и бројни новинари, сниматељи и фоторепортери медијских кућа.

Обраћајући се присутнима, досадашњи начелник Управе за односе са јавношћу пуковник Петар Бошковић захвалио је на успешној сарадњи у овој и протеклих година, истакавши да су новинари међу најзаслужнијима за позитивну слику које Министарство одбране и Војска Србије данас имају у јавности. Том приликом пуковник Бошковић је представио новог начелника Управе за односе са јавношћу пуковника Миливоја Пајовића.

Поздрављајући госте на пријему, пуковник Пајовић је истакао је да ће „брод којим је пуковник Бошковић до сада управљао, он и даље водити у правом смеру“.

– И то што сте вечерас овде говори у прилог чињеници да је у претходној години много урађено на остваривању циљева који су постављени на почетку прошле године - рекао је пуковник Пајовић, уверавајући новинаре да ће однос Министарства и медија и даље бити заснован на међусобном поверењу и отворености. ■ Н. Д.

Стамбено збрињавање припадника Војске Србије

На основу Уговора који је са Грађевинском дирекцијом Србије потписан 2010. године, Министарству одбране и Војсци Србије ће на локацији бивше касарне „Војвода Степа Степановић“ у Београду припасти 21 одсто бруто новоизграђеног простора. На име припадајуће површине, Министарство одбране је већ прихватило 157 станова у гарнизонима Врање, Ниш, Лесковац, Куршумлија, Чачак, Горњи Милановац, Ваљево и Пријепоље. Највећи број тих станова је већ усељен, а у току је уговарање за 34 стана у Новом Саду.

Одељењу за стамбене послове Управе за традицију, стандард и ветеране дата су за поделу 84 стана на локацији бивше касарне „Војвода Степа Степановић“, чије се усељење очекује крајем априла 2012. године. До краја следеће године планирана је подела и усељење још 300 станова на наведеној локацији. Преостали станови биће усељени током 2013. године.

Министарство одбране очекује да за потребе гарнизона Београд преузме између 750 и 800 станова. За локацију бивше касарне „Војвода Степа Степановић“ у Београду укупан број преузетих станова за Београд и ван Београда износиће између 950 и 1.000 станова. ■

Почиње примена новог *Закона о пензијском осигурању*

Војне пензије по новом аршину

Применом новог Закона војни пензионери прелазе на јединствени Републички фонд за ПИО. Здравствено осигурање остаје по старом. Стечене пензије остају непромењене.

Од 1. јануара 2012. почиње примена *Закона о пензијском и инвалидском осигурању* (Закон о ПИО) у делу који се односи на професионална војна лица.

Преласком на јединствени систем пензионог осигурања губи се категорија војних пензионера и у потпуности се мења досадашњи систем пензијског и инвалидског осигурања професионалних војних лица. Наведеним законом укида се постојећа нормативна регулатива по питању пензијског и инвалидског осигурања за професионална војна лица. Права професионалних војних лица из пензијског и инвалидског осигурања односе се на: право на пензију (старосну, инвалидску и породичну), право на додатак за помоћ и негу, право на новчану накнаду за телесно оштећење и право на накнаду погребних трошкова.

Обрачун пензија по новом закону

Нови начин обрачуна пензија, према речима начелника Одељења за финансије Генералштаба пуковника Милоша Милетића, који је у има Војске Србије био члан Радне групе за израду новог Закона, сасвим је другачији од досадашњег. Према досадашњем нормативном уређењу пензија је обрачунавана по основици која је

била у висини задње плате без пореза и доприноса коју је професионално војно лице остварило у месецу у којем му престаје скључба. По новој нормативној регулативи висина пензије професионалног војног лица израчунава се на основу годишњег личног коефицијента, личног коефицијента, личних бодова и вредности општег бода, уз увећање 20 посто.

Након ступања на снагу одредаба Закона о ПИО од 1. јануара 2012. професионалним војним лицима која су остварила право на пензију по *Закону о Војсци*, затечени износ пензије свој се на личне бодове.

Право на пензију

У старосну пензију војни осигураници одлазиће као и до сада, подофицер и официер до чина потпуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 53 године живота; официер чина пуковника кад наврши 40 година пензијског стажа и најмање 54 године живота.

Право на превремену старосну пензију, по члану 243. *Закона о Војсци Југославије*, са наврших најмање 35 година пензијског стажа и 55 година живота (за војне осигуранике – мушкарце), односно са навршених најмање 30 година пензијског стажа и 50 година живота (за војне осигуранике – жене) престаје да важи.

Право на пензију по потреби службе, услед организацијско-мобилизацијских промена у Војсци Србије, сходно члану 192. став 1. *Закона о Војсци Србије*, које официри, односно подофицири, остварују пре испуњења општих услова за стицање старосне пензије ако су навршили најмање 20 година пензијског стажа, од чега најмање 10 година у својству професионалног војног лица, остаје на снази до 31. децембра 2014, с тим што се обрачун врши по новом моделу као и за редовну пензију.

Отпремнина и здравствено осигурање по старом

Износ отпремнине за престанак професионалне војне службе, прописан чланом 88. *Закона о Војсци Србије*, остаје на снази, након ступања на снагу Закона о ПИО. То значи да професионалном војном лицу коме престане служба у Војсци Србије због стицања права на пензију у складу са законом, припада отпремнина у висини петоструког износа бруто плате која би му припадала у последњем месецу пре престанка службе.

Официрима, подофицирима и професионалним војницима којима престане служба у Војсци Србије истеком уговореног рока, због тога што је оглашен неспособним за дужност за коју је примљен на одређено време или ако му служба у Војсци Србије престане због укидања формацијског места, припада отпремнина у висини до троструког износа бруто зараде која би му припадала у последњем месецу пре престанка службе, зависно од времена проведеног у служби на одређено време.

Такође новим Законом није обухваћено здравствено осигурање, па ће војни пензионери остваривати своја права на здравствену заштиту као и до сада.

Дужи стаж – већа пензија

Висина пензије професионалног војног лица по Закону о ПИО зависи од укупне годишње зараде (плате, накнаде плате, хонорари и других примања), односно основице осигурања, на које је обрачунат и плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање и које су утврђене у матичној евиденцији Републичког Фонда ПИО, почев од 1. јануара 1996. године до дана пензионисања и пензијског стажа. Нови Закон, према речима пуковника Милетића, стимулише пензијски стаж, што је већи пензијски стаж већа је и пензија. ■ Г. ИКонић

АНАЛИЗА РАДА РЕГИОНАЛНОГ ЦЕНТРА БЕОГРАД

У Управи Регионалног центра Министарства одбране Београд одржана је годишња анализа функционалне способности на којој је начелник Центра пуковник Небојша Глигоријевић оценио да су постигнути добри резултати у свим елементима. Успешно је обављен прелаз са обавезног на добровољно служење војног рока са оружјем, а рад са правним лицима која обављају услуге и производе предмете од значаја за одбрану земље био је успешан.

Центар Младеновац проглашен је за најбољи у оквиру Регионалног центра Београд, који је правни наследник војних одсека и Војног округа Београд, а део функције преузео је од расформиране Управе за ванредне ситуације. Надлежан је за припреме за одбрану и планирање одбране цивилног дела друштва, као и војну, материјалну и радну обавезу. ■

У СЛАВУ ДОБРОВОЉАЦА

У славу свим добровољцима који су пали у борбама за слободу Србије, а поводом 95. годишњице од јуначке смрти Војина Поповића, команданта најславнијег добровољачког одреда Српске војске у оба балканска рата и у Првом светском рату, у народу познатијем по имену војвода Вук, у сали Парохијског дома на Врачару приређена је свечана академија.

Том приликом председник Удружења ратних добровољаца др Видоје Голубовић уручио је признање Војном музеју у Београду коју је примио начелник Музеја потпуковник Драган Милковић. Захвалнице су додељене и Управи за људске ресурсе Генералштаба Војске Србије и Клубу генерала и адмирала Србије. ■

З. П.

ХУМАНИ ЗАДАТАК

Припадници Речне флотиле и радници Железница Србије - чланови хуманитарног друштва „Костадин Веселиновић Коста“ из Косовске Митровице, Зајечара, Ниша, Ваљева, Ужица, Руме, Новог Сада, Суботице, Шида и других места широм земље, седми пут у три године организовали су акцију добровољног давања крви.

У новосадској касарни „Александар Берић“ овога пута акцији су се придружили и студенти Одсека за медијске студије Филозофског факултета у Новом Саду, на челу са професором др Владимиром Баровићем.

Вођа трансфузиолошке екипе Војномедицинске академије, др Немања Боровчанин истакао је да акција помаже да се превазиђе несташица драгоцене течности, а Ладислав Кинка, председник Удружења железничара, изразио је задовољство што је традиционално заједничко дружење и овога пута преточено у хуману акцију. ■

Б. М. П.

ГЕНЕРАЛИ У ПЕНЗИЈИ ПОСЕТИЛИ СПЕЦИЈАЛНУ БРИГАДУ

Генерали у пензији, чланови Клуба генерала и адмирала, посетили су Специјалну бригаду Војске Србије у Панчеву, где их је примио командант бригадни генерал Илија Тодоров са сарадницима. На краћем брифингу у Команди, генерали су обавештени о организацијско-формацијској структури и смештајним капацитетима Бригаде, задацима које извршава, квалитету обуке припадника потчињених јединица, наоружању и специјалној опреми коју користе.

Током боравка у Специјалној бригади, генерали у пензији могли су да погледају тактичко-технички збор на коме су приказани радио-уређаји специјалних јединица, специјално пешадијско наоружање, ватрено и хладно оружје и специјална опрема за извршавање противтерористичких и антидиверзантских задатака.

У филмској аутоматској стрељани, за коју познаваоци тврде да је најмодернија у Србији, припадници противтерористичког батаљона Бригаде приказали су вештину гађања из пиштоља и аутомата, а на полигону су демонстрирали борбу против терориста и откривања експлозива у аутомобилу. Гости из Клуба генерала и адмирала обишли су затим спомен-собу Специјалне бригаде.

Посета генерала у пензији Специјалној бригади реализована је у оквиру годишњег Плана сарадње Министарства одбране и Клуба адмирала и генерала. ■

С. К.

КЊИГА О РАДИОАКТИВНОЈ МУНИЦИЈИ

Недавно објављена публикација „Осиромашени уранијум – методе детекције, санирање непосредних ефеката и превенција касних последица“, која је објављена непосредно пред овогодишњи Београдски сајам књига, наишла је на добар пријем стручној јавности. „Попунила“ је празнину у библиотеци која се бави темама АБХО. Написали су је научници и стручњаци који поседују теоретска знања, искуство и верификоване истраживачке резултате, стечене minulih година, током отклањања последица бомбардовања НАТО-а из 1999. године.

Реч је о штиву које ће послужити и као уџбеник у високошколском образовању, али и као упутство за деловање стручњака различитог профила – од детекције радиоактивне контаминације и мера заштите, лечења озрачених особа и праћења њиховог стања, до деконтаминације и пратећих активности.

Предлог мера и активности које аутори дају на крају представљају полазиште за све оне који ће се укључити у даљи рад на санирању последица насталих употребом уранијумске муниције. Приказан је и протокол праћења здравственог стања оних који су по било ком основу могли бити у контакту са контаминираним земљиштем. ■

З. П.

Пешадијски батаљон Четврте бригаде

Професионалци с базе Југ

Обезбеђење административне линије према Косову и Метохији и контрола Копнене зоне безбедности представљају кључне и најсложеније задатке Копнене војске и Војске Србије у целини, а на тим пословима централно место припада 41. пешадијском батаљону. Иза припадника тог састава су године напора, истрајности, рада у сложеним теренским условима и борбе за мир на подручју које је било изложено безбедносним изазовима.

По уласку у Копнену зону безбедности припадници 41. пешадијског батаљона Четврте бригаде Копнене војске најпре су извели мировну операцију с елементима противтерористичке борбе, а потом упорно и стрпљиво градили и изградили поверење са мештанима и допринели укупној стабилизацији прилика у општинама Прешево и Бујановац. Старешине и војници батаљона и данас том задатку придају највећу пажњу, али, истовремено, улажу енергију у обуку и стручно усавршавање, те уређење базе „Југ“.

Вежбе на Боровцу

Батаљон је размештен на десет локација, његове старешине и војници ангажовани су на обезбеђењу административне линије према Космету и контроли Копнене зоне безбедности.

Командни кадар чине изузетно младе старешине. Према речима команданта потпуковника Божидара Пејића, младе старешине брзо се прекале на сложеним задацима и обавезама и, после годину дана рада, стекну искуство за које је у другим срединама потребно и по неколико година.

„Људи су изузетно мотивисани за рад и то представља највећу гаранцију за успешно извршавање свих задатака. Јединица је скоро стопостотно попуњена професионалним војницима, подофицирима, официрима и војним намештеницима. Старешински састав чине официри и подофицири с простора целе Србије, док су професионални војници углавном с југа Србије, тачније из Пчињског округа“, наводи потпуковник Пејић.

Командна чета, којом командује поручник Бошко Петровић, ствара услове за рад Команде батаљона и

потчињених јединица. Не треба подсећати колико је значајно да Команда и јединице имају поуздане информације од извиђача о стању у простору и ефикасне везе. Инжињерци јединице ангажују се на одржавању путева, уређењу базе и контроли путних праваца у Копненој зони безбедности. Припадници логистичке чете, са капетаном Станишом Бркићем на челу, обезбеђују потпуну логистичку подршку батаљона.

Војници и старешине логистике су у претходном периоду обавили 3.800 техничких прегледа, 900 поправки, а свакодневно се ангажују на прегледу моторних возила. Једноставно, живот и рад у батаљону не може се замислити без рада мајстора свих профила, посебно механичара за моторна возила.

Пешадијске чете, којима командују поручници Александар Јовић, Ђорђе Петровић и Милош Најдано-

ЗОНА ПОВЕРЕЊА

Припадници батаљона имају професионалан однос према становништву, али се редовно одазову када треба пружити помоћ старима, повређенима, болеснима и деци.

Тако су августа ове године припадници базе „Цворе“ помогли Џемаилу Лиманију и његовим малолетним синовима када им се трактор натоварен дрвима сурвао у провалију. Џемаил се обратио за помоћ командиру базе Александру Алексићу, који је одмах са возачем Гораном Џикићем у возилу ТАМ 150 кренуо и извукао трактор.

У више наврата, војници са база цистернама су снабдели водом мештане села Мађере, Бујић и Доње Гаре, у ситуацији када је због великих суша дошло до несташице воде.

У батаљону је организовано и реализовано 24 тактичких вежби са бојевим гађањима и 43 вежбе на терену одељења, водова и чета, те 186 гађања из личног наоружања, 11 гађања из средстава ватрене подршке и четири вежбе са бојевим минско-експлозивним средствима. У 2011. години на различите облике усавшавања и курсеве упућено је 80 припадника батаљона. Достицање стандарда физичке способности такође је циљ коме се у батаљону придаје изузетна пажња.

Припадници 41. батаљона извршавају задатке обезбеђења административне линије и контроле Копне-

не зоне са база „Цворе“, „Печено брдо“, „Мађере“, „Голема чука“, „Добросин“ и „Девојачка чука“ и доседнутих објеката „Ташлак“ и „Гуригат“. Базе су контејнерског типа, имају солидне услове за живот, добро су утврђене и опремљене за аутономно деловање јединица у дужем периоду.

Од начелника групе за извиђање мајора Горана Дејановића сазнајемо да се преласци административне линије на недозвољеном месту бележе јако ретко, што довољно говори о респекту локалног становништва према припадницима батаљона. Сигурно је да стабилном безбедносном стању доприноси и добра сарадња војске, полиције, жандармерије и КФОР-а. Припадници 41. батаљона изведу годишње око 60 једновремених патрола са војницима међународних снага.

Командант базе „Југ“ потпуковник Божидар Пејић и његови сарадници свакодневно предузимају кораке да простор базе још више уреде, оплемене и функционално унапреде. Сада је 95 посто свих земљаних површина озелењено, посађено је више од хиљаду борова и неколико стотина заграда цвећа. На бази је одржано и летње спортско првенство Копнене војске. Припадници батаљона логистички подржавају све активности на плану развоја базе у национални и регионални центар за обуку јединица за учешће у мултинационалним операцијама. С тим циљем, планира се доградња потребне инфраструктуре, адаптација стрелишта „Вртогош“ и других садржаја. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ
Снимио Саша ЂОРЂЕВИЋ

вић, и чета за подршку, с капетаном Иваном Јовановићем на челу, имају сличне задатке и обавезе, попут увежбавања извођења пешадијских и противпешадијских дејстава, обезбеђења објеката, помоћи цивилним властима приликом природних непогода и других несрећа и, наравно, обезбеђења административне линије и контроле Копнене зоне. Посебно су запажене вежбе јединица које се изводе на полигону „Боровац“.

Стабилно безбедносно стање

Подизање нивоа обучености и физичке способности припадника Команде и јединица пешадијског батаљона један је од најважнијих задатака. Такође, Команда батаљона редовно се припрема за командовање снагама у операцији и организује различита тактичка и ватрена оспособљавања припадника.

Новинари први пут посетили тунеле празног војног складишта у Бистрици

Мине и нуклеарни отпад само – ГЛАСИНЕ

Незавршено и празно складиште нафтиних деривата у Бистрици

Министарство одбране Србије демантује гласине о објектима бивше ЈНА у Бистрици да се у њима складишти нуклеарни отпад и уништавају убојна средства

У војном објекту код Бистрица, између Нове Вароши и Пријепоља, не складишти се никакав, па ни нуклеарни отпад нити се у њему уништавају неексплодирана убојна средства. У то су се могли уверити новинари који су пре неколико дана посетили објекте грађене још за време ЈНА.

Министарство одбране демантовало је бројне гласине које се плету већ деценијама о намени тунела

у Бистрици, највише због тајности у којој су грађени, али и нагађања о наводном повременом коришћењу и опасности по здравље људи, те изостанак одговора на питања грађана. Недавна серија подрхтавања тла поново је покренула лавину гласина и стрепње мештана.

Изградња тог подземног објекта започета је пре 25 година за потребе тадашње ЈНА. Објекат је грађен са идејом да се у њему складиште робне резерве нафте и нафтиних деривата за потребе земље у миру и рату. Због недостатка финансијских средстава, изградња је сасвим прекинута 1996. године.

Управо због гласина, које се повремено појављују у јавности, пре шест година обављена је контрола тунела. Тада су представници општине Нова Варош тражили од Владе Србије информацију о томе шта се налази у тунелима у подземном делу објекта и да ли се у њему складишти нуклеарни отпад?

На основу налога државних органа, представници Министарства

науке и животне средине детаљно су прегледали објекат 2005. године, о чему постоји и записник.

После серије потреса и нових жалби грађана, Штаб за ванредне прилике општине Нова Варош недавно је затражио информацију од војних власти, Института „Винча“ и Сеизмолошког завода Србије о објектима у брду Плоча, испод виса Кукањ у Лимској долини.

Министарство одбране одговорило је да се у тунелима не складишти нуклеарни отпад нити се у њему уништавају неексплодирана убојна средства. Тунели си и сада празни, у шта се уверила новинарска екипа која је посетила градилиште, где је присутна само чуварска служба задужена да обезбеђује комплекс.

Празни тунели

Министарство одбране је 26. децембра први пут за јавност отворило тунел у Бистрици. Под светлима ручних лампи, новинари су са екипом Министарства одбране и локал-

ЗИД

Улаз у тунел поред магистралног пута јесенас је зазидан, јер је био затворен даскама и претила је опасност да неко уђе и настрада због мрака и рупа на градилишту, појаснили су представници Министарства одбране.

Први џуџ од почетка градње пре 25 година новинари у тунелу у Бистрици

них власти у Новој Вароши готово један сат обилазили сваки кутак тајанственог тунела.

Могли су да виде и сниме да је изграђено неколико километара тунела, који се рачва у више праваца, са нишама и „цеповима“ од по десетину квадрата, али и дворанама високим 12–15 метара, површине као мини-спортски терени или игралишта са вештачком травом која ничу широм Србије. У подземном објекту окованом бетоном или голим каменом, ништа необично, сем остатака давно напуштеног градилишта и великих просторија сувих „као барут“.

– Војни објекат грађен је за складиштење нафте и нафтних деривата, а може се користити и за друге робне резерве. Изведена је тек трећина радова – истакли су представници Министарства одбране.

Кроз тунел се могу кретати камиони, а већи део пода је са бетонском подлогом и каналима за каблове инсталација. Део тунела има уграђену расвету, а на више места су ин-

сталације за довод ваздуха и рад компресора.

Судећи по започетим удубљењима у стенама и степену завршетка просторија за агрегате али и опреми за вентилациони систем, било је планирано да се складиште пушта у рад фазно. Хладноћа у тунелу се осећа једино у близини улазне капије и испод вентилационог отвора, ископаног у стени брда Плоча.

– Уласком у тунел решена је вишегодишња енигма. Злурадо се шире гласине и узнемирава јавност. Па-

жњу треба усмерити на решења да се бар део објекта заврши и користи – каже начелник Штаба за ванредне ситуације у Новој Вароши Радивоје Бујишић.

Крај гласинама

Очигледно је да су тајанственост под којом је овај објекат грађен и одсуство ока јавности допринели да се преко две и по деценије није знала права истина, па су се и испредале приче о тунелу у Бистрици, које се граниче са – фантастиком, невероватним и немогућим!

Оно што је новинарска екипа могла да види јесте да се заиста ради о мрежи подземних тунела и просторија који су незавршени и у којима, изузев зидина неправилног облика, попрсканих бетонским „млеком“ – нема ништа више.

Тунели су без струје, у потпуном мраку. Како неко шаљиво рече – у њима нема ни обичног гуштера! ■

Д. ГАГРИЧИЋ
Д. БЈЕЛОПОЉАЦ
Снимио Р. ПОПОВИЋ

МИНИ-ХИДРОЦЕНТРАЛА

Према писању „Новости“ неки од инвеститора занимају се за судбину и могућност куповине или закупа мини-хидроелектране, снаге два пута 350 киловата, која је својевремено два-три месеца осветљавала тунел. Изграђена је крај магистралног пута и главног улаза у тунел, а цевима дугим око 1,5 километар, вода је из засеока Кнежевићи доведена са бране на реци Бистрици, десној притоци Лима.

У складишту нафте и деривата изведена је шек трећина радова

НОВОГОДИШЊИ ОПЕРСКИ ГАЛА КОНЦЕРТ У ЦЕНТРУ „САВА“

На новогодишњем оперском гала концерту у Великој дворани Центра „Сава“ први пут су на домаћој сцени заједно наступила два великана светске оперске сцене, Жељко Лучић, најбољи вердијански баритон света и Зоран Тодоровић, један од водећих тенора европских оперских сцена. Прве професионалне кораке учинили су у нашој земљи, а потом остварили велике успехе у свету. Од како су први пут запева заједно у Франкфуртској опери пре 13 година, желели су овакав концерт.

Маестралној изведби најлепших опера, арија и дуета највећих оперских уметника – Вердија, Леонкавала, Чилеа, Бизеа и Пучинија присуствовали су министар одбране Драган Шутановац, досадашњи и новопостављени начелник Генералштаба ВС, генерали Милоје Милетић и Љубиша Диковић, као и представници Министарства одбране и Војске Србије, културног живота и бројна публика у препуној сали Центра „Сава“.

Гошће концерта биле су сопран Сузана Шваковић Савић и мецосопран Сања Анастасија. Уз четворо солиста наступили су и Хор Радио телевизије Србије и Уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“ под диригентском палицом Дејана Савића.

– Идеја је била да на истом месту сакупимо врхунске уметнике. Овим послом се бавим 30 година и не памтим да смо на једном месту имали овакве звезде. Ово је велики догађај који ће ући у анале наше оперске уметности – рекао је диригент Дејан Савић на конференцији за новинаре поводом овог догађаја.

Концерт су организовали Центар „Сава“ и Агенције „Гала концерт“.

Љубитељи оперске уметности који нису успели да дођу на концерт моћи ће да уживају у DVD снимку Музичке продукције РТС, а снимак концерта биће емитован на дигиталном каналу РТС-а. ■

Д. БАРИЈАКТАРЕВИЋ
Снимио Ј. МАМУЛА

Родна равноправност у војсци

Књига „У корак с временом – Министарство одбране и Војска Србије на путу објективизације родне равноправности“, аутора др Јованке Шарановић и др Зорана Килибарде, је двојезична, српско-енглеска монографија, заједничко издање Института за стратегијска истраживања и Медија центра „Одбрана“, која нуди научно аргументована сазнања о особинама женске популације и њиховом ангажовању у Министарству одбране и Војсци Србије.

Према речима проф. др Невене Петрушић, једног од рецензентата монографије, читалачка публика је богатија за још једно пионирско дело.

– Творци књиге су професорка Шарановић и професор Килибарда, што је порука да је родна равноправност подједнако важна, како за мушкарце тако и за жене, и да оба пола, подједнако, треба да је промовишу – истакла је професорка Петрушић. Она је истакла да је монографија драгоцен историографско штиво, које нуди пресек актуелног родног режима у војсци, истовремено оповргавајући стереотипе по којима је војничка служба типично мушки ангажман.

Говорећи о значају књиге, проф. др Марија Дубравка Пинедра, која се такође бави питањима родне равноправности, истакла је да је то студија како жене треба и могу да буду укључене у оружане снаге у савременом свету. Аутори су, како је истакла, обавили опсежно истраживање, које је историјском перспективом покрило бројне случајеве жена у војсци, све до данашњих дана када су многе младе жене одлучиле да каријеру поведу у униформи.

Проректор Универзитета одбране професор др Јан Марчек, у улози рецензента, изнео је анализу структуре монографије, посебно издвајајући поглавље у коме се говори о шест традиционалних улога жене везаних за војску. Он је истакао да је студија синтеза вишегодишњег истраживања аутора усмерена на сагледавање адаптације жена у нашој војсци, додајући да она има и теоријску и емпиријску компоненту.

Своја искуства са студирања на Војној академији и прве утиске о спровођењу дужности командира одељења у

РЕЧ АУТОРА

Др Јованка Шарановић: *Крећући се корак по корак у овој књизи, а ми смо их избројали седам, оставили смо простора за даље. Јер, као што једна мудра пословица каже – кад се крећеш у првом смеру све што треба да урадиш јесте да наставиш да се крећеш. Защо могу сасвим одговорно да кажем да смо на првом путу.*

Др Зоран Килибарда: *Ову књигу видим као свеочење о ономе што је у прошлој деценији учињено у Војсци Србије на плану родне равноправности.*

246. батаљону АБХО у Крушевцу, поделила је са публиком потпоручница Вања Мрђа, најбоља кадеткиња у класи.

– Знам да пут након завршене Академије неће бити нимало лак, али ћу се трудити да и ту дам највиши допринос и да догурам до највиших чинова – рекла је Мрђа.

На представљању књиге у Дому Војске Србије у Београду глумци Олга Одановић и Иван Михајловић извели су скеч из серије «Војна академија», која ће почети да се емитује 28. јануара 2012. на националној телевизији. ■

Д. БАРИЈАКТАРЕВИЋ
Снимио Д. БАНДА

Портрет – трајна ин

Снимио Горан СТАНКОВИЋ

У Дома војске у Београду до 28. јануара отворене су две изложбе Народног музеја из Ниша, „Портрет – трајна инспирација уметника” и „Бранко Миљковић – поезија као судбина”

На свечаном отварању изложби Народног музеја из Ниша, 21. децембра, говорили су министар културе, информисања и информационог друштва Предраг Марковић, историчар уметности Никола Кусовац, директор Народног музеја Ниш Славиша Поповић и директор Медија центра „Одбрана” потпуковник Славољуб Марковић.

Поздрављајући присутне потпуковник Марковић је истакао да изложбама Народног музеја из Ниша, првом из ликовне збирке и другом која је посвећена нашем великом песнику Бранку Миљковићу, поводом 50. годишњице његове смрти, Медија центар „Одбрана” наставља ре-

ализацију концепта сарадње са музејима, галеријама, легатима и другим институцијама културе.

– У протеклих годину дана, од када смо почели реализацију тог концепта, кроз галеријски простор Дома војске прошло је више од 60.000 посетилаца – нагласио је потпуковник Марковић.

– Портретска уметност представља огледало једнога друштва и показује како се оно уздиже и креће од XIX до XX века. То је бидермајерска, грађанска уметност у Србији и сви изложени портрети налазе се у добром издању. Портрет јесте трајни изазов јер нема тежег посла него га направити. Само највећи и најбољи смеју да се ухвате у коштац са изазовом да ликовним средствима представе нешто душе онога кога сликају. У овој поставци се налази на десетине њих са душом – истакао је Никола Кусовац.

Београдска публика ће до 28. јануара 2012. моћи да погледа 41 портрет 29 знаменитих сликара – Уроша Предрића, Паје Јовановића, Милана Миловановића, Милана Коњовића, Васе Поморишца, Николе Алексића, Јована Поповића... На сликама су и портрети српских владара – кнежева Милоша и Михаила Обреновића, кнегиње Зорке и Павла Карађорђевића.

СПИРАЦИЈА УМЕТНИКА

– Реновирање Дома војске био је само предуслов за стварање свести да није довољно да се опреми зграда, већ да она мора да буде и жива и да се непрестано пуни квалитетним изложбама. Морамо да пронађемо начин да се у овако добро опремљеним просторима крећу дела. Сада имамо прилику да погледамо слике великих уметника – од Предића до Боже Илића. Ове године се обележава 50 година од како је Иво Андрић добио Нобелову награду, а он је говорио да су људско лице и глас најв-

еће богатство и изазови за стварање – рекао је министар Марковић говорећи о изложеним портретима.

Одељење историје уметности нишког музеја овом изложбом представља портрете који су настали у другој половини XIX и првој половини XX века. Посебна драгоценост изложбе је портрет Краља Милана, рад чувеног минхенског ђака, Ђорђа Крстића. Издвајају се и портрет Петра Убавкића, првог регуларно школованог српског вајара, аутопортрет Боривоја Стевановића, првог академског сликара из Ниша, као и дела Уроша Предића – портрети гувернера Народне банке Србије – Ђорђа Вајферта и Филипа Христића. Поред слика, изложено је и 15 скулптура из фонда историје уметности нишког музеја.

– Ово је велики тренутак за све нас из Народног музеја у Нишу због тога што можемо да се представимо Београду изузетном поставком слика из наше колекције. Наш музеј који поседује преко 40.000 предмета има шта да покаже, поготово због чињенице да ћемо у 2013. обележавати велики јубилеј – 1.700 година од потписивања Миланског едикта – нагласио је директор Славиша Поповић.

Изложбе „Портрет – трајна инспирација уметника“ и „Бранко Миљковић – поезија као судбина“, отворене су до 28. јануара 2012. у Дому Војске Србије. Сваког четвртка од 18 сати биће организовани пратећи програми – вече посвећено Бранку Миљковићу, пројекција најстаријег филма о сликару Паји Јовановићу, предавања... Улаз на те манифестације, као и на саме изложбе, је бесплатан. ■

Сергеј КОМНЕНИЋ

ПОЕЗИЈА КАО СУДБИНА

У Малој галерији Дома војске, такође у сарадњи Народног музеја Ниш и Медија центра „Одбрана“, публици је представљена поставка „Бранко Миљковић – поезија као судбина“ која презентује експонате из збирке-заоставштине тог песника.

Поводом 50 година од трагичне смрти великана српске поезије изложени су његови оригинални записи, рукописи превода руских и француских песника, белешке, преписке, фотографије и лични предмети.

Доситеј Обрадовић (1739–1811)

Духовни отац Србије

Навршила су се два века од постављања Доситеја Обрадовића за првог министра просвете и 200 година од његове смрти. Тим поводом задужбина која носи име великог српског просветитеља током 2011. реализовала је програм „Доситеј – година знања“, а на Сајму књига у Лајпцигу, где је Србија била почасни гост, Задужбина Доситеј Обрадовић представила је два издања: „Истакнути Срби у Лајпцигу“ и „Доситеј у Европи“. Половином октобра одржан је научни скуп „Доситеј у српској историји и култури“.

Водећа личност српске просвећености, реформатор, први министар просвете и књижевник, Доситеј Обрадовић (пре замонашења Димитрије) рођен је 1739. или 1740. у варошици Чакову у Тамишком Банату, где је стекао писменост. Као ретко који писац и културни стваралац пре и после њега, имао је динамичан и богат живот, који је постао основа његовог просветитељског, реформаторског и књижевног рада. Рано оставши без родитеља, још као дете испојио је две своје велике љубави – према књигама и према путовањима. По со-

пственом казивању, чим је научио да чита, просто је „гутао житија светаца“, једине књижевне садржаје до којих је тада могао доћи.

Од капамаџијског заната у Темишвару, где су га старатељи дали да се „отрезни“, Димитрије је побегао у сремски Манастир Хопово. Ту се закалуђерио 17. фебруара 1758. и добио име Доситеј. Исте године рукоположен је за ђакона, а онда ту провео три „подвижничке“ године. Из манастира је, „мрко гледан од братије“, одлазио у Ириг да учи латински. У манастирској библиотеци читао је дела источних црквених отаца – Василија Вели-

ког, Јована Хризостома и новију руску теолошку литературу, у којој се већ осећао дух европске просвећености.

Одбегли калуђер

Разочаран манастирским животом, а обузет жудњом за науком и упознавањем непознатих крајева, Доситеј 1860. одлази из Хопова. Чини то као одбегли калуђер, али и као слободни мислилац. Иако је кренуо на Запад (у Загребу се задржао ради учења латинског), први период његових путовања, до одласка у Беч, духовно је усмерен према православљу и Исто-

ку. Сматрао је да мора ваљано да са- влада грчки, јер су на њему писани они „изворници“ из којих је највећим делом проистекла стара српска про- света и књижевност.

Као учитељ провео је четири го- дине у Далмацији и Црној Гори, а он- да преко Крфа, где се кратко задр- жао, путује по Пелопонезу, борави на Светој Гори у Манастиру Хиландару, средишту српске средњовековне пи- смености. Након Хиландара, три го- дине проводи у Смирни (Измиру), где у школи познатог грчког учитеља Је- ротија Дендрини стиче „пуно школско образовање“, које се у православном свету тада могло постићи.

На свом првом хелен- ском путовању Доситеј је нау- чио старогрчки и новогрчки, изучавао познату старогрчку поезију и реторику и стекао знања о просветитељским остварењима. Како сам каже, хеленско образовање је „за- вршни облик његовог дотада- шњег учења“, које је обухва- тало црквенословенски језик и литературу на њему – руску, украјинску и српску, затим ла- тински и италијански

Године 1768. Доситеј из Смирне креће према западу Европе. Најпре се обрео у ју- жној Албанији, а затим на Кр- фу, одакле је преко Млетака (Венеције) поново стигао у Далмацију, где је још једном обављао посао учитеља. Ту је читао Хомера и Хесиода и превео књигу Христоитија.

Док је радио у Далмацији, Доси- теј је још био „одбегли калуђер Доси- теј Хоповски“, како је себе често називао. Но, тада је дошло до новог вели- ког заокрета у његовом животу, по својим последицама најзначајнијег. Смер његових путовања и духовних те- жњи окреће се према Западу. Најпре одлази у Беч, где проводи „шест поле- зних и радосних година“ (1771–1776), а онда још толико по разним местима Царевине. У том времену научио је француски и немачки језик, слушао предавања, почео друкчије мислити. То доба живота он завршава једним

„преокружнооколним путовањем“, ко- је га је из Словачке, преко Италије, Средоземља, Цариграда, Црног мора, Молдавије и Влашке, одвело у град Ха- ле у Прусској (1782. године).

Без мантије

Тада већ четрдесетогодишњак, Доситеј скида калуђерску мантију и облачи се у „грешне световне хаљи- не“. Посећује предавања код Ебер- харда. Наредне године преселио се у Лајпциг, град књига и штампарија, где је издао први део своје аутобио- графије Живот и прикљученија, а не-

РАЗВОЈ УСМЕНЕ КУЛТУРЕ

Ослонцем на српске интелектуалце из Аустри- је, који су, самоиницијативно или по позиву, прела- зили у устаничку Србију, Доситеј је много учинио на развоју националне свести. Браћу Грујовић, Симу Милутиновића, Ивана Југовића, Вићентија Ракића и друге укључивао је у војску, управу, просвету, култу- ру. Брзо је схватио да се у Устанку блиско додирују сви дотадашњи видови српске културе. Сем сред- њовековне црквенословенске традиције и грађан- ске културе угарских Срба, у њему доживљава про- цват и трећи традиционални облик српске културе – народна усмена култура, још распрострањенија од претходне две. Песме Филипа Вишњића, „српског Хомера“ и његов најлепши спев Почетак буне на да- хије, Доситеј је оценио као „изузетан извор“.

што касније и дело Совјети здраваго разума. После Лајпцига, Лондон по- стаје крајња одредница Доситејевих путовања на Запад, као што је Смир- на била последња станица на њего- вим источним путовањима.

Доситејев последњи боравак у Бечу је његово најдуже задржавање на једном месту, али и „најсуморнији период живота“. Живео је оскудно, под сенком полиције. Прилике су се поправиле када се преселио у Трст. Четири године које је ту провео (1802–1806), он оцењује као „најспо- којније раздобље у читавом животу“, па је изгледало да је нашао уточиште у поодмаклим годинама. Али, није би- ло тако.

Догађаји у устаничкој Србији снажно су одјекнули међу Србима у Аустрији. Ценећи изузетну важност тог историјског тренутка, писао је: „У садашње време чудна се виденија показују и почињу оживљавати у ср- цима нашим благонадеждије“ (1804. године). Те године објавио је „Пјесну на инсурекцију Србијанов“, химну Србији која се рађа у пламену устани- чке ватре. У њој је Србија предста- вљена као царица која се буди из ве- ковног сна. У лето 1806. познато по бриљантним победама српских устани- ка на Мишару и Делиграду, Доси- теј је напустио Трст и кренуо у Срби- ју. По успостављању веза са устаницима, преко Земуна је стигао у тек ослобођени Бео- град (1807).

Последњи, али по оцени многих историчара и савреме- ника најзначајнији, најкон- кретнији и најделотворнији Доситејев учинак огледа се у његовом скоро петогоди- шњем раду на стварању др- жаве Првог српског устанка. Нарочито су значајни његови доприноси на организацији просвете и школства. Залажу- ћи се за просвећеност народа, „против свемоћи врхова пра- вославне цркве и злоупотре- бе клера“, за световну школу и наставу на матерњем језику, за народни језик у књижевно- сти и једноставније писмо, Доситеј постаје идеолог тадашњег српског грађанства и остварује непроцењив утицај на процес формирања српске нације у Устанку.

Септембра 1808. отворио је Ве- лику школу у Београду, у којој су пр- ви ђаци били Вук Караџић и Карађор- ђев син Алексије. Пре тога отворене су две школе – једна с једним, а дру- га с два разреда, а потом је у глав- ним варошима (паланкама) сваке на- хије „основана по једна с два разре- да“. Тако је почело да се развија школство у устаничкој Србији. Кара- ђорђе му је доделио једну кућу у ко- кој је отворио и Богословију у Бео- граду (1810).

Први министар просвете

На Скупштини одржаној 11. јануара 1811. реформиран је Правитељствујушчи совјет у коме је Доситеј постављен за „тајног дејствителног саветника“, односно „почитеља“ (министра) просвете, па је тако постао први министар просвете у Србији. У Доситејевој просветитељској активности, како раније тако и током Устанка, дошао је до изражаја модерни национализам, који је био антифеудалан, антиклерикалан и демократски. Његова активност намењена је свим јужним Словнима, без обзира на њихову верску, националну и покрајинску припадност. Читаво његово просветитељство усмерено је на то „како народ избавити и ослободити од тиранства, глупости и варварства“ и како „свет разума чак до простих сељана и до самих пастирских колиба раширити“. Желећи да тековине културе буду доступне простом народу, залагао се за увођење народног језика у књижевност. Тежио је поједностављењу српске ћирилице, по угледу на реформу писма Петра Великог у Русији.

Дабоме, као и многи српски интелектуалци, доживљавао је да у почетку има више противника него следбеника. Приговарали су му да у српску културу жели да uvede „говедарски језик српских сељака“. Истина, садржај његових дела показује да ни његов језик није био потпуно јасан обичном читаоцу, јер је имао остатака старословенског. Због тога неки историчари сматрају да он није добро познавао народни говор, па га је „обогаћивао“ руским изразима.

Гледано у целини, с правом се може утврдити да је Доситеј отворио врата европској култури и створио основу за модерну српску књижевност. Он је „увозио“ европске просветитељске вредности на српске просторе, а његов најбољи ђак, Вук Караџић, „извозио“ је српско духовно благо. О свом великом учитељу, уз обиље хвалоспева, Вук је рекао и ово: „Доситеј припада реду најученијих и најпапетнијих Срба“. У дугој и тешкој историји Срба, на подручју просвећивања истичу се три стамена стуба. У почетку стоји личност св. Саве, који је био организатор државе, цркве и просвете у Србији, па тек онда писац. На почетку новог доба стоје два велика просветитеља и реформатора – Доситеј Обрадовић и Вук Караџић. Како је један од критичара оценио, „њих тројица чине свето тројство српских просветитеља и реформатора“.

Иза Доситеја остала су бројна и позната књижевна дела, међу којима: „Живот и прикљученија“, „Совјети здравог разума“, „Писмо Харалампију“, „Христоитија“, „Ижица“, „Басне“, „Собранија“, „Пјесна на инсурекцију Сербјанов“. Остао је упамћен као једна од најзначајнијих и најистакнутијих личности српског народа 18. и на почетку 19. века. Својим делом стекао је бесмртно име и уписан је у вечне књиге Отечества. Сматра се „оцем“ српске модерне културе.

Умро је 28. марта 1811. у Београду, а сахрањен поред јужних врата Саборне цркве, где му се и налази спомен-обележје. ■

Крсман МИЛОШЕВИЋ

АУТОГУМЕ И ДЕЛОВИ ЗА СВА ВОЗИЛА

БЕЗ

УЧЕШЋА
ЖИРАНАТА
ЧЕКОВА
КАМАТА

ПРОДАЈА НА РАТЕ
ЗА ПРИПАДНИКЕ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ
И ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ
ПУТЕМ АДМИНИСТРАТИВНЕ
ЗАБРАНЕ

Напомена:

- обрасце административне забране достављамо поштом
- могућа организована испорука по договору

КОТИК д.о.о

Панчево, Жарка Зрењанина 14
Телефони: 013/344-321,
063/370-138
Телефакс: 013/345-930
E-mail: kotikdoo@gmail.com

ДОЧЕКАЈТЕ ЗИМУ
СПРЕМНИ...

СРЕЋНА НОВА ГОДИНА И БОЖИЋ

- БИЦИКЛИ, КАЦИГЕ, РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ, ПРАТЕЋА ОПРЕМА
- АУТОМОБИЛСКЕ ГУМЕ, АКУМУЛАТОРИ, МОТОРНА УЉА...
- АУТО-ДЕЛОВИ ЗА СВА ВОЗИЛА
- ПРОГРАМ „VILLAGER“, КОСИЛИЦЕ, ТРИМЕРИ, МОТОРНЕ ТЕСТЕРЕ
- ЕЛЕКТРИЧНИ РУЧНИ АЛАТ
- РАЧУНАРИ И РАЧУНАРСКА ОПРЕМА

ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ НА КОНЦЕРТУ „НАША ДЕЦА“

Уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“ организоваће и трећи концерт „Наша деца“ у фебруару 2012. године, на коме ће деца професионалних и пензионисаних припадника Министарства одбране и Војске Србије наступити заједно са познатим естрадним уметницима.

На претходним концертима, који су били истински музички догађаји, са децом су заједно били Ана Станић, Влада Георгијев, Гоца Тржан, Момчило Бајагић Бајага и други...

Пријаве се шаљу преко претпостављене команде, односно управе, на факс Уметничког ансамбла „Станислав Бинички“ број 011/3000-266.

У пријави треба навести име и презиме кандидата, годину рођења, инструмент на коме свира (укључујући и соло певање), име композитора и дело које ће на аудицији бити изведено и контакт телефон.

Аудиција ће бити одржана 16. и 17. јануара 2012. године у Дому Војске у Београду, ул. Браће Југовића 19, 3. спрат, од 10 до 14 часова, о чему ће кандидати бити обавештени. ■

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. јануар

✝ Православни

- 2. јануар** – Свети Игњатије Богоносац, Св. Данило Други архиепископ српски
5. јануар – Светих десет мученика Критских, преподобни Наум Охридски – Туциндан
6. јануар – Бадњи дан (Оци)
7. јануар – **Рождество Христово – Божић**
8. јануар – Сабор Пресвете Богородице
9. јануар – **Свети првомученик и архијакон Стефан**
13. јануар – Преподобна Меланија, Св. Доситеј Загребачки
14. јануар – **Обрезање Господње, Св. Василије Велики (православна Нова година)**

✝ Римокатолички

- 1. јануар** – Нова година
6. јануар – Богојављење
11. јануар – Крштење Исусово

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ ВЕЛИКИ

Архиепископ Кесаријски рођен је у време цара Константина. Још као некрштен, школовао се у Атини и стекао високо образовање. Петнаест година учио је реторику, филозофију, астрологију и остале науке тога времена. У зрелим

година крстио се на реци Јордану са својим учитељем Евлуом.

Поставши чврсти поборник православља, луча моралне чистоте и верске ревности, тај умни богослов се с правом назива Велики. Живео је само педесет година, али је био постојани стуб цркве и њен ревностни утемељитељ. Десет година је служио као епископ Кесарије кападокијске и називан пчелом цркве Христове. Сачувана су његова многобројна дела – богословска, канонска, апологетска и служба названа по његовом имену. Она се служи десет пута у години и то 14. јануара (1. јануар по старом календару), уочи Божића, уочи Богојављења, у све недеље Часног поста, осим Цветне, на Велики четвртак и на Велику суботу.

Свети Василије се упокојио и преселио у царство Христово 14. јануара (1. јануара по старом календару) 379. године. ■

1. јануар 1959.

Революционарни покрет „26. јул“ под вођством Фидела Кастра победио је на Куби, а диктатор Фулхесио Батиста је после потпуног расула њему лојалних трупа побегао у Доминиканску Републику.

1. јануар 2008.

Ступио на снагу „Закон о Војсци Србије“, којим су дефинисани положај и надлежност Војске Србије, организација, састав и начела деловања, специфичности обављања војне службе, командовање и руковођење војском, чинови, звања симболи и обележја у Војсци, војни празници и верска служба.

3. јануар 1883.

У Краљевини Србији донет „Закон о устројству војске“. На основу тог закона, 31. јануара 1883. уведена је нова формација војске. Укинута су дотадашњи корпуси и корпусне територије и уместо њих образоване дивизијске области. На основу мобилизацијских и оперативних потреба, територија Србије подељена је на пет дивизијских области: Тимочка, Моравска, Дринска, Дунавска и Шумадијска.

5. јануар 1881.

У Лелићу код Ваљева рођен Николај Велимировић, епископ жички и охридски. Поред теолошког рада, посебно је значајан његов ангажман током Првог светског рата. Српска влада је у пролеће 1915. године послала Велимировића у дипломатску мисију у САД, где је боравио до јесени, а после тога је отишао у Лондон. Јеромонах Николај је својим говорима током путовања по САД 1915. године утицао да у Европу дође око 20.000 добровољаца словенског порекла. Већина њих била је упућена на Солунски фронт. Сакупио је и велику суму новца за хуманитарну помоћ Србима у окупираној Србији. Николај Велимировић био је иницијатор пројекта чији је циљ био да српски студенти теологије 1917. наставе школовање у енглеским колеџима и под надзором српских свештеника.

7. јануар 1989.

Умро јапански цар Хирохито. На престо је дошао 1926. године, а владавину је обележио агресивном милитаристичком политиком. Ратовао је с Кином 1931. и 1937, склопио пакт са Хитлером 1940. и наредио напад на Перл Харбур 1941. године. У августу 1945. објавио је безусловну капитулацију Јапана, а 1946. одрекао се „божанских атрибута“. Ослобођен је оптужби за ратне злочине на међународном суду правде 1948. године.

10. јануар 1878.

У српско-турском рату 1877–1878. године Шумадијски и Моравски корпус ослободили Ниш. Заплењено је око 270 различитог оруђа и 13.000 пушака.

13. јануар 1942.

Усвојена савезничка Лондонска декларација о кажњавању свих лица која су извршила злочине на окупираним територијама. На основу Лондонске декларације, 8. августа 1945. склопљен је Лондонски споразум о начину гоњења и кажњавања ратних злочинаца. Споразумом је основан међународни војни суд за суђење ратним злочинцима чија се злочиначка делатност простире на више земаља.

14. јануар 1797.

Француска војска под командом Наполеона Бонапарте код града Риволија нанела је пораз аустријској војсци којом је командовао генерал гроф Јозеф Алвинци. Битка код Риволија била је последња и најзначајнија битка у Бонапартином италијанском походу и значајан корак у његовој даљој каријери. Овом победом Бонапарта је сломио четврти покушај деблокаде Мантове, коју су Французи освојили 2. фебруара 1797, наставили напредовање према Бечу и приморали Аустријанце да потпишу примирје 18. априла у Леобену. ■

Приредио мр Миљан МИЛКИЋ

Стварање стајаће војске

У јеку предизборне парламентарне борбе 1883. године, влада краља Милана приступа реорганизацији војске, укидању и разоружању народне и „завођењу“ стајаће војске, што је народ доживео као предзнак укидања Устава, па је, из дана у дан, расло незадовољство, крунисано отвореном побуном у Кривом Виру, када су „народни војници“ одбили да предају оружје. Влада је оштро реаговала, упутивши стајаћу војску против побуњеника. Тако је непосредан повод, који је упалио варницу Тимочке буне, била владина наредба о укидању народне војске и одузимању оружја од народних војника.

Краљ Милан Обреновић

Историчари се, углавном, слажу у оценама да се од 1878. године у Србији скоро све брзо мењало, укључујући владе, владаре и политичке странке, а са њима и цео народ. У ланцу бурних збивања која су потресала Србију током 19. века, Тимочка буна представља веома значајан догађај у политичкој историји Србије. Сва досадашња истраживања показала су да је она била последица великих друштвено-политичких криза које су минуле Србијом у другој половини 19. века. Земља се од почетка Српске револуције, па до њеног краја (1835) убрзано развијала. Пролазећи кроз свој особен и специфичан развој, Србија није могла да избегне кризе изражене у честим побунама народних маса, посебно сеоског становништва, не само против личних режима владалаца и њихових бирократско-полицијских управа, већ и против самог развоја друштва пуног унутрашњих супротности.

Гледано у дужем раздобљу, Тимочка буна била је последња побуна народа у Србији, попут оне чувене Ђакове буне против кнеза Милоша (1825), завера и немира за време Уставобранитељске владе од 1838–1858. и Тополске буне 1877. године. Од Светоандрејске скупштине

(1858) борбу против личних режима владалаца и њихове бирократије водило је сељаштво васпитавано на патријархалним традицијама народа у Србији и схватањима њеног села.

Када се анализирају историјски материјали о буни, војни и полицијски извештаји, саслушања окривљених, пресуде Преког суда, мемоари и штампа тога времена, није тешко закључити да је постојао дубок јаз између краља Милана, односно његовог чиновничког апарата, и народа који се побунио. Видљиво је то и из хладног „бирократског језика“ којим су побуњеницима изрицане пресуде на смрт и дугогодишњу робију у оковима. „Хладно“ су, наиме, забележене вишедневне борбе између полиције и народа, стајаће и народне војске, мада су се, после бруталног гушења у крви, њене последице осећале у Србији све до четка 20. века.

Војне реформе краља Милана

Поучена искуством војног пораза у рату с Турском, Србија је после Берлинског конгреса у потпуности напустила систем народне војске (милиције) и прешла на стајаћу војску. Тај прелаз је трајао све до 1883, а поуке из раније изгубљеног рата извучене су тек пред Балкански рат 1912. године. Тада је закључено да је у рату 1876. „једино добро деловала позадина, а све друго није било како треба“.

Да би се целовитије разумеле војне реформе краља Милана, ваља истаћи да је Србија уочи српско-турских ратова 1876–1878. имала само два батаљона стајаће војске, два ескадрона коњице, два инжењеријска батаљона и осам артиљеријских батерија, чије је људство прошло редовну касарнску обуку. Искуства су показала да народна војска милицијског типа, какву је установио кнез Михаило, упркос добром квалитету људства, није испунила очекивања. Њени главни недостаци били су – необученост људства, недостатак школованих старешина, застарелост наоружања и ограниченост у извођењу офанзивних операци-

ја. Неколико батаљона и батерија стајаће војске, показало је неупоредиво већу борбену вредност, чврстину, маневарску способност и борбени дух. На бази тих искустава, после рата предузете су мере за модернизацију војске с циљем очувања стечене независности.

Будући да су се уочени недостаци у војсци морали отклонити, Законом из октобра 1878. одређено је да се повећа број кадровских јединица у пешадији и артиљерији, приступи образовању кадровских коњичких и инжењеријских јединица, образује Велика војна комисија и припреми програм даљих реформи. Управо на основу тог закона прописана је нова (привремена) формација војске, по којој су задржане четири корпусне команде – Моравска, Дринска, Шумадијска и Тимочка, са шест дивизијских команди, 10 пешадијских батаљона, четири артиљеријска пука, четири коњичка ескадрона, једним пионирским батаљоном и другим помоћним јединицама.

У пролеће 1880. године, на предлог Велике војне комисије, одлучено је да се уместо застарелих пушака у Немачкој купи 100.000 „маузер-кокиних“ М-80 пушака (на то пушци српски мајор Коста Миловановић Кока извршио је битне дораде), која је тада сматрана најбољом пушком на свету. Уговор о набавци тих пушака закључен је 1881, а испорука је почела већ наредне године. Њихова подела била је још један камен спотицања при стварању стајаће и разоружавању народне војске.

Главна узрочна линија Тимочке буне тицала се свих најважнијих друштвених, политичких и социјалних проблема око којих су се „ломила копља“ између краља Милана, чији је послушник била напредњачка влада, и руководства „набујалог“ младог радикалског покрета. Осим осталог, радикали су тражили промену Устава, на коме је краљ градио своју аутократску владавину. Међу главним тачкама налазио се и захтев за „укидање, или смањење, стајаће војске“, уз задржавање јединица народне војске, које би се „храниле и снабдевале из народних извора“. Дакако, иза тог захтева крио се страх Радикалне странке да би краљ Милан, потпуном професионализацијом војске, могао злоупотребити „кадровску армију“ за учвршћење аутократске владавине. Уосталом, у првом члану *Закона о успројству војске* каже се да је „војска одбрана отаџбине и потпора законитости“.

Радикална странка залагала се за опстанак народне војске милицијског типа каква је до тада била, имајући у виду да народног војника касарнски зид није делио од сељака с којим је живео и радио. Сматрала је да би ослоном на народну војску, где је имала упориште, лакше „освајала нове демократске слободе“. Очигледно, обе стране у сукобу рачунале су на војску као ослонац у политичкој борби.

Како је у јеку те борбе влада приступила реорганизацији војске, укидањем и разоружањем народне и „завођењем“ стајаће војске, то је у народу доживљено као предзнак укидања Устава, па је из дана у дан расло незадовољство према Влади, крунисано отвореном побуном у Кривом Виру, када су „народни војници“ одбили да предају оружје. Влада је одмах оштро реаговала тако што је упутила стајаћу војску против побуњеника. Тако је, дакле, непосредан повод Тимочке буне била владина наредба о укидању народне војске и одузимању оружја од народних војника, заснована на *Закону о*

ДУБЉА РАЗМИМОИЛАЗЕЊА

Сукоб краља Милана и радикала није се завршавао на њиховом неразумевању војних реформи. Они су се „развијали“ и на питањима спољне политике. Краљ Милан је био протагониста аустроугарске оријентације Србије, док су радикали били изразити русофили. Аустрофилску политику подржавали су и напредњаци, па је то и довело до савеза између њих и краља. Мада су Србији дали неколико либералних закона, напредњаци су зазирали од све снажнијег утицаја радикала, против којих су предузимали и веома оштре мере. Своју, све мање популарну, владавину обезбеђивали су уз помоћ војске и полиције.

Избори, одржани 7. септембра, прошли су у знаку потпуног тријумфа радикала, који су после дефинитивног пребројавања гласова добили 72 посланичка места, док су либерали освојили 34, а напредњаци свега 24 места у скупштини.

ПРЕЛАЗНА ФОРМАЦИЈА СТАЈАЋЕ ВОЈСКЕ

Поред неколико јединица стајаће, добро обучене војске, огромна већина српске војске у српско-турском рату 1876–1878. године била је народна, састављена од слабо обучених и неувежбаних војника, без професионалних командира. Те јединице (158 батаљона прве и друге класе и 18 батаљона старијих годишта, за позадинску службу, 36 батерија и 33 коњичка ескадрона) с којима је Србија ушла у рат образоване су од људства народне војске са народним командирима. Реорганизацијом војске прописана је нова (привремена) формација стајаће војске, са четири корпусне команде – Моравском, Дринском, Шумадијском и Тимочком, са шест дивизијских команди, 10 пешадијских батаљона, четири артиљеријска пука, четири коњичка ескадрона, једним пионирским батаљоном и другим помоћним јединицама.

устројству војске од јануара 1883. године, чиме је прописана формација и устројство кадровске армије.

Иако су те мере имале далекосежан значај за даљу модернизацију српске војске и државе, предузете у неповољним друштвеним околностима, наишле су на осуду прогресивног политичког покрета, из које се изродила најкрвавија унутрашња драма у Србији 19. века.

Укидање народне војске

На основу поменутог *Закона о устројству војске*, почетком јануара 1883. укинута је народна војска, уведена општа војна обавеза и прописана нова формација војске. Том формацијом било је предвиђено образовање 10 пешадијских дивизија: пет првог и пет другог позива, са по три пешадијска пука, артиљеријским и коњичким пуком и другим деловима (инжењерија, веза, санитет, профијант и др.). Према годиштима, први позив био је од 20 до 30 година старости, други од 30 до 37, а трећи од 37 до 50 година старости. Србија је подељена на пет дивизијских области (Моравска, Дринска, Дунавска, Шумадијска и Тимочка).

Србија је тада под заставу могла да позове укупно 180 батаљона сва три позива, 31 ескадрон коњице и 66 артиљеријских батерија. Било је предвиђено да се у време мира под оружјем налази само стални кадар (15 пешадијских батаљона, шест ескадрона коњице, 20 пољских батерија, три брдске батерије, један пионирски батаљон и још неке мање јединице). Законом је планирано убрзано школовање официрског кадра, од кога ће се „регрутовати“ каснији славни команданти пукова, бригада, дивизија и армија, руководећи људи Генералштаба и српске Врховне команде. Тек тада су плате у војсци приближене чиновничким платама, па је тако, плата капетана друге класе одговарала плати учитеља. (Са том организацијско-формацијском структуром, уз мање допуне, Србија је ушла у ослободилачке ратове 1912–1918. године, сврставши се међу најбоље армије које је видео Први светски рат.)

Па, ипак, Радикална странка се одлучно супротставила спровођењу тих реформи. Било је то у време тешке унутрашње економске и политичке кризе, што је односе између краља Милана и радикала заоштрило до крајњих граница. На спољнополитичком плану краљ Милан запливао је у аустроугарске воде, а у унутрашњој политици тежио учвршћивању личне власти, док се Радикална странка борила за ограничење његове власти и ослањање на Русију. То су били довољни разлози за непријатељство између владоца и најјаче странке у земљи, којима треба додати и афере са Тајном конвенцијом, Ивањдански атентат на тек устоличеног краља Милана, кога је извршила Илка Марковић, удовица потпуковника Јеврема Марковића (брат Светозара Марковића), стрељаног 1878. по изричитој Милановој наредби, повећање пореза, образовање „летеће жандармерије“ због „гоњења хајдучије“, која је, у ствари, свакодневно малтретирали грађане.

У таквим околностима, *Закон о војним реформама* који је Скупштина усвојила почетком јануара 1883. године радикали су дочекали с великим огорчењем. Они су сматрали да ће краљ, пошто разоружа народ, употребити стајаћу војску за гушење личних и политичких права грађана и позвали народ да не предаје оружје. Тим поводом председник Главног одбора странке Никола Пашић, обраћајући се народу у „Самоуправи“, писао је: „Чувај се сам кад те не чувају они којима је то поверено“. Под утицајем те пропаганде повећало се узнемирење у народу и одбијање да се преда оружје. Плашећи се великих немира пред скупштинске изборе који су били заказани за септембар те године, Влада је привремено прекинула одузимање оружја.

Ипак, крајем јуна 1883. министар војни је, на основу усменог наређења краља, издао наредбу да се, приликом пописа војних обвезника, одузме оружје које је код њих било на чувању и тај посао заврши до краја септембра. Поменуте наредбе се у Београду нису ни осетиле, пошто је тада у престоници било доста неписмених људи који нису ни читали новине. Но, у унутрашњости, сеоски добосшари обнародовали су наредбу, па је узбуђени и узнемирени народ „грдио“ напредњачку владу. Што се радикала тиче, они су проценили да су одлуком о одузимању оружја од народа „лично погођени као партија“, па су после једне седнице Главног одбора, 30. јула у свом листу „Самоуправа“ штампали чланак „Разоружање народне војске“, чији су аутори били Никола Пашић и Јаша Томић. Поред осталог, ту је писало:

„Шта значи пушка у Србина – то сви знамо. Она му је највеће оружје, које Србин има, она му је драгоцене толико исто као жена, брат или сестра. Србин се радије растаје с главом и душом него с оружјем. Без пушке и оружја нема слободе. Ако се жели уништити слобода каквом народу, ако се жели ропство увести, онда му треба одузети оружје...

Тај чланак се при крају овако завршавао: „А ти народе, ако не будеш толико срећан, да ти поштеде твоје ратне успомене, твоје оружје – ти га подај, али кућу немој оставити без њега, јер ћеш порушити заклетву прадедову, погазићеш аманет оних бораца, који падоше за нашу слободу, оставићеш породицу, свој род и отаџбину пустоши, која може све упропастити. Чувај се сам, кад те не чувају они којима је то поверено.“ ■

(Насџавак у следећем броју)

Србијашуме

ЈП „Србијашуме“,

Пословница ошћег туризма

Србија, Београд, Његошева 44

ж.р. 160-8863-65

Лиценца ОТП 236/2010 од 11. 2. 2010.

Полиса Дунав осигурања од 1. 6. 2011. до 25. 1. 2013.

Према путнику 00022090 5

За случај инсолвенности број 70001072

ПИБ 100002820

e-mail: booking@srbijasume.rs www.srbijasume.rs

телефон 00381 11 244 09 08, 245 44 67

факс 00381 11 245 31 48

Специјална понуда

10=9, 7=6 важи
у периоду од
10. 3. 2012.

APP SRBIJAŠUME	Тип собе/смештај	Услуга	Дец 10,17	Дец 24	Дец 31	Јан 07	Јан 14,21	Јан 28	Феб 04,11	Феб 18,25	Мар 03,10	Мар 17
ŠUMSKA KUĆA 1	Стд 1/4	НА	13475	24640	42350	42350	24640	27720	27720	27720	24640	16940
	Стд 1+3 (поткровље)		12250	22400	38500	38500	22400	25200	25200	25200	22400	15400
ŠUMSKA KUĆA 2 i 3	Стд 1/2	НА	10220	16940	23660	23660	16940	18620	18620	18620	16940	11900
	Стд 1/3		12705	20405	35000	35000	20405	22890	22890	22890	20405	14350

Цене су по студију у динарима за 7 ноћења

зима 2011/2012.

- Србија:
- Бугарска: Копаоник
- Боровец Златибор, Гоч
- и Банско Тара и Златар
- Јахорина

● Бање Србије:

Врњачка бања
Сокобања
Пролом бања
Рибарска бања

● Терме Словеније:

Лашко
Чатеж
Олимиа
и Блед

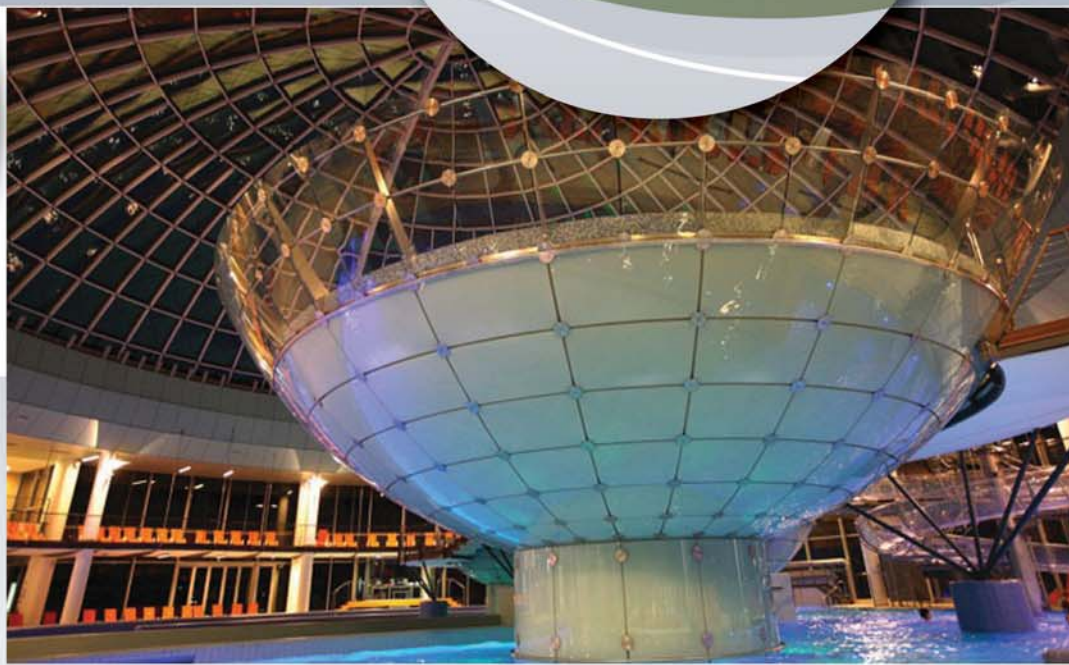
● Градови Европе:

Праг
Будимпешта
Рим
Истанбул
Беч

Инфо.: 011/244-09-08, 2454-467

Препорука за сигурно путовање!!!

Могућност плаћања свих аранжмана
у више месечних рата преко
административне забране!

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
Управа за традицију, стандард и ветеране

Сагласно одредби члана 43. Правилника о решавању стамбених питања у Министарству одбране („СВЛ“ бр. 38/05, 16/08, 26/08 и 39/08), Управа за инфраструктуру Сектора за материјалне ресурсе, доставила је Управи за традицију, стандард и ветеране, пријаве и преглед за расподелу 134 стана у закуп на неодређено време у гарнизонима, односно местима, наведеним у Прегледу станова у закуп за расподелу, који вам достављамо у прило-

гу акта. Од 94 стана опредељена у Београду, 84 стана се налазе на локацији „Војводе Степе Степановић“ на Вождовцу, чије усељење се очекује у првој половини 2012. године.

У наведеном Прегледу станова за расподелу пријављено је за поделу и 28 станова у закуп које није могуће поделити у складу са одредбама Правилника, јер у моменту објављивања ове информације није било стамбених интересената у местима из наведеног Прегледа.

Право на доделу наведених станова имају лица која остварују право на доделу стана у закуп на неодређено време, сагласно одредбама члана 2. Правилника о решавању стамбених питања у Министарству одбране („СВЛ“ бр. 38/05, 16/08, 26/08 и 39/08 - у даљем тексту Правилник).

У смислу члана 19. Правилника, лицу из члана 2. овог правилника може се дати у закуп и стан мањи од стана који му припада по одредбама члана 18. овог правилника, ако се са тим писмено сагласи.

Напомињемо да се у смислу прописаног чланом 26. Правилника, стан у закуп на неодређено време даје лицу

ПРЕГЛЕД СТАМБЕНОГ ПРОСТОРА ЗА НАРЕДНУ РАСПОДЕЛУ

21/12/2011

Р.бр.	МЕСТО / Гарнизон	НАМЕНА / СТАТУС	СТРУКТУРА								СВЕГА
			0,5	1,0	1,5	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0	
СТАНОВИ У ЗАКУП											
1	БЕОГРАД / Београд	има кандидата на ранг листама		18	7	6	1	59	2	1	94
2	ВАЉЕВО / Ваљево			2							2
3	ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ / Горњи Милановац			1						1	2
4	ЗАЈЕЧАР / Зајечар					1					1
5	НИШ / Ниш					1		1			2
6	ЧАЧАК / Краљево					2					2
7	СУБОТИЦА/Бачка Топола			1							1
8	ПАРАЋИН / Зајечар					1					1
9	СОМБОР/ Сомбор							1			1
СВЕГА ЗАКУП - ИМА КАНДИДАТА НА РЛ			1	21	7	11	1	61	2	2	106
1	АЛЕКСИНАЦ/Ниш	нема кандидата на ранг листама		1							1
2	БЕЛА ЦРКВА / Панчево			1							1
3	ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ / Горњи Милановац			6		1					7
4	ПАРАЋИН / Зајечар			3	4		4				11
5	НЕГОТИН / Зајечар			1							1
6	ПОЖАРЕВАЦ / Пожаревац			1							1
7	ПРИЈЕПОЉЕ / Краљево					1					1
8	СМЕДЕРЕВО / Пожаревац				1						1
9	СОМБОР/ Сомбор			1		1					2
10	СУБОТИЦА/Бачка Топола			1							1
11	ЧАЧАК / Краљево									1	1
СВЕГА ЗАКУП - НЕМА КАНДИДАТА НА РЛ			13	7	2	5				1	28
СВЕГА СТАНОВА У ЗАКУП			14	28	9	16	1	61	2	3	134
1	СВА МЕСТА / СВИ ГАРНИЗОНИ	ЗАКУП	14	28	9	16	1	61	2	3	134
УКУПНО											
134											

из члана 2. став 1. овог правилника (професионалном официру, професионалном подофициру и цивилном лицу) у гарнизону односно месту службовања, а лицу из члана 2. став 2. и 3. овог правилника (пензионисаном официру, пензионисаном подофициру, пензионисаном цивилном лицу и члановима породичног домаћинства погинулог или умрлог лица из става 1. и 2. овог члана), стан се даје у било ком гарнизону односно месту на територији Републике Србије.

Сходно наведеном, потребно је да обавестите лица на служби у јединицама – установама из вашег састава, односно чланове Удружења војних пензионера, с тиме да уколико постоје кандидати – лица, која желе прихватити доделу конкретног стана, морају дати писану изјаву, оверену у јединици – установи у којој су на служби, а пензионисана лица у општини или суду, да се одричу доделе структурно припадајућег стана и прихватају доделу понуђеног односно структурно мањег стана, као коначно решење свог стамбеног питања.

У датој изјави лица се морају децидно изјаснити само за један од понуђених станова, а уколико се изјасне за више станова, у обзир ће се узети само један стан у првонаведеном месту.

По достављању изјава од стране заинтересованих лица, донеће се нови закључци на основу којих ће се према укупном збиру бодова извршити рангирање кандидата, а станови ће бити додељени лицима који за одређени гарнизон или место у коме конкуришу за стан, буду ранжирани на одговарајућем месту коначне ранг листе у складу са Одлуком о расподели станова.

Напомињемо да су стамбени интересенти у обавези да доставе (уколико претходно нису доставили) доказе надлежног органа који се односе на њихов стамбени статус (право на поврат станова у отцепљеним републикама, признавање болести по налазу Више војно лекарске комисије и пребивалиште за носиоца права и чланове његовог породичног домаћинства, пореско задужење за стан-кућу за носиоца права и чланове његовог породичног домаћинства), јер ће се у супротном њихови захтеви за решавање стамбеног питања сматрати непотпуним и неће бити разматрани.

Предлогом Одлуке о расподели станова биће обухваћени сви расположиви станови, које до дана доношења Одлуке о расподели станова, пријави надлежна организацијска јединица Министарства надлежна за инфраструктуру.

Заинтересована лица треба да доставе изјаве, да се одричу доделе структурно припадајућег стана и прихватају доделу понуђеног односно структурно мањег стана, као коначно решења свог стамбеног питања најкасније до 3. 2. 2012. године, који је одређен као дан пресека стања за доношење Одлуке о расподели станова, Одељењу за стамбене послове Управи за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе МО, ул. Немањина бр. 15 Београд. ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

Управа за кадрове

расписује

КОНКУРС

за попуну радних места у Војној академији пријемом лица из грађанства у радни однос на неодређено време

1. два (2) сарадника за ужу научну област математика.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије;
- да имају одговарајућу стручну спрему;
- да су здравствено способни за дужности у Министарству одбране и Војсци Србије;
- да имају радног искуства и смисао за наставни и научни рад;
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

– за радно место може конкурисати лице које има завршен Природно-математички факултет-смер математика, академски назив магистра наука и звање асистента.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу Војној академији и прилажу следећу документацију:

- CV или кратку биографију са наводима о досадашњем радном искуству,
  - уверење о држављанству,
  - извод из матичне књиге рођених,
  - оверене фотокопије диплома о стеченом образовању и звању,
  - фотокопију радне књижице,
  - уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности,
  - уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци.
- Сви докази о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије.
- Извод и уверења која се прилажу уз молбе не могу бити старији од 6 (шест) месеци.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности за рад.

Пре пријема у радни однос за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Пријаве (молбе) подносе се у року од 30 дана од дана објављивања.

Пријаве (молбе) са траженим прилозима се могу поднети на адресу:

ВОЈНА АКАДЕМИЈА

Генерала Павла Јуришића Штурма бр. 33

11105 Београд

са назнаком **“за конкурс”**

Пријаве (молбе) уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин (оригинали или фотокопије оверене у општини или суду), као и непотпуне, неразумљиве и неблаговремене пријаве неће бити разматране. ■

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА

ОСВЕТА ИЗ ЗАСЕДЕ

Пилсбери – Ласкер
Кембриџ Спрингс, 1904.

1. д4 д5 2. ц4 е6 3. Сц3 Сф6 4. Сф3 ц5 5. Лг5

С времена на време одаберемо за нашу рубрику понеку класичну партију. Ово је дуел великана с почетка 20. века. Тај дуел има своју предисторију. Осам година раније Пилсбери је у Петрограду доживео катастрофан пораз играјући ову варијанту Тарашеве одбране.

5...цд4 6. Дд4 Сцб

Ласкер понављање варијанте сматра „принципејлним питањем“, али...

7. Лф6!

То је тај осветнички потез, с којим је у заседи чекао тако дуго!

7...гф6 8. Дх4 дц4 9. Тд1 Лд7 10. е3 Се5

Суочен са новином, ни велики Ласкер не налази прави пут. Каснији анализатори су с правом навели као боље алтернативе 10...Ле7 или 10...ф5.

11. Се5 фе5 12. Дц4 Дб6 13. Ле2 Дб2

Било је то време када је Ласкер већ био изградио легенду о себи, а део те легенде био је и његов обичај да прихвата жртве. И сада је уграбио пешака, али ће равнотежа ускоро бити нарушена - на његову штету.

14. 0-0 Те8 15. Дд3 Тц7 16. Се4 Ле7 17. Сд6 Кф8 18. Сц4 Дб5 19. ф4

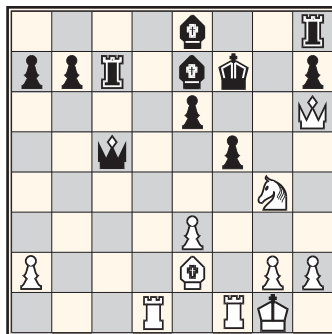
И даље Ласкер тера мак на ко-

нац, јер је боље било вратити пешака са 19... е4.

19...еф4 20. Дд4! ф6 21. Дф4 Дц5 22. Се5 Ле8 23. Сг4

Темпо за темпом, форсирам потезима бели присиљава противника на изнуђене потезе откако је црни узео пешака на б2.

23...ф5 24. Дх6 Кф7

Бели: Кг1, Дх6 Тд1, Тф1, Ле2, Сг4, а2, е3, г2, х2

Црни: Кф7, Дц5, Тц7, Тх8, Ле7, Ле8, а7, б7, е6, ф5, х7

25. Лц4! Тц6 26. Тф5 Дф5 27.

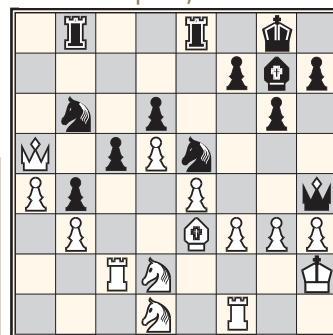
Тф1 Дф1 28. Кф1 Лд7 29. Дх5 Кг8

30. Се5

1:0

КОМБИНАЦИЈЕ

Вукић – Велимировић
Борово, 1981.

Бели: Кх2, Да5, Тц2, Тф1, Ле3, Сд1, Сд2, а4, б3, д5, е4, ф3, г3, х3

Црни: Кг8, Дх4, Тб8, Те8, Лг7, Сб6, Се5, б4, ц5, д6, ф7, г6, х7

Црни на потезу.

1...Сд5! 2. ед5 Сг4! 3. фг4 Ле5 Тф4

На 4. Лф4 Лф4 5. Тф4 Те2 6. Тф2

Тф2 7. Сф2 Дф2 8. Кх1 Те8 са до-

битком.

4...Лф4 5. Лф4 Те2 6. Кг1 Дх3 7. Се3

Те3 8. Кф2 Тб8

0:1

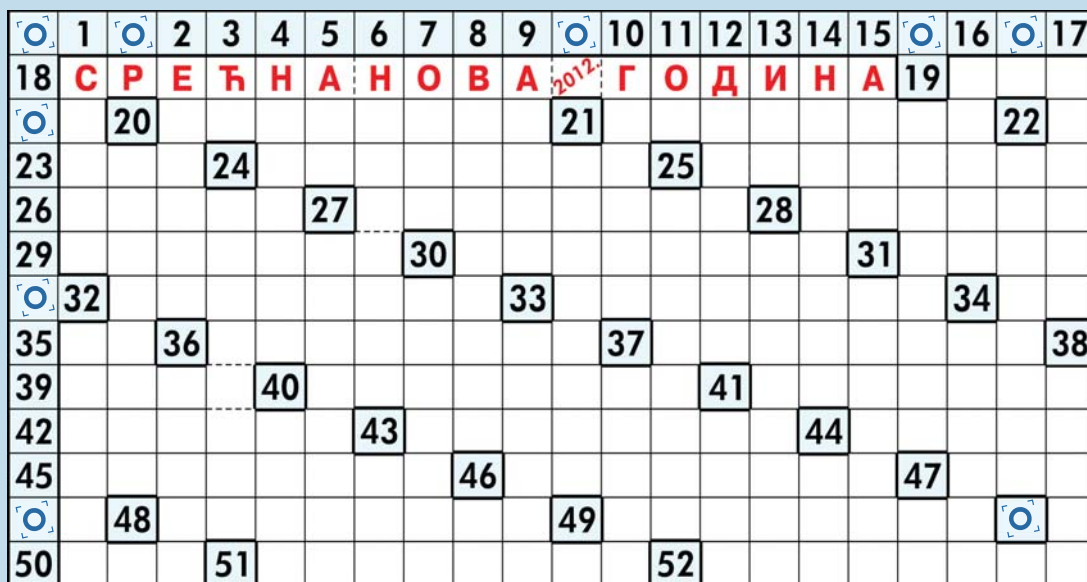
Припремио

Раде Милосављевић, мајстор Фиде

ИГРА ЖИВИМ ФИГУРАМА

Турски султан Мехмед А (1387-1421) ступио је на престо 1413. године. Био је син Бајазита, кога су заробили Тимури код Ангоре 1402. године. Пре него што је победио своју браћу и уз помоћ Стефана Лазаревића сео на престо, приредио је у Гранди 1408. године прву познату јавну шаховску игру живим фигурама, што су касније следиле многи владари и принчеви. Француски књижевник Франсоа Рабле то је описао у роману „Гаргантуа и Пантагруел“ (објављеном 1564).

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРАВНО: празник, купус-ник, Теа, р, боса-нова, ротирати, д, ОСО, примарно, отијатар, Та-мил, тартарат, гатери, Одбрана, вареника, алај, креаторка, озона-тор, Ђу, ож, часна реч, феротитан, липа, котити се, Иријана, анон-са, Анатолиј, лапил, раскопан, митесери, Ани, н, нанитити, истра-јан, м, око, Книћанин, аерација.

Припремио Жарко ЂОКИЋ

ВОДОРАВНО:

18. Порука читаоцима нашег магазина, 19. Ауто-мото савез (скр.), 20. Атлетски клуб из Цеља (Словенија), 21. Врста магматске стене, варијетет перидотита, 23. Страница (скр.), 24. Официри генералског чина, 25. Напад, нападање, 26. Град у Мексику (палиндром од ОРАРА), 27. Северноамеричко индијанско племе, 28. Врста јавора, макљен, 29. Маневрисање, 30. Размак, раздаљина, 31. Плодно место у пустињи, 32. Синонимне речи, 33. Титула шефа државе у Немачкој, 34. Доктор (скр.), 35. Спортски клуб (скр.), 36. Припадница трачког народа, 37. Разговарати, говорити, 39. Притока Неретве, 40. Гумене играчке које на додир пиште, 41. Црквено проклетство, 42. Велики зидни оглас, 43. Врста полудрагуља, млечни камен, 44. Песник лирских песама, лиричар, 45. Амерички носач авиона, 46. Тешки коњаници из Средњег века, 47. Врста папагаја, 48. Жена фризер, 49. Атички фини укус у изражавању, 50. Ходати, корчати, 51. Случајан путник, 52. Борци у кориди.

УСПРАВНО:

1. Зачинска биљка, сезам, 2. Делови телевизора, 3. Двадесеттреће и 13. слово азбуке, 4. Наговарање, 5. Речна острва, 6. Позната модна креаторка, 7. Бивши британски атлетичар, Стив, 8. Становница Варадина, 9. Арабљани, 10. Мекушац ваљкастог тела, 11. Четврти и други самогласник, 12. Насеље у општини Сурдулица, 13. Изговор (скр.), 14. Психички здрав, 15. Коцка (лат.), 16. Краљ Хуна, „Бич божи“, 17. Корисник стана, 19. Извадити из корица, искуати, 20. Брбљивац, брбљивко (мн.), 21. Ласкави мушкарци, 22. Мушко име, Језда, 24. Служба за изнајмљивање аутомобила, 25. Особа која конкурише за неки положај, 27. Утученост (грч.), 28. Кост ноге, 30. Шминка за трепавице (мн.), 31. Рашчлањивање, 32. Који се односи на Србе, 33. Забат на кући (турц.), 34. Градић у средњој Италији, 36. Филмски глумца, Еди, 37. Церова шума, 38. Ударати, лупати ногом, 40. Који припада Ати, 41. Сем, изузев, 43. Део сега у тенису, 44. Бара, мочвара, 46. Символ криптона, 47. Акционарско друштво (скр.).

**Simbol
BEOGRADA**

МЕДИЈА ЦЕНТАР

ОДБРАНА

АРСЕНАЛ МАГАЗИНА ОДБРАНА:

- Десет специјалних прилога.
- Преглед најновијих достигнућа војне технике у свету и код нас.
- О савременом оружју: оклопним борбеним возилима, хаубицама, авионима, хеликоптерима, беспилотним летелицама, сателитима, бродовима, подморницама,
- Из пера познавалаца, конструктора, испитивача, новинара.
- Развој, техничке карактеристике, борбена употреба, али и историја.
- Опремање армија света.

Цена :

- Појединачни број 400,00 динара
- Два броја 700,00 динара
- Три броја 1.000,00 динара
- Четири броја 1.300,00 динара
- Пет бројева 1.600,00 динара

НАРУЏБЕНИЦА

Медија центар „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс : 011 / 3241-363
Жиро-рачун : 840 – 312849 – 56

Наручујем следеће бројеве „Арсенала“:

у укупној вредности од _____ динара.

Издања се плаћају унапред.

Послати доказ о уплати целокупног износа, након чега испоручујемо издања.
Купљена издања биће достављена путем *Посиј ексџреса*, на терет купца.

Купац _____

ЈМБГ _____

Адреса становања: Улица и број _____

Место _____

Телефон _____

Потпис наручиоца _____

ВОЈСКА СРБИЈЕ

**КО СМЕ ТАЈ МОЖЕ...
БУДИ ПРОФЕСИОНАЛАЦ**

Пријави се! ☎ 011 20 63 432

www.budiprofesionalac.rs

www.mod.gov.rs

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ МАГАЗИНА **ОДБРАНА**

падобраноц

7

Падобранска чета
службе трагања и спасавања

Ко сме – тај може

Првенство јединица
специјалне намене

Вишебој воље

СНИМИО ИВАН ИВАНОВ

Реч уредника

Ишчишћавање граница

Људи се, обично, ђлаше висине. Увек – нејознајог. Они који-ма је небеско ђросћрансћво својеврсћан изазов, ђојуш ђаго-бранаца, с временом све усћешније и лакше конћролишу сћрах од несагледивог, скоро ђројорционално вешћини којом овлада-вају. Али никада до краја и никада у ђошћуносћи.

У дослуху с вешћром, заборављајући на оно шћо ђревазилази ђудске могућносћи, ђагобранци уживају у лејошћи слободног ђа-да. Сћрах, међушћим, заувек осћаје њихов исћински ђријашћел, јер их сћречава да забораве сојсћивене моћи – границе!

Прича о ђагобрансћвју јесће, у сушћини, ђрича о границама...

Шћа, зајраво, значи ишчишћавање граница, када је жеља за ле-шћом јача од сваког сћраха?

Песник ће одговоришћи: „Поклонио ми се вешћар. Поклонила се шћишина. И сумрак се ђоклонио. Ово су њихове речи: Како да на-ћешће границе и ђрочишћашће крајеве, ако их ујорно шћражишће на месћу где их нема? Свако је дно – свемир нечему исћод њега. Сва-ко је небо – ђлићак нечему изнад њега...”

За сћоршћског ђагобранца, сћога, ђосћоје само лешћ, скок, уживање... Адrenalин и слобода. Необична вешћина лебдења. Вој-ном ђагобранцу, међушћим, нишћа није онако како на ђрви ђоглед изгледа, како се (у)чини. Његове границе су даље, шире, несагле-диве... А, ићак, их мора ђрејознашћи и не сме ђрекорачишћи.

Бишћи на граници – јесће војничка мисија и задашћак. То је ме-ра и довољан разлог ђосћојања сваке ђагобранске јединице. Би-шћи на граници је смисао ђагобранског ђозива који се шћек на гра-ници ошћкрива.

Нека и седми скок Пагобранца буде још једно заједничко иш-чишћавање граница. Ново ђагобранско искуствћво. Прејознашћљива разлика. Јер „шћреба ђресавишћи ум. Можда ви и знашће да лешишће, али још нисће ђробали на све могуће начине”...

Владимир ПОЧУЧ

САДРЖАЈ

Ознаке југословенских
и српских падобранаца (2)
Боје заборављених значења 4

Падобранска чета службе
трагања и спасавања
Ко сме – тај може 8

Првенство јединица
специјалне намене
Вишебој воље 12

Капетан Горан Стојков
Увек падобранац 16

Оборен женски
падобрански рекорд
У осмочланој формацији 18

Јужноафрички падобранци
Елитни јуришници 20

Падобрански
демонстративни тим
Канадски „соколови” 24

ВДВ у ратној 1943. (4)
Дњепарска операција 26

Уредник прилога
Владимир ПОЧУЧ

ПАДОБРАНСКИ ДЕСАНТ ПТЈ

Противтерористичка јединица МУП-а Србије извела је 30. септембра на војном полигону „Пасуљанске ливаде“, недалеко од Ђуприје, вежбу – „Одговор на тероризам“. Увежбавање је почело падобранским десантом из хеликоптера Bell, с висине од 1.200 метара. Падобранци ПТЈ су користили седмокоморне куполе, које се употребљавају за прецизно слетање на циљ.

Учествовала су четири тима која су водила борбу с групом од четрдесет терориста. Осим падобранског десанта вежба је садржала и упад у објекат, решавање кризне ситуације на отвореном, симулацију минобацачке ватре, гађање из аутоматских пушака, митраљеза, снајпера, гађање из ручних и аутоматских бацача, и употребу службених паса. Коришћена је бојева муниција. ■

Б.Н

ВЕТЕРАНИ 63. ПАДОБРАНСКЕ ПОСЕТИЛИ САЈ

Ветерани 63. падобранске бригаде посетили су 25. октобра базу Специјалне антитерористичке јединице МУП-а Србије у Батајници. Посета је уследила после позива команданта јединице пуковника Спасоја Вулевића.

Пуковник Миличко Јанковић информисао је ветеране о бази, њеним капацитетима и програмом обуке. Упознали су и команданта пуковника Вулевића, који им је, такође, говорио о јединици којом командује.

Гости су обишли део полигона за вежбу. Видели су вештачку стену где се увежбава летња алпинистика и зграду у којој се вежбају упади и ослобађање талаца. Пратили су обученост паса који су у саставу САЈ-а.

Такође, обишли су стрелишта и оружарнице. Приказано им је наоружање које јединица користи. Ветеранима је понуђено да испале и који метак, што, наравно, нико није одбио. Петнаестак ветерана испробало је модификовану аутоматску пушку М92, америчку М4, потом „хеклер и кох“ МР5 SD6 и пиштољ „глок 17“.

Представници удружења из Ниша позвали су команданта да идуће године буде гост на њиховом Видовданском скупу и за Дан падобранаца, 14. октобра, који је уједно и дан 63. падобранске бригаде, односно падобранског батаљона. ■

Б. П.

ПОРОДИЦЕ ПОГИНУЛИХ СПЕЦИЈАЛАЦА У 63. ПАДОБРАНСКОМ БАТАЉОНУ

На нишком војном аеродрому недавно су боравиле породице погинулих припадника 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде Војске Србије. Присутствовали су командант Специјалне бригаде бригадни генерал Илија Тодоров, командант 63. падобранског батаљона потпуковник Ненад Зонић и остале старешине и војници тог састава. Чланови породица погинулих падобранаца положили су венце и цвеће на спомен-плочу страдалих сродника. ■

З. М

Боје заборављених 3

Падобранци су се први пут на нашим просторима појавили пре седамдесет година у Војсци Краљевине Југославије. Припадници данашњег 63. падобранског батаљона не разликују се од колега, првих полазника Падобранске школе у Панчеву 1939. године. Њихова самоиницијативност, самосталност и самосвест долазе до изражаја и у потреби за посебним означавањем и сопственим симболима. Ти симболи јесу значајан аспект уобличавања и преношења духа јединице – оног што се назива *esprit de corps* – и духа заједнице без којег је постојање и деловање специјалних и елитних јединица немогуће.

Почетак распада СФРЈ довео је до тога да је 63. падобранска бригада добила наређење да интервенише на аеродрому „Церкле об Крки“ у Словенији. Када су падобранци стигли на аеродром, јединица која се тамо налазила била је пред расулом због све већег броја дезертера. Задатак падобранаца био је да обезбеде аеродром као стратешки објекат и сачувају војну имовину.

Падобранску борбену групу чиниле су углавном старешине и војници на одслужењу војног рока. Врло

Падобранске ознаке припадника резервног састава из 1991. године

брзо су успоставили контролу. С обзиром на то да су у Церкљу пале прве жртве и да није могао да се предвиди развој ситуације и колика би била потреба за падобранцима, Команда 63. бригаде мобилисала је резервни састав како би допунила бројно стање и омогућила функционисање јединице.

На иницијативу резервних официра 63. падобранске бригаде урађена су два амблема, један за рукав и један за груди која су носили припадници резервног састава. Амблем за груди израђен је од платна техником машинског веза на црној подлози, димензија 105x35 милиметара. Био је у облику полукружног латиничног натписа „Падобранска бригада 63“. Носио се на грудима изнад левог цепа.

Амблем за рукав направљен је од платна техником машинског веза на СМБ подлози димензије 80x105 милиметара. Елипсастог је облика, с ћириличним натписом „63. част и отаџбина“. Предвиђено је да се носи испод званичног амблема 63. падобранске бригаде, на десном рукаву, али то није заживело.

Небеске видре

После распада СФРЈ, које је пратило скидање петокраке с ознаке падобранаца, настала је нова ознака на којој је петокрака замењена округлим знаком са два укрштена мача у позadini, а у унутрашњости круга представљена је југословенска тробојка без петокраке. У центру је скраћеница „ЈА“ – Југословенска армија.

Променом формације од 1990. године, 63. падобранска бригада постаје специјална падобранска јединица намењена за извршавање извиђачких и диверзантских борбених задатака у позадини непријатеља.

Током 1990. године у Новом Саду одржано је државно првенство у падобранству где је први пут наступила Такмичарско-демонстративна

Амблем „Небеских видри“

начења

екипа (ТДЕ) тадашњег РВиПВО – „Небеске видре“, која је по формирана на основу наређењу команданта Драге Новаковића од припадника 63. падобранске бригаде.

Екипа је имала амблем који се носио на мајицама, а касније се израђивао посебно и нашивао на униформу. Символ „Небеских видри“ био је округлог облика, пречника 100 милиметара, на коме је у средишњем делу представљена видра с падобраном на леђима. Унутрашњи круг представљен је плавом бојом и симболизује небо, па је одатле и дошао назив екипе „Небеске видре“. У спољном жутом кругу на врху била је скраћеница „ТДЕ РВиПВО“, а у доњем делу спољног круга назив екипе.

Касније, изласком 63. падобранске бригаде из састава РВиПВО и припајањем Корпусу специјалних јединица, амблем „Небеских видри“ задржава исти облик и изглед, с тим што се уклања из спољног круга скраћеница „ТДЕ РВиПВО“.

Црвене беретке

Једно од места на којима су падобранци били премештени 1991. године био је и мостарски аеродром. Десило се спонтано да су падобранци, после првих жртава, изразили жељу да носе беретке боје крви, као што их има већина специјалних и падобранских јединица широм света. Један од припадника резервног састава из Вршца упућен је у фабрику „Уча“ одакле је донео тамноцрвене беретке, које су падобранци почели да носе уместо дотадашњих сивомаслинастих.

У први мах одговорне старешине из претпостављене команде сматрале су тај гест недисциплином и наређено је да се црвене беретке одузму, а припадници те падобранске борбене групе униформишу пре-

Падобранска ознака после распада СФРЈ

ма тада важећим прописима. Отпор новини трајао је неко време, али су професионални и резервни припадници јединице остали упорни. Црвена боја представљала је својеврстан симбол проливане крви за слободу отаџбине. Тадашњи командант пуковник Саша Ђорђевић стао је у одбрану падобранца и они су са црвеним береткама дочекали 20. мај 1992. када је ЈНА званично преименована у Војску Југославије.

Нова формацијска структура Војске Југославије предвидела је и формирање Корпуса специјалних је-

диница 7. августа 1992, у чији је састав ушла и 63. падобранска бригада. Црвена беретка је озваничена као посебно обележје војничке чести припадника 63. падобранске бригаде, али је њу преузео и Корпус. С обзиром на то да су нова обележја припадника Корпуса специјалних јединица стигла после формирања, падобранци 63. падобранске бригаде задржали су своју ознаку, али су уклонили скраћеницу „ЈА“ из централног дела круга.

Према војним прописима из 1993. године, падобранци 63. падобранске бригаде добили су нова обележја која су претрпела неколико измена да би на Дан бригаде 14. октобра 1994. сви падобранци имали нове падобранске ознаке на береткама и амблеме на рукавима.

Војницима и ратницима Корпуса специјалних јединица припао је један од најстаријих и најлепших орлова – славних Немањића. Враћен је на капе ратника, као традиционална света птица, првенствено Словена. Символ је сунца и богова, и у већини традиција широм света представља духовни принцип, надахнуће, победу. У немањићкој традицији он персонификује снагу и висину и као својеврстан духовни принцип – помаже човеку да се вине у небеса.

Остали симболи

Током 1994. године појављују се незванични и неусвојени амблеме јединица које су биле у саставу 63. падобранске бригаде – трећа диверзантско-извиђачка чета, падобрански вод подршке, падобранска чета везе, које су сачинили појединци техником сито-штампе.

Амблем припадника 63. падобранске бригаде Војске Југославије јесте четвртастог облика и састоји се од белог двоглавог орла у полету, уздигнутих крила, златних кљунова, језика, ногу и канџи и два укрштена мача. Испод белог двоглавог орла је венац чија је лева страна од ловоровог а десна од храстовог лишћа златне боје, те заставе Савезне Републике Југославије и заставе Републике Србије и Републике Црне Горе, на штиту пурпурне боје. Изнад глава белог двоглавог орла је купола падобрана са бројем 63. Димензије амблема су 85x75 милиметара и израђен је техником машинског ткања на бордо подлози.

Значка припадника 63. падобранске бригаде Војске Југославије истоветна је амблему и има исту улогу. Димензије значке су 50x41 милиметара и израђена је техником ливења. Ознака службе на резервима остала је иста као што је била у ЈНА.

Незванични падобрански амблеме из деведесетих

ПАД БРАНАЦ

За разлику од општег знака Војске Југославије, на знаку Корпуса специјалних јединица орао је борбено подигао крила и у свом карактеру већ поседује акцију, а на посебном знаку 63. падобранске бригаде купола и број 63 изнад главе симболизују припадност јединици. Знакове је обликовао вајар Владимир Лабат.

Звања и значке

Према правилнику о војним падобранцима и падобранској служби у Војсци Србије и Црне Горе од 14. фебруара 2005, падобранци добијају нова падобранска звања. Падобранско звање означава врсту стручне оспособљености за извођење падобранских скокова, обављање дужности у организацији скакања, обучавању падобранаца и испитивању падобрана и падобранске опреме на земљи и у ваздуху. Према врсти стручне оспособљености, установљена су падобранска звања – ученик падобранаца, падобранац, млађи инструктор падобранства, инструктор падобранства, опитни падобра-

Ознака 63. падобранске бригаде из времена формирања

нац и инструктор падобранства прве класе.

Падобранска значка додељује се полазнику падобранске обуке после изведеног првог падобранског скока. Падобрански знак додељује се падобранцу по добијању звања „војни падобранац“. Мали инструкторски знак с евидентираним серијским бројем додељује се професионалном војном падобранцу по доби-

Статуа падобранца

Статуа падобранца представља падобранца опремљеног десантним падобраном, који стоји на цилиндричном постолу, из чијег подножја извире венац од лаворовог лишћа, а цела фигура с цилиндричним постолем и конусном стопом постављена је на правоугаони постамент. Фигура, венац и конусна стопа су направљени од галванизованих синтетичких материјала, док је цилиндрично постолче од легуре алуминијума. Правоугаони постамент је од пластичне масе која је имитација белог мермера.

Војном падобранцу додељује се статуа падобранца за петнаест година падобранске службе. Статуу падобранца додељује претпостављени старешина у чијој јединици се налази професионални војни падобранац.

Статуа падобранца из 2005. године

јању звања „млађи инструктор падобранства“. Инструкторски знак с евидентираним серијским бројем додељује се професионалном војном падобранцу после добијања звања „инструктор падобранства“. Мали златни знак падобранског инструктора са евидентираним серијским бројем додељује се професионалном војном падобранцу за звање „инструктор падобранства прве класе“.

Падобранска значка и знак, те инструкторски знак носе се на средини левог горњег џепа блузе, односно кошуље. Војни падобранци на цивилном оделу могу да носе падобранску значку, мали падобрански знак инструктора и мали златни знак падобранског инструктора. Падобранска значка је по облику и начину израде идентична падобранском знаку али је мањих димензија. На полећини значке налази се иглица за качење.

Знак професионалног војног падобранца представљају стилизована размахнута крила орла с отвореним падобраном у средини. Израђен је од пресованог лима који је рељефан, бронзане боје, с благо повијеном полећином по уздужној оси, полиране горње ивице и има утиснут серијски број и две копче на средини крила.

Падобрански знак се носи на службеној и свечаној униформи изнад левог џепа блузе, кошуље, а у везеној варијанти, беле боје – само на службеној униформи на надлактици десног рукава.

Падобрански знаци

Падобрански знак инструктора има венац од храстовог и лаворовог лишћа. На средини венца су размах-

Падобранска ознака из 1994. године

Амблем 63. падобранског батаљона у саставу Специјалне бригаде Војске Србије

нута крила орла са отвореним падобраном, а у доњем делу венца налазе се два укрштена мача увезана тракама које симболизују државну заставу. Знак је рељефан и израђен од сребра финоће 900/1000. Венац је патиниран, а падобран, крила орла и мачеви су мат позлаћени и полирани на горњим ивицама. Позлаћени делови су од злата финоће 999,9/1000, дебљине један микрон. Полеђина знака је глатка и благо повијена дуж уздужне осе, с утиснутим серијским бројем и две копче. Мали падобрански знак инструктора је исти али два пута мањих димензија.

Златни знак падобранског инструктора додељује се војном падобранцу – инструктору падобранства прве класе за петнаест година падобранске службе. Додељује га начелник Генералштаба Војске или лице које он овласти, на предлог претпостављеног старешине у чијој јединици се налази војни падобранац. Златни падобрански знак инструктора је по облику исти као падобрански знак инструктора, али је цео израђен од осамнаестокаратног злата, тежине 22 грама (+/- 2 грама). Мали златни падобрански знак инструктора исти је као мали падобрански знак инструктора, али је израђен од четрнаестокаратног злата.

Специјална бригада

Наредбом министра одбране Републике Србије 29. септембра 2006. формирана је Специјална бригада. Настала је преформирањем и обједињавањем 63. падобранске

бригаде, 72. специјалне бригаде, делова 82. поморског центра и Противтерористичког одреда „Кобре“. Уласком у састав специјалне бригаде 63. падобранска бригада мења организацијско-формацијску структуру и наставља да функционише као падобрански батаљон, не мењајући локацију у Нишу.

Према војним прописима од 4. новембра 2009, припадници 63. падобранског батаљона добијају нови амблем за рукав. Амблем 63. падобранског батаљона чини светлоплави штит на којем се налази бела падобранска купола с девет конопаца. На куполи је црвеним бројем исписана арапска бројка 63, изнад штита налази се светлоплава полукружно постављена лента с натписом белим ћириличним словима „Специјална бригада“.

Падобранци су се први пут на нашим просторима појавили пре седамдесет година у Војсци Краљевине Југославије. Припадници данашњег 63. падобранског батаљона не разликују се од колега, првих полазника Падобранске школе у Панчеву 1939. године. Њихова самоиницијативност, самосталност и самосвест долазе до изражаја и у потреби за посебним означавањем и сопственим симболима. Ти симболи јесу значајан аспект уобличавања и преношења духа јединице – оног што се назива *esprit de corps* – и духа заједнице без којег је постојање и деловање специјалних и елитних јединица немогуће. ■

Срђан ДИМИТРИЈЕВИЋ

Видовданско окупљање ветерана

Од 1. до 3. јула, на „Плочама“ надомак Ниша, одржано је традиционално, 11. видовданско окупљање ветерана 63. падобранске бригаде. Уз 200 некадашњих и садашњих припадника наше најelitније специјалне јединице из Вршца, Чачка, Београда, Крушевца, Новог Сада, Суботице, Ниша, Лесковца, дружењу су присуствовали многобројни гости, симпатизери Удружења ветерана 63. падобранске.

Поред најстаријих ветерана и бивших команданата 63. падобранске бригаде Радомира Мраковића и Митка Богоева, гости манифестације били су и командант Специјалне бригаде бригадни генерал Илија Тодоров, командант 63. падобранског батаљона пуковник Ненад Булатовић, командант нишког одреда жандармерије Сенад Коштић, владика липљански Јован, председник нишке општине Пантелеј Славиша Динић, те директор Крав мага Глобал за Србију Јован Манојловић.

Том приликом, председник Удружења ветерана Саша Гаџић доделио је плaketе и захвалнице појединцима, фирмама и организацијама које су у 2011. години помогле рад Удружења. Током манифестације одржан је и традиционални ветерански вишебој на коме је учествовало 13 екипа. Такмичење се одвијало у дисциплинама – гађање из ваздушне пушке, бацање бомбе у мету, прелажење одређене руте у што краћем времену, извлачење неисправног возила с неприступачног терена, спасавање рањеника и гађање ножем и секиром у мету. Прво место освојила је екипа Крав мага из Београда.

После литургије у Цркви Светог Илије у Нишкој Бањи, одржан је и помен свим погинулим и умрлим припадницима 63. падобранске бригаде, а ветерани су обишли падобранску спомен-собу на нишком аеродрому положили венац на споменик палим друговима. У оквиру манифестације организован је и четвородневни камп за педесет чланова Асоцијације крав мага из Београда – „Камп са ветеранима 63. падобранске бригаде“, на коме су гости имали обуку у оријентирингу, исхрану у природи и летњем алпинизму. ■

Ј. Ћ.

Падобранска чета службе трагања и спасавања

Ко сме – тај може

Старешине нишке падобранске чете, одличним резултатима током обуке, спортским успесима и квалитетном сарадњом са припадницима осталих армија, успевају да из дана у дан подижу оперативне способности и укупну борбену вредност јединице. На тај начин верно следе девизу Специјалне бригаде и 63. падобранског батаљона – „Ко сме тај може, ко не зна за страх, тај иде напред“.

ски састав редовно постиже одличне резултате и у обуци и на спортским надметањима. Прошле године падобранска чета службе трагања и спасавања, којом командује мајор Горан Стојановић, проглашена је за најбољу у Специјалној бригади Војске Србије, док је њен припадник старији водник Иван Митић изабран за најбољег подофицира у Бригади.

Две хиљаде скокова

Чињеница да се задаци трагања и спасавања изводе у дубини територије противника одређује и начин на који ће се обучавати припадници јединице, као и неопходне вештине и способности којима морају овладати како би преживели и извршили задатак и у најтежим и екстремно лошим временским и просторним условима.

„Обука у чети слична је обуци свих специјалних јединица, али због специфичности задатака посебну пажњу придајемо садржајима потребним за успешно трагање и спасавање, попут спасавања повређених у планини лети и зими, затим упада у запоседнути објекат и евакуације,

Једина чета у Војсци Србије намењена за трагање и спасавање пилота и припадника Војске у различити ситуацијама и на неприступачним теренима налази се у саставу 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде, на нишком војном аеродрому.

Задаци трагања и спасавања изводе се, понекад, у мирнодопским условима и приликом пружања помоћи цивилним властима у случају елементарних непогода. Али, припадници чете превасходно извршавају задатке борбеног трагања и спасавања, што подразумева, на пример, спасавање обореног пилота на не-

пријатељској територији или повређеног припадника војске у противничком окружењу.

Јединица у Нишу потпуно је професионализована, а њен старешин-

Међу најбољима

Командир тима у падобранској чети службе трагања и спасавања потпоручник Данило Нушић школовао се пет година на Академији Копнене војске оружаних снага Италије у Модени и Торину. Међу страним студентима био је први у рангу, а у конкуренцији свих кадета нашао се међу десет најбољих. На Академији је добровољно завршио падобранску обуку, тако да му је по доласку у земљу прва жеља била да ради у падобранској јединици, што се и догодило. Однедавно је припадник падобранске чете трагања и спасавања. Млади потпоручник, иначе, одлично говори италијански, енглески и француски језик.

борбе у урбаним условима, извлачења тимова из окружења или спасавања на води. У чети имамо лекара и медицинске техничаре и водимо рачуна да сваки припадник заврши и санитарски курс“, наглашава командир чете мајор Горан Стојановић.

Ради извршавања сложених и тешких задатака, нишки падобранци морају да овладају бројним знањима, способностима и вештинама како би били у стању да дођу до повређених људи применом вертикалног падобранског маневра, верањем, роњењем или претрагом терена. Зато су сви припадници чете падобранци и имају завршену основну и вишу падобранску обуку. Они годишње изведу више од две хиљаде падобранских скокова, десетине тактичких вежби и стотине тактичких увежбавања. Њихово оспособљавање обухвата верачку обуку, преживљавање лети и зими, обуку у скијању и савладавању водених препрека. Део припадника јединице завршио је и курс за лаке бродске рониоце у Кумбору.

Чланови тимова службе за трагање и спасавање транспортују се хеликоптерима, опремљени су најсавременијим наоружањем, које постоји у Војсци Србије, модерним комуникацијским уређајима и средствима за дневно и ноћно осматрање. Током извршавања задатака користе и специјално обучене псе – трагаче, пошто у свом саставу имају тим водича службених паса са псима трагачима. Немачки овчари су незаменљиви за трагање по мирису, бел-

гијски овчари за проналажење и спасавање људи у лавинама и рушевинама, док су пси лабрадори драгоцене приликом проналажења минско-експлозивних средстава.

Ваздушни тунел

Јединица интензивно сарађује са тимовима Националне гарде Охајо, специјалном јединицом оружаних снага Грчке „Ета“ и са 9. региментом бригаде „Фолгоре“ из Италије. Једном годишње тим падобранске чете изводи обуку у Италији, а њихови специјалци у Србији реализују обуку са нишким падобранцима.

Тим падобранске чете службе трагања и спасавања, предвођен поручником Младеном Стаменковићем, изводио је на Сардинији, од 21. до 29. септембра, обуку – „Ратовање у теренским условима“. Најзаступљенији сегмент обуке у месту Калагононе био је верање, пошто су терени на

Сардинији изузетно погодни за рад верачких група. Заправо, војни и цивилни верачи из целе Европе долазе на Сардинију управо због тога.

Падобрански тим чете, којом командује мајор Горан Стојановић, боравио је ове године у Центру за обуку падобранаца у Алкантарији, код Мурсије. Са припадницима оружаних снага Шпаније реализовали су заједничке падобранске скокове у дневним и ноћним условима. Том приликом, српски падобранци обучавали су се и у ваздушном тунелу, у коме се симулирају услови падобранског скока на слободно дејство и слободан пад.

ПАД БРАНАЦ

Више припадника падобранске чете завршило је различита стручна усавршавања у иностранству. Тренутно се на обуци у САД, већ осам месеци, налази поручник Иван Јанковић, који похађа курс за специјалне и ваздушно-десантне јединице. Први подофицир у чети старији водник прве класе Обрад Бакрачић био је у бази Графенвер, у Немачкој, и завршио курс за обуку, евалуацију и сертификацију за звање специјалисте пешадије у падобранским и пешадијским јединицама.

Старији водник Владимир Ђукић провео је деветнаест дана у Македонији, где је у Скопљу и Демир Капији похађао изузетно занимљив курс трагања и спасавања у планинским пределима. Курс су извели швајцарски инструктори.

„Стекао сам нова знања и имао прилику да видим најсавременију опрему и сагледам процедуре приликом спасавања повређених у најнеприступачнијим планинским пределима“, каже старији водник Ђукић, који је био и члан четворочланог тима 63. падобранског батаљона на

Служба ваздухопловаца

Падобранска чета службе трагања и спасавања за задатке користи хеликоптере Ми-8 и Ми-17 из састава 98. ваздухопловне бригаде, којом командује пуковник Дејан Јоксимовић. На нишком војном аеродрому је и 119. мешовита хеликоптерска ескадрила која већ годинама успешно обавља послове трагања и спасавања, гашења пожара и других реакција на ванредне ситуације, акциденте и елементарне непогоде.

Према речима команданта 119. ескадриле потпуковника Синише Стаменова, донацијом Данске опремљене су просторије службе трагања и спасавања на нишком аеродрому, у вредности од 65.000 евра.

„Посаде су обучене и оспособљене за трагање и спасавање, спремне да пруже помоћ било ком угроженом у најкраћем року. Планирано је да се на нишком аеродрому оснује Центар за обуку кадрова за потребе службе трагања и спасавања, који би у будућности прерастао у регионални центар.“

Моторне санке

У саставу падобранске чете службе трагања и спасавања су и моторне санке, тако да припадници јединице обезбеђују обуку у скијању свих састава Министарства одбране и Војске Србије. Руковаоци моторних санки оспособљени су за пружање прве помоћи повређенима и за транспорт до најближе медицинске установе.

такмичењу у војничком вишебоју „Небески војник“ у Бамбергу, у Немачкој. У конкуренцији 32 екипе, тим 63. батаљона изборио се за девету позицију.

Многи припадници падобранске чете службе трагања и спасавања су активни спортисти и остварују запажене резултате у спортском падобранству, падобранском вишебоју, војничком вишебоју, атлетици, пентатлону, џудоу и шутинг-релију. Готово да нема припадника јединице који није активан у неком спорту.

Поручник Младен Стаменковић је, на пример, двоструки првак Војске Србије у војничком вишебоју, члан победничке екипе на падобранском вишебоју, а ове године и најбољи стрелац на падобранском вишебоју. Један од најбољих спортиста у чети тврди да је спорт за њега значајан ради унапређења физичке кондиције и што бољег извршавања задатака.

Командир чете мајор Стојановић је од 2002. године члан падобранске екипе Војске Србије „Небеске видре“, с којом је освојио велики број медаља и признања. Екипа је члан CISM-е, а учествовала је на так-

мичењима, првенствима и војним олимпијадама у Индији, Пољској, Словачкој, Швајцарској и Бразилу. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Првенство јединица специјалне намене

Вишебој воље

Два дана с најбољим спортистима специјалних снага Србије, Бугарске, Грчке, Кипра и Русије на свакој тачки, на сваком километру, кроз врелину војвођанске „степе“ и богазе фрушкогорске „прашуме“, више су од изазова и свакидашњег војничког искуства. На том најнапорнијем такмичењу Војске Србије и униформе и беретке од зноја постану тешке...

Док обасјани зрацима јутарњег сунца, у колони „дефендера“, „пухова“ и „пинцгауера“ Специјалне бригаде путујемо кроз Бачку, на место одржавања прве дисциплине 14. отвореног међународног вишебоја јединица специјалне намене, домаћини из Панчева, традиционални организатори ове престижне трке издржљивости, својеврсног падобранског вишебоја, саопштавају да је до сада на такмичење највећи број учесника дошао из иностранства – 11 петочланих екипа најспремнијих специјалаца.

Иза 12 назива различитих дисциплина крију се, заправо, километри које треба савладати земљаним путевима, њивама, брдским стазама, уз помоћ бусоле и топографске карте. Посве је јасно да није реч само о спортском догађају. Уз специјалце, и ми новинари и фоторепортери, започињемо авантуру која се „бодује“.

Десант

Атар села Шатрињци. Два сата пре него што ће сунце достићи зенит и најавити неувобичајено врео дан за ово доба године. Док се у хладу војног шатора склањамо од сунца, такмичари су на аеродрому у Батајници и, вероватно, један другом већ проверавају затегнутост веза на десантним падобранима. Када убрзо искоче из транспортног авиона Ан-26, с 800 метара – надметање почиње.

Једна за другом, екипе специјалаца управљају падобранима, пажљиво посматрајући правац ветра на индикатору. После успешног доскока пакују падобране и трче до шатора с натписом „циљ“ који је на другом крају простора за десант.

Војници се одмах пресвлаче у одевну комбинацију по жељи која обухвата само једно – формацијску униформу. Она ће за мање од три минута бити натопљена знојем, јединим теретом који је дозвољен сем ранца. А у ранцу су чутурица с во-

дом, „калашњиков“ и заштитна маска – алати које ће употребљавати на некој од дванаест тачака које формирају руту у дужини од 50 километара.

Тачке ће проналазити уз помоћ Глобалног позиционог система, који овај пут не ради на батерије већ помоћу бусоле и топографске карте. Задату руту марша такмичари сазнају тек када преузму мапе. Хронограф тада и почиње да мери време за сваку екипу независно.

Пропозиције су, наизглед, једноставне – трка се мора завршити у што краћем времену. Етапе су повезане локацијама на којима их чека по једна од војничких дисциплина – савладавање водене препреке, гађање ножем, бомбом, из пиштоља и аутомата, затим, пренос рањеника, прелазак контаминираниог земљишта, претрес терена, пузање низ и верање уз ужу...

Први дан

Прва тачка – савладавање водене препреке. Ми смо већ на оближњем вештачком језеру, пре свих екипа. Такмичаре чекају гумени чамци и веслање у дужини од 800 метара. Из даљине се још јасно не разазнају гласови... Изгледа да Руси долазе. Вођа им је нервозан јер није било предвиђено да се такмичи – један од чланова њихове прве поставе сломио је ногу на јучерашњем вежбеном скоку. Неколико тренутака касније од буке „газела“ ништа се не чује, па не знамо колико су мотивисани или већ уморни такмичари. Пристижу и остале екипе... Судије

Опрема

Основно транспортно средство падобранаца током различитих операција био је хеликоптер „пума“. Падобрански скокови изводили су се из авиона „дакота“ Д3, С130 или С160. За скокове на слободно ангажује се Аермасчи АМ-3 Босбок лаки авион, „пума“ и „суперфрелон“ хеликоптер. Коришћени су падобрани Saviac МК1. Основна обука у слободном паду реализована је падобраном Saviac МК2 – управљива верзија МК1, који може бити спакован тако да се отвара на гуртну или са пилот-падобранчетом за скокове на слободно. Једини напреднији падобран који се током обуке користио јесте Para Commander, с округлом куполом високих перформанси. После обуке за слободни пад, војници употребљавају падобран „крило“ – XL Clouds.

помно прате поштовање правила надметања.

Руси су већ у чамцу, навлаче појасеве за спасавање и веслају низ језеро. Један од њих преузима улогу скипера и веслачима баца воду у лице после сваког завеслаја.

И једна од екипа 63. падобранског батаљона Војске Србије избија иза кривине. Нашу специјалну бригаду представљају још четири екипе – друга и трећа из „шездесет и трећег“, браниоци прошлогдишње титуле победника, екипа батаљона за противтерористичка дејства и екипа извиђачко-диверзантског батаљона. Такмиче се и ветерани некадашње 63. падобранске бригаде као и екипа командног батаљона Специјалне бригаде. У конкуренцији странаца,

ПАД БРАНАЦ

поред Руса, и Бугари слове за фаворите. Док посматрамо изразе лица такмичара који пристижу схватамо да су овде, заиста, сви победници.

Специјалци као да су „заузели“ чесму крај пута, која је наомак импровизованог полигона за другу дисциплину – бацање бомбе. Пролазници који су дошли да се освеже

пуштају их преко реда. Можда због пушака које вире из борбених ранчева или зато што ишчитавају потребе с њихових лица. Нуде им празне пластичне флаше да понесу воду. Пропозиције дозвољавају да пију, али ништа више од тога.

Успон

Терен је све брдовитији. На првом смо узвишењу, на обронцима Фрушке горе. У долини се назире језеро на коме смо били пре сат времена. И ми одмеравамо раздаљину... и посматрамо такмичаре који пристижу. Осећамо њихов зној, покушавамо да протумачимо различите гримасе на њиховим лицима... услед напора...

Следи „конз“ – савладавање контаминираног земљишта. Потребно је што пре ставити заштитну маску, а онда, уз контролу судије, истрчати одређену деоницу. Маска скоро вакуумски дихтује на знојем орошеном лицу. То судије проверавају grubим покретањем цилиндра лево-десно.

Вође тимова после гледања у карту руком показују правце у који-

ма ће се надаље кретати специјалци. Они су задужени за навигацију и у зависности од терена одлучују како ће се и где кретати чланови њихових екипа како би спречили непотребан губитак енергије. Док скидају заштитне маске и једни другима пакују у ранчеве, сви ходају напред...

У неком од плодних фрушкогорских винограда на реду је ношење рањеника. Потребно је подићи носила изнад рамена или пренети члана екипе рукама у спуштеном положају. Кипрани необично подижу рањенике... другачије од осталих такмичара.

Још савладавање препрека конопцем, гађање, и први дан биће за нама. Док је сунце над равницом у заласку, у шуми је већ мрак. Само је једна екипа успела да из пиштоља гађа по дневном светлу. Осталима мете осветљавају фарови „дефендера“. Војници су на ватреној линији. После неколико секунди тишине, пуцњеви одјекнуше шумом. Прецизност се бодује додавањем или одузимањем минута на укупно завршно време стазе. Резултат неће одмах сазнати.

Специјалци су добро навикнути да се крећу по мраку. После гађања пешаче до узвишења где су подигли шаторе за спавање. Последњи изазов првог дана – навигација шумом, ноћу. Назиру се само светла Новог Сада у коме започиње ноћни живот. Живо је и у шаторима. Сабирају се утисци, напамет се рачуна успешност у дисциплинама које се буду-

ју, пресвлаче се чарапе и превијају жуљеви...

Дан други

С првим зрацима сунца, штоперница одбројава време за све екипе. Изгубљено треба што пре надокнадити. Поново смо у шуми. Бацање ножева. Простором одјекују ударци несавитливог метала о дрвене мете у облику човека. Употпуњују их усклици и повици или псовке, у зависности од резултата.

После верања уз конопац, стрелиште за аутоматску пушку 7,62 милиметра последње је место такмичења. Пристижу екипе... Специјалци брзо скидају борбене ранчеве и залежу на замишљену ватрену линију. Јединачном паљбом, с пет метака, настоје да погоде центар мете која је удаљена 100 метара. Довољно озбиљан изазов и за одморне....

Руси су поново стигли пре осталих. Вођа је насмејан и гласно бодри саборце. Репетирају „калашњикове“ и нишане. Свесни су да сваки лош хитац доноси екипи казнене бодове. Након дуже паузе, један за другим, лагано повлаче орозе.

На циљу смо скоро већ сат. Долазе такмичари. Прате их аплаузи колега који су само пратили надметање. Испијајући воду која им је преостала, разговарају о сваком километру који су преваљали, грешкама у навигацији и, наравно, калкулишу шта су урадили други. Питају се колико је која екипа освојила бодова...

Пехар, на срећу, остаје у Нишу. Кући га враћа прва екипа 63. падобранског батаљона. Панчевци су задовољни другим местом за које су се изборили припадници батаљона за противтерористичка дејства. Друга екипа „шездесет и трећег“ је трећепласирана. За најбољу инострану екипу проглашена је Бугарска, а најбољи стрелци били су поручник Младен Стаменковић и водник Николај Манов. Титулу „фер плеја“ понела је екипа ветерана 63. падобранске.

Био је то још један вишебој снаге, воље и издржљивости. ■

Петар ВОЈНОВИЋ
Снимио Иван ИВАНОВ

Капетан Горан Стојков

Увек падобранац

Без обзира на пензионисање, остаће увек падобранац Војске Србије. Наставиће да скаче у спортским клубовима, а спреман је да, у случају потребе и по позиву, буде у служби падобранског батаљона.

Однедавно, капетан Горан Стојков је војни пензионер. Основну и средњу школу завршио је у Босилеграду, Школу резервних официра у Билећи, а Вишу војну школу у Сарајеву. Давне 1992. године командовао је механизованим водом у Бањалуци. У то време се и пријавио за селективну обуку у 63. падобранској бригади, после које је окончао основну и вишу падобранску обуку, те стекао звање – падобранац.

„Када се данас осврнем иза себе“, прича капетан Стојков, „чини ми се да се у професионалној војној каријери сећам само падобранске обуке и скокова.“

Већина падобранаца у шали каже да су им првих седам скокова „ноћни“, јер, скоро по правилу, с њих не памте детаље. Ипак, капетан Стојков присећа се првог падобранског скока. „У авиону је била бука... Одједном сам зачуо команду – закачи се. Колеге из моје колоне су поустајале. Настало је комешање. Сви смо скакали први пут... Врата од авиона су већ била отворена. Гледао сам у непознато плаветнило као у амбис. Страх је, на тренутак, обузео сваки део тела. Неко је викнуо – идемо. Више ни о чему нисам размишљао... Повукао сам ручицу... Када сам дотакао тло био сам сигуран да сам савладао страх.“

Капетан Стојков је годинама професионално обављао задатке у падобранској бригади и падобранском батаљону на дужностима командира вода и чете, као и референта за падобранску обуку. Завршио је курсеве за инструктора падобранства, инструктора летњег и зимског

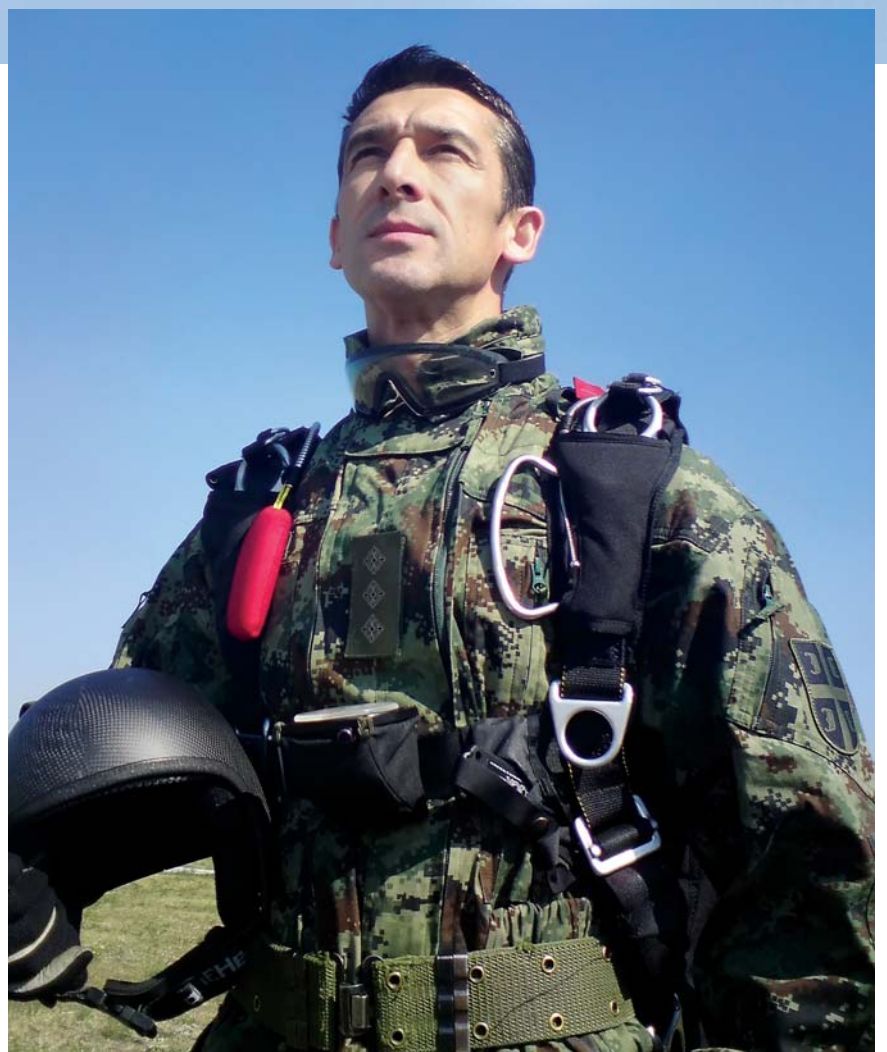

алпинизма на Жабљаку, затим за извођача обуке у скијању и горској служби спасавања, те курс самосталне исхране у природи. Овладао је свим вештинама специјалаца. Падобранска обука му је, међутим, увек била најважнија.

„Оспособио сам најмање стотинак падобранаца. Поносан сам када видим да они данас успешно скачу. Дobar падобранац мора да буде психофизички спреман, да тачно зна шта у ком тренутку треба да уради, од уласка у авион па до приземљења. Страх мора оставити по страни, а размишљати главом, не срцем. Свака команда инструктора је за падобранца светиња, јер се у падобранству грешке не праштају“, тврди капетан Стојков.

О позиву падобранца, како каже, не може ни сада када је пензионер да прича у прошлом времену. „Поред љубави за моју супругу Сању, ћерке Горану и Ивану, падобранство је било и остаће још једна велика љубав.“ ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Оборен женски падобрански рекорд

У осмочланој формацији

Седам спортских падобранки, заједно са припадником 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде Радмилом Ђурић, уписало се крајем августа у књигу рекорда домаћег ваздухопловства – оборило су државни падобрански рекорд у осмочланој формацији, скоком с 4.000 метара изнад аеродрома у Батајници

Поход на падобрански рекорд почео је месец дана раније на иницијативу младих падобранки из аеро-клубова широм Србије, окупљених под заставом Удружења жена летача Србије, уз организациону, техничку и логистичку помоћ Министарства одбране и Ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије.

Јелица Крајеческа, Јелена Михајловић, Тијана Радић, Ана Вучић, Маријана Момчиловић, Милена Мирковић, Светлана Симић и Радмила Ђурић поставиле су 27. августа нови државни рекорд, у другом покушају, скоком из најновије летелице нашег ваздухопловства – хеликоптера Ми-17, уз идеалне временске услове и подршку искусних инструктора и пријатеља.

Хеликоптер Војске Србије попео је падобранке на висину од 4.000 метара за рекордних седам минута, а оне су потом оствариле дуго планира-

ну намеру. После искакања, успеле су да се чврсто ухвате у лету и одрже формацију дуже од пет секунди, што је било довољно да судија на лицу места, прегледом снимка, и званично потврди нови државни рекорд.

Младе падобранке нису криле одушевљење и усклици радости могли су се чути одмах по отварању разнобојних купола њихових падобрана. Дуге припреме и дисциплина приликом испуњавања инструкција старијих колега и колегиница тога дана су се исплатили.

– Био је заиста феноменалан осећај, коначно смо оствариле оно што смо себи зацртале пре неколико месеци. Хеликоптер је за трен био горе, испоштовале смо процедуру које смо толико увежбавале, и успеле – каже најмања падобранка, двадесетогодишња Маја Момчиловић.

Најискусније падобранке Светлана Симић и Радмила Ђурић, такође, нису криле одушевљење.

– Временски услови су били идеални и моје колеге са аеродрома у Батајници били су више него добри домаћини – истиче Радмила Ђурић.

Да цео догађај буде добро организован, заслуге има 204. ваздухопловна бригада, којом командује пуковник Предраг Бандић.

– У име Војске Србије честитам девојкама које су успеле да помере још једну границу и да се, упркос сложенем изазову, безбедно и успешно упишу међу пионире домаћег ваздухопловства. Батајница је дом заљубљеника неба и девојке су овде биле међу пријатељима, летачким и техничким особљем које је имало додатну мотивацију да испуни овај задатак – рекао је пуковник Бандић.

Колегинице из цивилства бодриле су и потпоручнице пилоткиње Ања Крнета, Сандра Радовановић и Ана Тадић, које су том приликом потписале приступнице Удружењу жена летача Србије. ■

П. ВОЈИНОВИЋ
Снимко И. САЛИНГЕР

Бригадни скок израелских падобранаца

Више од петнаест година израелске одбрамбене снаге нису извеле војну вежбу на којој је десантирана цела падобранска бригада. У светлу могућег конфликта с тренутно нестабилном Сиријом или Хезболахом у Либану, израелски Генералштаб планира да учини баш то. Сматра се да би масовни падобрански десант могао бити од велике важности у потенцијалном сукобу у коме би израелске одбрамбене снаге деловале далеко од своје територије.

Иако тако масовни десант већ дуго није изведен, војници и старешине падобранске бригаде и осталих јединица редовно завршавају уобичајену основну и вишу падобранску обуку и изводе падобранске скокове током године. За време другог либанског рата 2006. године разматрана је идеја да се поједини борбени састави убаце у дубину територије Либана падобранским десантом, али се од тога одустало и тада су десантирани хеликоптером.

На критике да је падобрански десант застарео и да га треба посматрати као део војне историје, израелски Генералштаб одговара да све велике армије света, као што су британска или америчка, такође изводе падобранске десанте, и масовне и оне мањег обима. У Генералштабу сматрају да је падобрански десант једна од могућности коју свака озбиљна војска треба да увежбава. ■

Нови светски wingsuit рекорд

На небу изнад Јоло Каунтија у Калифорнији, јапански падобранац Шинићи Ито поставио је 28. маја нови светски рекорд у летењу wingsuita, посебног падобранског комбинезона који мења аеродинамику тела падобранца и омогућава дуг хоризонтални лет у слободном паду који тада и временски дуже траје. Приликом таквог скока вертикална брзина падобранца се многоструко смањује, док му се због измењене аеродинамике хоризонтална драстично повећава.

Шин, како га падобранци зову, одвојио се од авиона PAC-750XL на висини од 9.754 метара. Остварио је прелет од 23,1 километара уз хоризонталну брзину од 363 километара на час. Од одвоја до отварања падобрана прошле су 322 секунде.

Због велике висине на којој је ваздух врло разређен, Ито је користио кисеоничку опрему. Због велике хладноће, за време летења потпуно је изгубио осећај у рукама, али је ипак успео да отвори падобран и безбедно се приземљи.

Рекорд у пређеној дистанци и постигнутој брзини званично је потврдила комисија Гинисове књиге рекорда. Иначе, Итоу није први пут да постиже рекорд – 2009. године био је члан шездесетосмочлане формације wingsuit пилота која је поставила национални рекорд САД у тој категорији. Има више од 1.500 скокова и користи комбинезон Blade 2 финског произвођача Birdman. Inc. Свој први скок те врсте извео је 2007. године. ■

Б. НАЂ

Јужноафрички падобранци

Елитни јуришници

Први падобрански батаљон једини је регуларни падобрански батаљон у Јужноафричким националним одбрамбеним снагама. Тренутно служи под 44. падобранским пуком, заједно с трећим резервним падобранским батаљоном. Представља део стратегијских резерви јужноафричких одбрамбених снага и у сваком тренутку спреман је да се распореди широм подсахарске Африке.

ла обуку, планирала да одради тренажни скок, група је расформирана.

Током 1960. године, тадашња Јужноафричка војска исказала је потребу за ваздушнодесантном пешадијском јединицом. Одабрано је 15 добровољаца из пешадије, који су послати на обуку за падобранце у енглеско ваздухопловство у базу у Абингдону, у Јужној Енглеској.

Завршили су падобранску обуку, већина као падобрански инструктори, неки су оспособљени и за пакере падобрана, а један као пилот за превоз падобранаца. Када су се вратили у Јужну Африку они су били језгро инструктора новоформираног првог Падобранског батаљона, који званично функционише од 1. априла 1961. године. Први командант јединице био је Виљем Лов. База јединице смештена је у Bloemfontein, Tempe, OFS Command Headquarters, односно седиште Команде оперативних снага.

Безбедносни задаци

Гранични рат у југозападној Африци, у то време, још није био у пуном јeku, тако да је јужноафричка полиција могла да реши све безбедносне задатке који су били постављени пред њу, односно да одбрани територију коју је обезбеђивала. С временом, рат се распламсао, и тада је Јужноафричка војска добила задатак да помогне полицији у решавању проблема. Први падобрански бата-

Историја јединице почиње још током Другог светског рата. После очигледних успеха британских падобранских група, надлежни су одлучивали да ли да форми-

рају падобрански вод. У августу 1943. године група добровољаца одабрана је за такав састав тадашњег јужноафричког ратног ваздухопловства. Пре него што је започе-

љон, једна од најбољих јединица тадашње војске, послат је у акцију.

Припадници јединице имали су 1966. године ватрено крштење – учествовали су у сукобу са припадницима SWAPO-а – Југозападна афричка народна организација. Све до 1989. године падобрански батаљон ангажован је у пограничном рату, а учествовао је у свим главним операцијама против непријатељских снага.

Убрзо је одлучено да се део батаљона размести на границу. Следеће 23 године јединица је имала стално место у Ондагава бази ратног ваздухопловства. Падобранци су учествовали у операцијама у Југозападној Африци (Намибија), Анголи, Замбији, Мозамбику и Родезији (Зимбабве). Припаднике састава који су имали звање падобранаца остале колеге Јужноафричке војске прозвали су „parabats“, тако да је свима који служе у падобранској пешадији у Јужноафричкој војсци остао и данас тај надимак.

Први падобрански батаљон имао је Команду, командне чете и осам падобранско-пешадијских чета. Од 1979. године формиран је и извиђачки вод. У батаљону су били само добровољци из редовне војске. Сви припадници јединице прошли су различите психофизичке тестове, односно селекцију пре почетка падобранске обуке.

Селекцију је, обично, завршавало око 40 одсто пријављених кандидата, који су, потом, упућивани на падобранску обуку. Надаље су имали специјалну пешадијску обуку, која се састојала од руковања свим оружјем које је поседовао вод и управљања различитим борбеним возилима. Такође, учили су о конвенционалном ратовању и противпобуњеничкој борби.

Батаљон је био елитна јуришна и мобилна јединица, посебно када је било неопходно дејствовати у што краћем року. Искуства су стицали од родезијске лаке пешадије, која су дорађивали и доводили до савршенства. Углавном су се убацивали хеликоптерима или падобранима и били врло ефективни.

Такође, изводили су противпобуњеничке операције, често су учествовали у операцијама заједно са 32. батаљоном – такозваним Бафало батаљоном, а понекад и као моторизоване трупе с јединицама као што су 101. батаљон и 61. механизована бригада. Употребљавани су и као ваздушнодесантне снаге које су биле

убациване падобранима дубоко иза непријатељских линија.

Нова улога батаљона

После 1989. године улога Батаљона је промењена – усмерени су на борбу у урбаним условима, као и мобилна пешадија, која се ангажује у унутрашњим операцијама. Међутим, припадници јединице су се и даље обучавали за противпобуњеничко деловање и класично ратовање.

Уз падобранце, јединица је тражила добровољце за извиђаче. И они су најпре завршавали падобранску обуку скакања на слободно, затим, спуштање низ конопач, обуку

ПАД БРАНАЦ

на мањим борбеним чамцима, преживљавање, праћење, као и тактику мањих група, навођење авио-удара са земље, курс за болничаре и за везисте, те реализовали противпобуњеничку обуку, ослобађање талаца, постављање експлозива и обуку у руковању оружјем.

Извиђачи су ангажовани и као посебна група, односно као извиђач-

ка јединица унутар 44. падобранске бригаде. Учествовали су у тајним операцијама изван граница своје земље, чак 500 километара иза непријатељских линија. Најчешће су убацивани хеликоптерима или падобранцима. Деловали су и као веза између Јужноафричких одбрамбених снага и

Националне уније за тоталну независност Анголе (UNITA).

Тек након редовног војног рока падобранци из првог падобранског батаљона пребацивани су у 44. падобранску бригаду као резервисти, мада се тај модел променио после 1989. године.

У току 1988. године, главнокомандујући Јужноафричке војске издао је наређење 44. падобранској бригади да буде у пуној борбеној готовости за хитно пребацавање, то јест укључивање у борбу. Била је то последица променљиве и несигурне ситуације у Анголи. Неколико чета редовних војника из падобранског батаљона стављено је под оперативну команду 44. бригаде. Комбинована група названа је 14. падобранска батаљонска група – 1 означава први падобрански батаљон, а 4 да је реч о 44. падобранској бригади.

Падобранска батаљонска група постала је од 1 јануара 1989. стална јединица 44. падобранске бригаде. Објединила је редовне војнике с падобранским звањем за оперативну употребу у другој години њиховог војног рока. Рационализацијом јужноафричких одбрамбених снага с краја 1989. године, расформирани су

14. падобранска батаљонска група и четврти падобрански батаљон.

Батаљон је учествовао у смиривању унутрашњих немира који су трајали од 1990. до историјских избора који су одржани у априлу 1994. године. Крајем 1991, први падобрански батаљон добија статус батаљонске групе, укључујући артиљеријске, противавионске и инжењерске елементе у своје редове. Они су у саставу јединице остали све до 1997. године.

Задатак првог падобранског батаљона био је да обезбеди ваздушнодесантне јединице за борбу у саставу јужноафричких одбрамбених снага, да обезбеди падобранску обуку за све четири службе оружаних снага, надгледа сигурност падобрана и одржава падобранску опрему.

Падобранска бригада

Падобранска бригада, која окупља све падобранце који су завршили редовни војни рок и оне који су још на задатку у резерви, основана је 20. априла 1978. године. Први командант био је бригадир М. Ј. du Plessis. Нова јединица названа је 44. падобранска бригада. Смештена је на фарми Naakdoringfontein код Murraysville близу Wallmansthal, 35 километара северно од Преторије.

У почетку је бригада имала други и трећи падобрански батаљон, а касније јој је додат и четврти батаљон. Одобрено је формирање и теренско-инжењерског одреда и одреда везе 44. падобранске бригаде од 1. јануара 1979. године.

Други и трећи падобрански батаљон званично су под командом 44. бригаде од 4. јануара 1979, када је јединица и постала самостална. Касније јој је додата и артиљерија, односно минобацачи 120 мм, противваздушни одред, техничка служба и

одржавање, те противтенковски одред. У децембру 1982. године одобрено је активирање и извиђачке чете, а потом и транспортне чете.

Када су се операције на граници смириле, после 1989. године, Бригада је преусмерена да обавља безбедносне операције унутар Јужне Африке, раздваја зараћене стране током насилних протеста све до демократских избора 1994. године. Од 1998. године 44. падобранска бригада постала је реформисани 44. падобрански пук, који се састојао од првог падобранског батаљона регуларних војника и два батаљона резервиста – другог и трећег. Пук је имао и извиђачки вод.

Падобрански пук је главна падобранска јединица Јужноафричке војске. Организационо је заокружен 2000. године преуређењем 44. падобранске бригаде, а налази се у војној бази Темпре, близу Bloemfontein.

Први падобрански батаљон једини је регуларни падобрански батаљон у Јужноафричким националним одбрамбеним снагама. Тренутно служи под 44. падобранским пуком, заједно с трећим резервним падобранским батаљоном. Представља део стратегијских резерви јужноафричких одбрамбених снага и у сваком тренутку спреман је да се распореди широм сахарске Африке. ■

Бранко ПАУНОВИЋ

Падобрански демонстративни тим

Канадски „СОКОЛОВИ“

Док траје скакачка сезона „соколови“ обилазе Канаду, САД, Европу, Јапан и Аустралију и учествују на ваздухопловним приредбама и различитим свечаностима. Чланови тима, који су недавно завршили јубиларну четрдесету скакачку сезону, до сада су извели више од 5.000 демонстрација пред више од 75 милиона гледалаца.

Канадски соколови – Canadian Skyhawks – недавно су завршили јубиларну четрдесету скакачку сезону. Тај падобранско-демонстративни тим основан је 1971. године. Базира у Трентону у Онтарију. Има 20 чланова, од тога је 14 сталних чланова скакача. Четири су члана авионских посада и два припадника земаљског особља.

Члан тима може постати припадник било ког рода оружаних снага ако има завршен падобрански курс за скокове на слободно, падобраном типа „крило“, ако има више од 50 скокова или ако има падобранску А дозволу у цивилству. Поред ових чланова, тим ангажује камермане и инструкторе падобранства из цивилства. Тренутно их је петоро.

Командир Падобранско-демонстративног тима је капетан Марк Шепард, који има више од 350 скокова. Тим, према његовим речима, има улогу амбасадора добре воље канадских оружаних снага у земљи и у свету.

Док траје скакачка сезона „соколови“ обилазе Канаду, САД, Европу, Јапан и Аустралију и учествују на ваздухопловним приредбама и различитим свечаностима. Чланови тима су у својој историји извели више од 5.000 демонстрација пред више од 75 милиона гледалаца.

Заштитни знак тима, по којем је познат у целом свету, јесу веома атрактивни формацијски скокови отвореним куполама PD Lightning, које су у бојама канадске заставе. Такав скок изузетно је захтеван, технички тежак и опасан.

Чланови тима изводе и скокове са заставом или скокове са димним канистерима. Осим тога, скачу и по два тандем скока на свакој приредби на којој присуствују важнији појединци, а за припаднике медија организује се по један лет авионом канадских „соколова“.

Да би се припремили за јубиларну сезону, чланови Падобранско-демонстративног тима скочили су око 5.000 скокова. Углавном скачу из авиона типа CC-115 Buffalo. Минимална висина скока је 750 метара, док је највиша око 4.000 метара. ■

Б. НАЋ

У борбеном распореду

„Десантњики“ тренутно извршавају уобичајене задатке у пет центара, од којих је најважнији у Омску, и у неколико мањих, засебних база. Тако распоређене јединице и у будућности ће наставити да представљају главне тактичке јединице и биће плански развијане упоредо с развојем нове опреме и оружаних система.

Информације које су се појавиле у одређеном броју интернет публикација о наводној реорганизацији 76. гардијске ваздушнодесантне дивизије не одговарају истини – рекао је командант ВДВ Русије генерал-потпуковник Владимир Шаманов.

Ту информацију пренео је, у генералово име, званични представник за штампу руског министарства одбране, задужен за ваздушнодесантне снаге, пуковник Кучеренко. Истакао је и да у плановима о саставу Копнене војске, Морнарице и ВДВ које је одобрио председник Русије нема речи о смањењу садашњег броја војника и официра падобранских јединица.

Генерал-потпуковник Шаманов истакао је да „десантњики“ тренутно извршавају уобичајене задатке у пет центара, од којих је најважнији у Омску, и у неколико мањих засебних база. Тако распоређене јединице и у будућности ће наставити да представљају главне тактичке јединице и би-

ће плански развијане упоредо с развојем нове опреме и оружаних система.

Од поменутих нових система који се развијају искључиво за потребе десантних јединица истиче се „андромеда“ – аутоматски мобилно/стационарни контролни систем. Финална, трећа, пробна фаза, која је по карактеру искључиво тактичка, спроведена је успешно на Медвеђим језерима, крај Москве.

У току три недеље „андромеда“ је опитована у теренским условима у самосталном падобранском пуку. Сарађивали су експерти и падобранци. Сва опрема је испробана и радило се на отклањању мањих проблема који су се појављивали у току употребе. Систем је све време испробаван у јединицама Јужне војне области. Према мишљењу стручњака добро се показао и спреман је за масовну производњу. Серијска испорука требало би да почне 2013. године.

Када је реч о одржавању постојеће опреме десантних јединица, но-

вина је да су прешли на систем одржавања од стране трећег лица, ван система одбране. То и јесте план Министарства одбране на основу кога би све јединице руских оружаних снага требало да пређу на тај модел. На примеру падобранаца стационарних у Тули показало се да су и замисао и реализација били успешни.

За десет месеци у 2011. специјалисти уговорних фирми извели су радове на одржавању 326 „камаз“ возила, 328 теренских возила и 156 оклопних возила. Углавном на лицу места, у војној бази, или, ако је реч о компликованијим радовима, у погонима фирме.

Команда дивизије високо је оценила квалитет изведених радова. Упошљавање трећих лица на том пољу, омогућиће да особље јединица које је их је досад обављало буде ангажовано, пре свега, на извођењу борбене и специјалистичке обуке. ■

Б. НАЂ

ВДВ у ратној 1943. (4)

Дњепарска операција

У септембру 1943. године, Совјети су извели ваздушнодесантну операцију као одговор на последњу велику немачку офанзиву на Источном фронту, започету у јулу код Курска. Почетком месеца јединице совјетског Централног фронта пробиле су немачке одбрамбене положаје северно од Сумија и прошле дубоко, све до Чернигова, у немачку позадину. Немци нису имали другог избора, него да се повуку до реке Дњепра.

Река Дњепар била је озбиљна препрека, па је совјетска команда схватила да преко ње морају пребацити део снага, да је потребно на другој обали створити мостобран за касније напредовање главнине, док се немачка одбрана још не учврсти на целој дужини друге обале. Совјети су пре доласка јединица немачке Групе армија Југ успели да пребаце само пешадију, док су артиљерија и оклоп остали на другој обали. Мостобран је био мале дубине јер је совјетска

пешадија морала да остане у домету подршке своје артиљерије. Ускоро су мостобрани постали изложени тешким немачким нападима из ваздуха и са земље. Једини начин да им се дотури помоћ и да се браниоци појачају био је падобрански десант.

План десанта

Од гардијских ваздушнодесантних бригада формиран је привремени ваздушнодесантни корпус који је бројао око 10.000 људи, под коман-

дом генерал-мајора Ивана Затевакина. За подршку им је одређена друга Ваздушна армија, која је иначе пружала ваздушну подршку Вороњешком фронту. Командант тог фронта генерал Ватутин издао је наређења корпусу да обезбеди подршку и појача јединице већ ангажоване на мостобранима на јужној обали Дњепра на простору Великог Букрина; затим да обезбеди мостобране и прошири их довољно да у њих буду распоређене додатне снаге пред почетак следеће офанзиве. Корпус је

требало да заузме Липови Рог, Македоње и Стјепанце, а истовремено да спречи да немачки противнапад стигне до јужне обале Дњепра на простору од Канева до Тракомирова. Зона одговорности корпуса требало је да буде величине између 15 и 20 километара у ширину и 30 километара у дубину.

Десант је требало да се изведе две ноћи заредом. Корпусу је додељено 50 ПС-84 транспортних авиона, 150 бомбардера ИЛ-4 и Б-25 и 45 једрилица. Било је то недовољно за један лет у току ноћи и значило је да ће у обе ноћи одређене за десант бити више полетања. Аеродроми са којих је десант требало да полети били су Смородино и Богодухово крај Лебедина, удаљени од места приземљења између 180 и 230 километара. Једрилице с лако артиљеријом требало је да се приземљују између налета падобранаца. Пре десанта читаву област обезбеђивали би ваздушни напади совјетске авијације. По приземљењу и прикупљању, падобранци су имали задатак да очисте и обезбеде зону доскока, а потом да остваре везу с партизанским јединицама у тој области.

У ноћи између 24. и 25. септембра, Трећа и Пета падобранска бригада требало је да буду прве десантиране – Трећа југоисточно од

Ржишчева у области места Тулице, Березњаге, Лазурција и Потапсија, како би успоставила одбрамбену линију од Киповијег Рога, Македонија и Синијавке до Козаровке. Ту линију требало је да обезбеђују до пристизања јединица 40. армије. Пета бригада била би десантирана западно од Канева, у областима Ковалија, Ко-

стајнеца и Тростинеца, где је требало да држи линију од Горковшчине ка Степанци до Сутникија, очекујући пристизање совјетских копнених снага из правца Бучака, Селишча и Канева, блокирајући било какав покушај напредовања Немаца са југа или југозапада.

Прелазак реке

Крајем септембра главнина совјетских снага прешла је реку. Непријатељске јединице код Бучрина, на јужној обали, биле су ма-

лобројне – извиђачи 19. оклопне дивизије и 150 кагета и официра школе противваздушне одбране. Немачка 19. оклопна дивизија налазила се 65 километара северније и прелазила је реку код Кијева. Оклопни корпус послат је у ту област, а његове чеоне јединице пристигле су 23. септембра. Сутрадан је цео корпус прешао реку и уништио мост код Канева за собом. Десета моторизована и 19. оклопна дивизија кренуле су на југ и то баш у зону која је била планирана за приземљење совјетског десанта.

Јединице и авиони прикупљали су се 24. септембра на аеродромима. Од 65 транспортних авиона додељених Петој падобранској бригади појавило се 48, јер је лоше време спречило долазак осталих. Предвече је Трећа падобранска бригада започела полетања, а Пета неколико сати касније, због проблема у допуни горивом авиона који су се вратили са десантирања Треће бригаде.

Стога су авиони полетали појединачно, како се који допуњавао горивом, јер је владала велика гужва на аеродрому. Затим је нестало и горива, па је десант Пете бригаде прекинут у раним јутарњим сатима 25. септембра. До тог тренутка већина састава Треће бригаде већ је била десантирана, сем 2.000 припадника који су остали да чекају као и бригадни лаки противтенковски топови

од 45 милиметара. До тренутка прекида десанта Пете бригаде изведено је 298 полетања, спуштено је 4.575 падобранаца и 660 малих контејнера материјала и муниције.

Лоше време спречило је да се зоне доскока и приземљења обележе унапред ватром или панелима и зато је дошло до растура десанта, а неки од авиона нису ни избацили падобранце, већ су се с њима вратили назад. Због лошег времена изостали су и планирани ваздушни напади. Падобранци су после приземљења остали раштркани на широком подручју пуном Немаца. Када су се први приземљили око Дубари-Гушева, напала их је главнина 19. оклопне дивизије.

Прве ноћи после десанта велики број падобранаца је убијен или заробљен – 209 је заробљено, а 692 су убијена од 1.500 спуштених на простор између Дубара и Росаве. Код Гушева, чета 73. панцер-гренадирског пука уништила је чету од 150 падобранаца, али је у тој борби претрпела тешке губитке. Борбе су настављене и идућег дана, а преживели припадници Треће падобранске окупиле су се у привремене, мале јединице и тако се борили.

Истовремено, састави Пете падобранске који су успели да изврше десант покушали су да се окупе и прегрупишу, али је то било немогуће јер је приликом скока изгубљена скоро сва радио-опрема. Само пет радио-станица било је исправно. Уз то, Пета бригада се приземљила непосредно уз Пету СС дивизију Викинг, која је до 26. септембра побила све падобранце у области око Пекарија.

Борбена дејства

Совјети су после десанта покушали да се прегрупишу. Од 4.575 падобранаца које су успели да скоче, 2.300 успело је да се окупи и прегрупише на простору Ржишчева и Черкасија. Остали преживели придружили су се партизанима на које су наишли. Појединци који су грешком бачени у реку или на њену северну обалу, придружили су се Вороњежком фронту.

У шуми крај Канева и Черкасија окупила се група од 600 падобранаца, код Чернушија још 200, а четири групе, које су бројале око 300 падобранаца, прикупиле су се крај Јаблонова. Групе су, иако слабо снабдевене муницијом и опремом, нападале Немце. Једна група од 150 људи на-

пала је немачки штаб у Потоку, а затим јужно од тог села у заседу ухватила немачки конвој.

Припадници Треће и Пете бригаде дејствовали су почетком октобра на северу и на југу. Северно од Ржишчева до Канева терен је добро брањен, па тако и неповољан за њих. Дејствовали су у малим групама, користећи тактику брзог напада и брзог повлачења. На југу је терен био шумовит и слабо брањен. По Немцима су ту дејствовале веће групе. Пет група у том простору бројало је око 1.200 падобранаца. Једну од њих водио је заменик командира другог батаљона Треће падобранске бригаде мајор Блувштајн. Пошто је имао радио-везу примио је наређење да нападне немачки батаљон у градићу Бовањ, на северној ивици Каневске шуме. Напад је био успешан и падобранци су заробили велику количину оружја, муниције, залиха и докумената. Потом су се повукли на југозапад.

Другом групом командовао је мајор Фофанов, начелник Штаба Треће падобранске бригаде. Почетком октобра, група је напала велики број немачких положаја око Тулитса и Шандре, све време прикупљајући мале групе лутајућих падобранаца. Три недеље касније повезали су се са

великом групом потпуковника Сидорчука у Таганчкој шуми. Група потпуковника Сидорчука имала је 1.000 падобранаца и била је организована као бригада с три батаљона и пратећим елементима – извиђачки вод, вод везе, противоклопни и инжењеријски вод.

Пошто је успоставио везу са Штабом 40. армије, потпуковник Сидорчук организовао је дотур муниције и залиха из ваздуха. Крајем октобра његови борци напали су пругу између Таганче и Коршуна и уништили цео воз. То исто вече напали су и село Буда Воробјевска и натерали у бекство Штаб и приштапске јединице немачког 157. пешадијског батаљона.

Непријатељски одговор

Немци су на борбена дејства снажно одговорили. Неколико пута су напали Сидорчкуву базу, узроковали људске губитке и померање бригаде у Черкаску шуму. Међутим у том покрету, Сидорчук је наишао на још изгубљених падобранаца и његова јединица је после тога бројала 1.700 људи, што му је омогућило да формира и четврти батаљон.

Крајем октобра, када је успоставила нову базу у Черкаској шуми, Пета бригада извела је серију успешних напада на Немце. Снабдевала је информацијама и Штаб Другог украјинског фронта маршала Ивана Коњева. Потпуковник Сидорчук је 11. новембра добио наређење да омогући снагама Украјинског фронта да пређу реку. Бригада је требало да заузме села Лозовок, Секирну и Свидовок на месту где је планиран прелазак јединица 52. армије.

Немачке снаге које су браниле тај простор састојале су се од пешадијског батаљона и инжењерије, које су држале Лозовок, две пешадијске чете у оближњем селу Елизаветовки и пешадијског батаљона с пет тенкова у Свидовоку. У рано јутро 13. новембра падобранци су почели напад. Мајор Блувштајн је с припадницима другог падобранског батаљоном имао најтежи задатак – да нападне Свидовок у коме је било пет тенкова и батаљон пешадије. Четврта и пета чета његовог батаљона успеле су да уђу у центар Свидовока неопажене. Почела је жестока борба.

И шеста чета наишла је на јак отпор на брду које је требало да заузме, као и четврти падобрански ба-

таљон који је напредовао на левом крилу Блувштајновог падобранског батаљона. Кренули су у Свидовок са запада да обиђу и одсеку немачка упоришта у центру. Истовремено, уведена је резерва другог батаљона с истока. Пошто су изгубили три од пет тенкова, Немци су се повукли на североисток, али су се брзо вратили, с југа и истока, и то батаљоном поддржаним са седам тенкова.

Како би избегли опкољавање, падобранци другог и четвртог батаљона су се повукли из Свидовока у шуму југоисточно од града. Иако град није заузет, идуће ноћи састави 254. стрељачке дивизије успешно су прешли Дњепар. Средином новембра дивизија је, праћена остатком совјетске 52. армије, очистила градове уз реку и повезала се са Петом гардијском падобранском бригадом.

Падобранци су учествовали у борбама и наредна три дана, после чега су послати у позадину на одмор. У непрекидној борби провели су два месеца. После операције, у којој су Совјети претрпели велике губитке, Врховна команда одлучила је да падобранце више не употребљава у масовним десантима. ■

Бојан НАЂ

Европско падобранско првенство у Кикинди

Фигуративни и скокови на циљ

У Кикинди је од 20. до 27. августа одржано шесто Европско падобранско првенство у фигуративним и скоковима на циљ за сениоре и треће Европско падобранско првенство у истим дисциплинама за јуниоре. Учествовали су репрезентације и спортски падобранци и падобранке из 17 земаља.

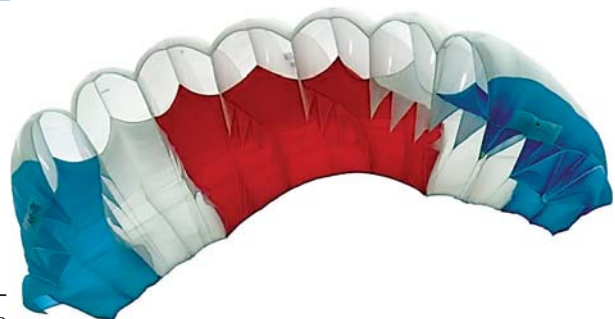
Репрезентацију Републике Србије, предвођену селектором Ненадом Кузмановићем, представљали су сениори Радослав Кораћ, Александар Цветковић, Слободан Терзић, Љубиша Наумовић, Светлана Наумовић, Слободан Марковић и јуниор Стеван Милетић. Наши репрезентативци освојили су девето место у екипном пласману у скоку на циљ и седмо место у генералном пласману.

У појединачној сениорској конкуренцији Радослав Кораћ заузео је 45. позицију у скоку циљ и 37. место у фигурама (у генералном пласману 39. пласман) Александар Цветковић био је 51. у скоку на циљ, а 40. у фигурама (у генералном пласману освојио је 42. позицију), Слободан Терзић 52. у скоку на циљ, 34. у фигурама и 40. у генералном пласману, док је Слободан Марковић 53. у скоку на циљ, 35. у фигуративним скоковима, а 41. у генералном пласману. Љубиша Наумовић пласирао се на 48. позицију у скоку на циљ, 36. у фигурама и 38. у генералном пласману.

Међу сениоркама, Светлана Симић остварила је 24. место у скоку на циљ и у фигурама, што јој је донело 25. место у генералном пласману, док је јуниор Стеван Милетић заузео је 16. место у скоку на циљ, а 15. у фигурама. У генералном пласману то је било довољно за 15. место.

У појединачном пласману међу сениорима у скоковима на циљ најбољи је био Јиржи Гецнук из Чешке, други је био Томас Жанеро из Француске, а трећи Филип Валоа такође Француз. У дисциплини фигуративних скокова од сениора злато је узео Филип Валоа, сребро Јиржи Гецнук, а бронзу Рус Димитри Максимов.

У генералном пласману најбољи резултат постигао је Гецнук, затим Валоа, па Максимов. Најбољи у скоковима на циљ, у екипној мушкој конкуренцији, били су Чеси, па Французи и на крају Италијани.

У конкуренцији сениорки, у скоковима на циљ најбоља је била Францускиња Феран Дебора, док су друго и треће место освојиле Словенке – Ирена Авбељ и Маја Шајовић. У фигуративним скоковима на победничком постољу биле су само Рускиње. Прва је била Љубов Ешикејева, друга Лепезина Олга и трећа Светлана Кленина. У генералном пласману код сениорки најбоље су биле – Љубов Ешикејева, Олга Лепезина и Маја Шајовић. Екипне победнице у скоковима на циљ су Рускиње, затим Белорускиње, па Пољациње.

У конкуренцији јуниора у дисциплини скокови на циљ, први је био Илија Поздњаков из Белорусије, други Михаел Гросегер из Аустрије, а трећи Максим Рубтцов из Русије. У дисциплини фигура најбољи је био Белорус Антон Бистров, други Немац Рафаел Лаутенбахер, а трећи Максим Рубтцов. У генералном пласману први је био Рубтцов, други Лаутенбахер и трећи Бистров.

Код јуниорки у дисциплини скокова на циљ прва је била Таисја Кривошчекова из Русије, друга њена земљакиња Галина Орленко, а трећа Викторија Салдатава из Белорусије. У фигурама је најбоља јуниорка била такође Таисја Кривошчекова, друга је била Викторија Салдатава, а трећа Кристцина Хлопина, Белорускиња. У генералном пласману код јуниорки је најбоља била Кривошчекова, друга Салдатава и трећа Орленко. ■

Б. НАЂ

Небеске видре у врху

Од 4. до 7. августа у Кикинди су одржани 57. државно првенство у скоковима на циљ и фигуративним скоковима и Отворено првенство Србије. Учествовало је седам екипа и тридесетак такмичара из Србије и Републике Српске.

У дисциплини скокова на циљ оборен је досадашњи државни рекорд, јер је Радослав Кораћ, члан Падобранског клуба „Грифон“ МУП-а Србије, у десет скокова имао само десет сантиметара.

У дисциплини скокови на циљ први је био Радослав Кораћ из „Грифона“, други Синиша Мићић из „Небеских видри“ Војске Србије (у отвореној конкуренцији то место заузео је Иван Лајић из Авио-клуба „Приједор“), док је трећа била Радмила Ђурић, такође из „Небеских видри“.

Прво место у дисциплини фигуративних скокова припало је Слободану Терзићу из „Грифона“, друго Љубиши Наумовићу из „Наших крила“ (Параћин) и треће место Слободану Марковићу из Клуба „Грифон“.

„Небеске видре“ освојиле су прво место у екипној конкуренцији, у

истој дисциплини, други су били падобранци из параћинских „Наших крила“, а трећи „Грифон“ (у отвореној конкуренцији трећи су били падобранци из Приједора).

Појединачно, у генералном пласману, прво место припало је Љубиши Наумовићу из „Наших Крила“, друго Радославу Кораћу из „Грифона“, а треће његовом клупском колеги Слободану Терзићу. Екипно, први су били падобранци „Грифона“, други из Падобранског клуба „Наша крила“, а на трећу позицију пласирали су се падобранци из Јагодине. ■

Б. НАЂ

МОНОГРАФИЈА 63. ПАДОБРАНСКЕ БРИГАДЕ

Књига посвећена стварању и развоју чувене 63. падобранске бригаде изузетна је по много чему: садржају, илустрацијама и привлачном изгледу. Војници са две заклетве, како зову припаднике те елитне јединице, вечни су пример војничке части, пожртвовања и врхунске обучености, а надамце осећања оданости отаџбини и униформи коју поносно носе. Црвена беретка с падобранским знаком њихово је прво уочљиво обележје.

Текст је посвећен бригади, људима који су је стварали, бранили њен углед, ратовали за слободу свог народа, часно гинули и одлазили у легенду.

О њима можете читати, њих можете видети на бројним фотографијама које богато илуструју књигу вишегодишњег новинара листа „Војска“, потом официра 63. падобранске бригаде Владице Крстића.

Књига је обима 184 стране, формата 22x25 цм, тврдог повеза, с пуним колором и квалитетним папиром.

НАРУЏБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“,

Браће Југовића 19,

11000 Београд Тел. 011/3241–009,

телефакс 011/3241–363

Жиро-рачун: 840 – 312849 – 56

Овим наручујем примерака књиге о 63 падобранској бригади **„ВОЈНИЦИ СА ДВЕ ЗАКЛЕТВЕ“** са попустом 50 % – по сајамској цени од 756,00 динара,

Књиге се шаљу POSTEXPRESS-ом на терет купца. Наручбеницу и доказ о уплати послати на наведену адресу МЦ „Одбрана“.

Купац _____

(име, очево име и презиме)

Улица и број _____

Телефон _____

Место и број поште _____

Датум _____

Потпис наручиоца _____

